

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

СИДОРЕНКО ОЛЕКСАНДРА ВАЛЕРІЇВНА

Допускається до захисту
завідувач кафедри фінансів і
банківської справи
д-р екон. наук, доцент
_____ Людмила ЮРЧИШЕНА
« _____ » _____ 2025 р.

**УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА**

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»

Кваліфікаційна робота
(відповідно до стандарту спеціальності та ОП)

Науковий керівник:
Наталія ПОЛЩУК,
професор кафедри фінансів і
банківської справи,
д-р екон. наук, професор

(підпис)

Оцінка: _____ / _____ / _____
(бали/за шкалою ЄКТС/за національною шкалою)
Голова ЕК: _____
(підпис)

Вінниця 2025

АНОТАЦІЯ

Сидоренко О. В. Управління ефективністю інвестиційної діяльності підприємства. Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування». ДонНУ імені Василя Стуса. Вінниця, 2025.

У роботі висвітлено теоретичні засади та методологічні підходи до управління ефективністю інвестиційної діяльності підприємства. Проаналізовано динаміку та ефективність інвестиційної діяльності ТОВ «Ярмолинецький консервний завод».

Основними науковими результатами дослідження є концепція підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства, метою якої є формування дієвого механізму управління інвестиціями для підвищення їх результативності та зміцнення інвестиційної привабливості підприємства.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, ефективність інвестицій, інвестиційний проєкт, інвестиційна привабливість, ризики, фінансова стійкість.

101 с., 7 табл., 34 рис., бібліографія: 66 найм.

Sydorenko O. V. Management of the efficiency of the enterprise's investment activity. Specialty 072 Finance, banking, insurance and the stock exchange. Educational program «Finance, banking and insurance ». Vasyl' Stus Donetsk National University. Vinnytsia, 2025.

The paper highlights the theoretical principles and methodological approaches to managing the efficiency of an enterprise's investment activity. The dynamics and efficiency of the investment activity of LLC "Yarmolynets Cannery" are analyzed.

The main scientific result of the study is the concept for improving the efficiency of the enterprise's investment activity, aimed at forming an effective investment management mechanism to enhance investment performance and strengthen the enterprise's investment attractiveness.

Keywords: investment activity, investment efficiency, investment project, investment attractiveness, risks, financial stability.

101 pages, 7 tables, 34 figures, bibliography: 66 hire

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1 Теоретичні засади інвестиційної діяльності підприємства	7
1.2 Ефективність інвестиційної діяльності підприємства	14
1.3 Методологічні засади управління ефективністю інвестиційної діяльності підприємства	19
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	25
2.1 Діагностика інвестиційної діяльності переробної промисловості як сфери діяльності досліджуваного підприємства	25
2.2 Аналіз динаміки та структури інвестиційної діяльності ТОВ «Ярмолинецький консервний завод»	38
2.3 Оцінка ефективності інвестиційної діяльності ТОВ «Ярмолинецький консервний завод»	48
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	57
3.1 Концепція управління ефективністю інвестиційної діяльності підприємства	57
3.2 Пріоритетні напрями інвестиційної політики підприємства ТОВ «Ярмолинецький консервний завод»	63
3.3 Мінімізація інвестиційних ризиків ТОВ «Ярмолинецький консервний завод»	71
ВИСНОВКИ.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	83
ДОДАТКИ.....	90

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасний етап економічного розвитку України характеризується структурними трансформаціями, посиленням конкуренції, впливом глобальних чинників і загальною нестабільністю, зокрема в умовах воєнного стану та інфляційних коливань. За цих умов особливої актуальності набуває підвищення ефективності діяльності підприємств і зміцнення їх довгострокової стійкості, важливу роль у чому відіграє інвестиційна діяльність.

Водночас, українські підприємства стикаються з дефіцитом фінансових ресурсів, обмеженим доступом до кредитування та підвищеним рівнем ризиків, що ускладнює реалізацію інвестиційних проєктів. За таких обставин формування ефективного механізму управління інвестиційною діяльністю є необхідною умовою раціонального використання капіталу і забезпечення сталого розвитку.

Проблематика управління інвестиційною діяльністю широко досліджується у працях Бутка М. П. [9], Брюховецької Н. Ю. [6], Гончар Т. М. [33], Гурочкіної В. В. [18], Деньги С. М. [19], Євась Т. В. [23], Малахової Ю. А. [33], Поліщук Н. В. [50], Соколовського В. С. [23] та інших, однак виникає необхідність в подальшому дослідженні управління ефективністю інвестиційної діяльності підприємства з урахуванням сучасних ризиків та економічних трансформацій.

Метою дослідження є узагальнення теоретичних засад та розробка практичних рекомендації щодо підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства на основі комплексного аналізу факторів, що на неї впливають, оцінки ефективності інвестиційних процесів та обґрунтування заходів для її вдосконалення.

Для досягнення цієї мети поставлено такі завдання:

- дослідити теоретичні засади інвестиційної діяльності підприємства;
- розкрити сутність та показники ефективності інвестиційної діяльності підприємства;

- обґрунтувати методологічні засади управління ефективністю інвестиційної діяльності підприємства;
- дослідити сучасні тенденції розвитку галузі;
- проаналізувати динаміку та структуру інвестиційної діяльності ТОВ «Ярмолинецький консервний завод»;
- оцінити ефективність інвестиційної діяльності ТОВ «Ярмолинецький консервний завод»
- розробити концепцію управління ефективністю інвестиційної діяльності підприємства
- обґрунтувати пріоритетні напрями інвестиційної політики ТОВ «Ярмолинецький консервний завод»;
- запропонувати заходи з мінімізації інвестиційних ризиків підприємства.

Об'єктом дослідження є процес інвестиційної діяльності підприємства, що визначає ефективність реалізації інвестиційних рішень.

Предметом дослідження є фінансово-економічні відносини, пов'язані з підвищенням ефективності інвестиційної діяльності підприємства.

Методи дослідження ґрунтуються на поєднанні загальнонаукових і спеціальних підходів, зокрема аналізу та синтезу економічної інформації, порівняльного аналізу, економіко-математичного моделювання, статистичної обробки даних, графічної візуалізації та економічного прогнозування, що забезпечує повноту й обґрунтованість отриманих результатів.

Інформаційною базою дослідження є праці провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, нормативно-правові акти України у сфері інвестиційної діяльності, офіційні статистичні дані та матеріали фінансової звітності підприємства тощо.

Практичне значення результатів дослідження полягає у можливості їх використання для підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю, оптимізації структури капіталу та зміцнення фінансової стійкості підприємства.

Наукова новизна дослідження полягає в розробці концепції підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства, яка забезпечує створення цілісного механізму управління інвестиційною діяльністю та спрямована на підвищення прибутковості і зміцнення інвестиційної привабливості підприємства в умовах динамічного економічного середовища.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати роботи викладено у наукових публікаціях:

- Сидоренко О. В. Теоретичні засади підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства. Збірник 25 Всеукраїнської наукової конференції студентів та молодих вчених *«Проблеми розвитку соціально-економічних систем в національній та глобальній економіці»*, 02.04.2025, м. Вінниця. Том 1. С. 64 - 66.
- Поліщук Н. В., Сидоренко О. В. Підвищення ефективності інвестиційної діяльності господарюючого суб'єкта в умовах сучасних викликів. *Modern Economics*, 2025. №53. С. 200-205.

Основні положення, що виносяться на захист:

- запропоновано концепцію підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства, спрямовану на поліпшення управління інвестиціями та зміцнення інвестиційної привабливості підприємства;
- удосконалено підхід до оцінювання ефективності інвестиційної діяльності завдяки уточненню ключових показників та визначенню факторів, що впливають на результативність інвестицій;
- обґрунтовано напрями покращення інвестиційної діяльності ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» на основі аналізу його динаміки, структури та ефективності.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що містить 65 джерел, та додатків. Загальний обсяг роботи становить 89 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Теоретичні засади інвестиційної діяльності підприємства

Інвестиційна діяльність є основою економічного зростання, технологічного оновлення виробництва та зміцнення конкурентоспроможності підприємств. У сучасних умовах активних економічних трансформацій інвестиції стають не лише інструментом приросту капіталу, а й важливим механізмом забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання.

В умовах воєнного стану інвестиційна діяльність в Україні зазнає значних трансформацій. Ескалація військових ризиків, зниження рівня макроекономічної стабільності, руйнування виробничо-логістичної інфраструктури, скорочення обсягів внутрішніх та іноземних прямих інвестицій призводять до посилення невизначеності та ускладнюють процес прийняття інвестиційних рішень. Капітал переважно спрямовується на підтримку діяльності, відновлення інфраструктури, релокацію підприємств і забезпечення енергетичної стійкості.

Водночас за таких умов суттєво змінюється структура фінансування інвестиційної діяльності. Поряд з власними джерелами зростає роль залучених і запозичених ресурсів, включаючи банківські кредити, міжнародну технічну допомогу, грантові програми, пільгове фінансування від міжнародних фінансових установ. Таке поєднання дає можливість підприємствам адаптуватися до кризових умов, зберегти свій виробничий потенціал, поступово підвищувати інвестиційну привабливість навіть в умовах підвищеного ризику.

Згідно із Законом України «Про інвестиційну діяльність», інвестиціями визнаються всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, у результаті чого створюється прибуток або досягається соціальний ефект (Закон України №1560 XII) [46]. Дане визначення узагальнює основну економічну сутність інвестицій - їхню спрямованість на отримання майбутньої вигоди.

Загалом інвестиційною діяльністю називають операції з придбання та реалізації необоротних активів і фінансових інвестицій, які не належать до грошових еквівалентів. Учасниками цієї діяльності є фізичні та юридичні особи, у тому числі іноземні, а також держави. Юридичні особи можуть виступати інвесторами, вкладниками, кредиторами або покупцями. Значну роль відіграють кредитно-фінансові установи, зокрема брокерські та дилерські компанії, трастові фонди, інвестиційні корпорації, що сприяють розвитку ринку капіталу [9, 19].

Суб'єкти господарювання в ринковій економіці самостійно визначають напрями інвестиційної діяльності, джерела фінансування та інструменти досягнення цілей, формуючи інвестиційну політику для ефективного використання капіталу. Основна мета інвестиційної діяльності - підвищення економічного потенціалу підприємства. Динамічність економіки вимагає від суб'єктів оперативного реагування на зміни, адаптації стратегій і швидкого ухвалення інвестиційних рішень для забезпечення розвитку підприємства.

У науковій економічній літературі інвестиції розглядають як процес трансформації заощаджень у капітал, що передбачає перенесення вартості з теперішнього періоду в майбутній з метою отримання доходу. Так, Дж. Кейнс визначав інвестиції як ключовий чинник формування ефективного попиту, який зумовлює рівень зайнятості, обсяги виробництва та національний дохід. Неокласичні теорії трактують інвестиції як функцію граничної продуктивності капіталу та вартості позикових ресурсів, тоді як фінансова школа корпоративного управління акцентує увагу на прийнятті інвестиційних рішень з урахуванням ризику, ліквідності та часової вартості грошей [9, 19, 58].

Водночас сучасні підходи розглядають інвестиції як стратегічний інструмент забезпечення інноваційного розвитку та підвищення конкурентоспроможності підприємств. Таким чином, інвестиційна діяльність набуває комплексного характеру, поєднуючи економічні, фінансові та управлінські аспекти.

Для кращого розуміння взаємозв'язку між економічною сутністю інвестицій, їх основними функціями та формами доцільно звернутися до рис. 1.1,

який узагальнює та систематизує зазначені теоретичні положення у вигляді логічної схеми.

Рисунок 1.1 – Взаємозв’язок між економічною сутністю, функціями та формами інвестицій.

Джерело: складено автором на основі [9, 58]

Економічна сутність інвестицій обумовлює їх функціональні напрями – відтворювальні, стимулюючі, структурні та соціальні, які реалізуються через реальні, фінансові, інтелектуальні та інноваційні форми. Така структура підтверджує системний характер інвестиційного процесу та відображає перехід від теоретичних концепцій до практичних механізмів розвитку підприємства.

Інвестиції сприяють створенню доданої вартості шляхом модернізації, реконструкції та розширення матеріально-технічної бази підприємства, впровадження інновацій і підвищення ефективності використання ресурсів. За об’єктом вкладення вони можуть бути реальними, фінансовими або інтелектуальними; за метою - виробничими, стратегічними або соціальними; за джерелом - внутрішніми та залученими.

Однак для забезпечення результативності інвестування недостатньо лише правильно визначити форму чи мету вкладень. Важливим є також ефективне управління інвестиційною діяльністю, яке включає планування, організацію, фінансування, реалізацію проєктів та контроль за їх виконанням. Зазначені етапи інвестиційного управління доцільно розглянути на рис. 1.2

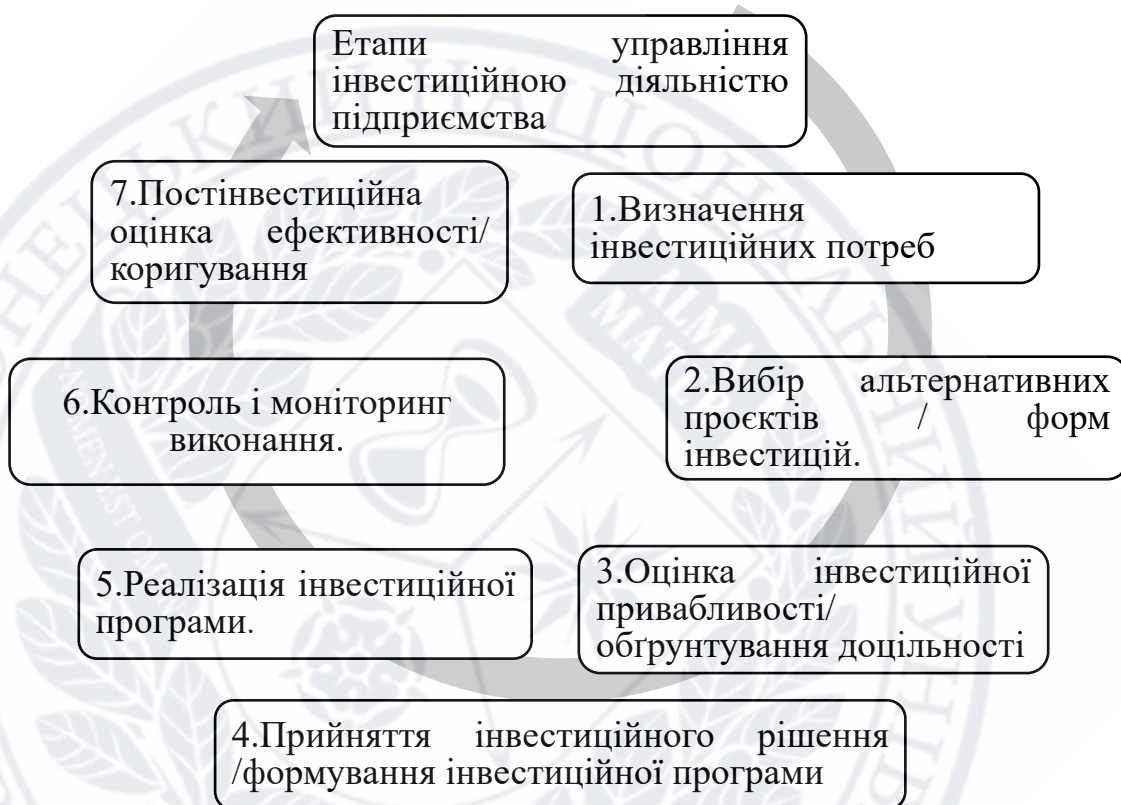

Рисунок 1.2 – Етапи управління інвестиційною діяльністю підприємства.

Джерело: складено автором на основі [9, 16, 19]

Відповідно до поданої схеми, управління інвестиціями являє собою безперервний процес, що охоплює формування інвестиційної політики, аналіз проєктів, їх фінансове забезпечення, реалізацію та моніторинг результатів. Саме послідовність та узгодженість цих етапів забезпечують досягнення стратегічних цілей підприємства.

У сучасних умовах управління інвестиціями дедалі частіше ґрунтується на інтегрованому підході, що поєднує стратегічне планування, проєктний аналіз та використання цифрових технологій (ERP-систем, фінансового моделювання,

інформаційно-аналітичних панелей), що знижує рівень управлінських помилок і підвищує обґрунтованість рішень [17].

Ключове значення в системі управління має і визначення об'єктів впливу - інвестиційної стратегії, рівня ризиків, джерел фінансування, інвестиційної привабливості та структури портфеля підприємства. Зазначені елементи узагальнено представлені на рис. 1.3.

Рисунок 1.3 – Класифікація об'єктів управління інвестиційною діяльністю

Джерело: складено автором на основі [42]

Таким чином, саме цілісне охоплення всіх складових інвестиційного процесу – від планування до аналізу результатів – формує ефективну систему управління інвестиціями.

Важливою передумовою здійснення інвестиційної діяльності є наявність відповідних фінансових ресурсів. Згідно зі статтею 10 Закону України “Про

інвестиційну діяльність, ” інвестиції можуть фінансуватися з різних джерел [46]
(рис 1.4):

- власні кошти: прибуток, амортизаційні відрахування, відшкодування збитків, заощадження фізичних та юридичних осіб;
- позичкові кошти: облігаційні позики, банківські та бюджетні кредити;
- залучені кошти: надходження від продажу акцій, внески фізичних осіб та організацій;
- бюджетні асигнування;
- гранти та благодійні внески.

Рисунок 1.4 – Структура джерел фінансового забезпечення інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва

Джерело: складено автором на основі [5, 9]

Представлена на рисунку 1.4 структура джерел фінансового забезпечення інвестиційної діяльності свідчить про багатоканальний характер формування інвестиційних ресурсів підприємства. Водночас залучення та використання ресурсів має відбуватися з урахуванням певних принципів, що забезпечують ефективність і фінансову стабільність підприємства. Основні з них відображені на рис. 1.5

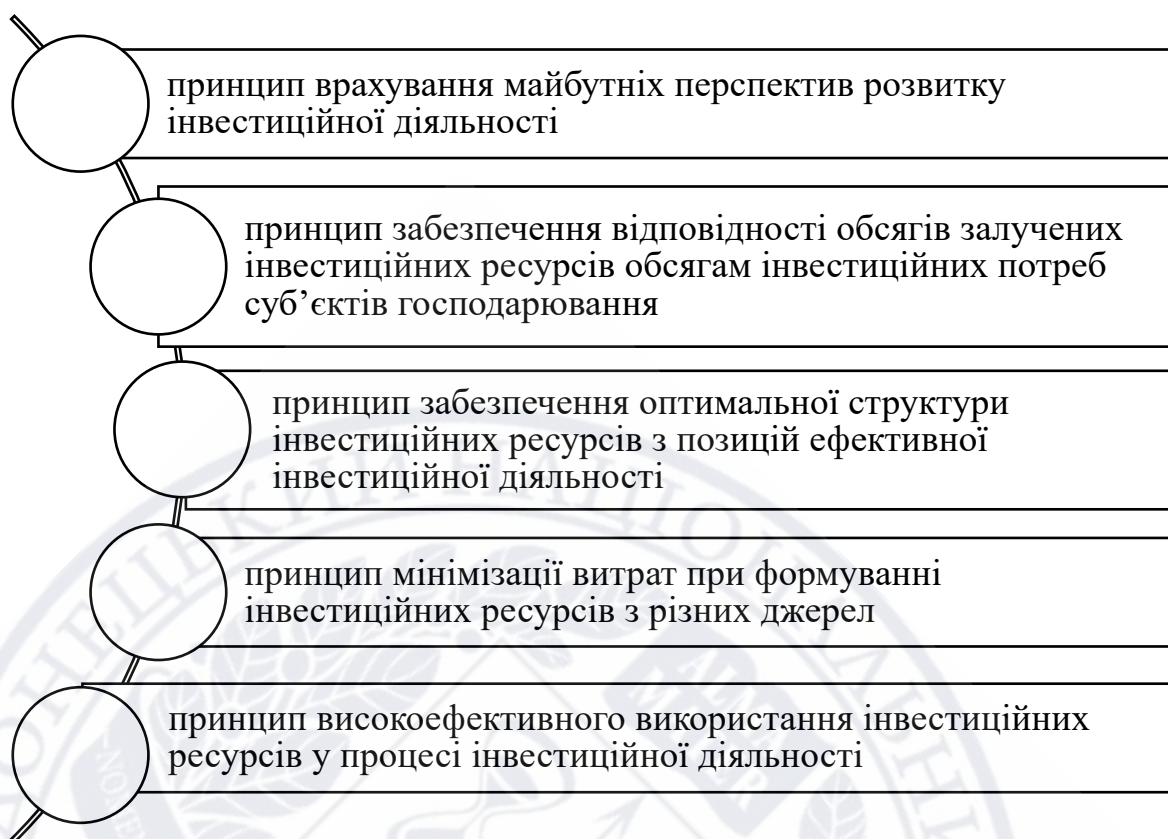

Рисунок 1.5 – Принципи формування інвестиційних ресурсів

Джерело: складено автором на основі [16, 31]

Формування та використання інвестиційних ресурсів на підприємстві ґрунтується на системі принципів, дотримання яких забезпечує результативність інвестиційної діяльності, фінансову стабільність та довгострокову економічну стійкість суб'єкта господарювання. Перший принцип передбачає комплексний підхід до фінансування всіх етапів інвестиційного процесу - передінвестиційного, інвестиційного та операційного, що дозволяє узгодити обсяги та напрями вкладень із цілями проєкту та підвищити його загальну економічну ефективність.

Другий принцип полягає в обґрунтованому узгодженні обсягу залучених ресурсів із фактичними інвестиційними потребами підприємства, що передбачає підтримання оптимального балансу між наявними фінансовими можливостями та потребами у капіталі протягом усього періоду планування. Наступний принцип орієнтований на формування раціональної структури інвестиційних

ресурсів, мінімізацію ризиків втрати ліквідності та запобігання надмірній борговій залежності, що сприяє посиленню фінансової стійкості підприємства.

Вагоме значення мають також принцип мінімізації вартості залучення капіталу, який передбачає оптимізацію витрат на формування інвестиційних ресурсів з метою підвищення їх віддачі, а також принцип ефективного використання коштів, що базується на раціональному розподілі та своєчасному освоєнні інвестицій, запобіганні простою фінансових ресурсів і зниженні ризику їх знецінення внаслідок інфляційних процесів [31].

Дотримання зазначених принципів сприяє зміцненню фінансової стійкості підприємства, підвищенню ефективності реалізації інвестиційних проєктів та формує міцне підґрунтя для його сталого стратегічного розвитку. Інвестиційна діяльність у цьому контексті виступає системним процесом трансформації фінансових, матеріальних і інтелектуальних ресурсів у капітал, здатний генерувати економічний ефект і створювати соціальну цінність. Вона забезпечує оновлення виробничих потужностей, впровадження інноваційних рішень, зростання ресурсної ефективності та формування стійких конкурентних переваг підприємства в довгостроковій перспективі. Отже, інвестиційна діяльність є системним процесом перетворення фінансових, матеріальних та інтелектуальних ресурсів у капітал, здатний генерувати прибуток і підвищувати конкурентоспроможність підприємства, що робить її одним із ключових чинників стратегічного успіху.

1.2 Ефективність інвестиційної діяльності підприємства

Функціонування підприємств у сучасних умовах обмеженості фінансових ресурсів, нестабільності ринкової кон'юнктури та високого рівня невизначеності зумовлює особливу важливість забезпечення ефективності інвестиційної діяльності. Саме ефективність інвестицій визначає раціональність капіталовкладень і можливості сталого розвитку підприємства [18, 57].

Інвестиції виступають фундаментом подолання економічної нестабільності, впровадження інновацій, структурної перебудови економіки та

підвищення продуктивності виробництва. Вони сприяють систематичному оновленню виробничих фондів, прискоренню науково-технічного прогресу, формуванню конкурентних переваг та вирішенню соціально-економічних проблем [9, 19].

Залежно від об'єкта вкладення інвестиції поділяються на реальні (капітальні), фінансові та реінвестиції. Узагальнена характеристика основних видів інвестиційної діяльності представлена в табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Види та характеристика інвестицій

Види	Характеристика
капітальні (реальні) інвестиції	господарські операції, що передбачають придбання будинків, споруд, інших об'єктів нерухомої власності, інших основних засобів і нематеріальних активів, що підлягають амортизації;
фінансові інвестиції	господарські операції, що передбачають придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та/або інших фінансових інструментів. Фінансові інвестиції поділяються на: - прямі інвестиції - господарські операції, що передбачають внесення коштів або майна в обмін на корпоративні права, емітовані юридичною особою при їх розміщенні такою особою; - портфельні інвестиції - господарські операції, що передбачають купівлю цінних паперів, деривативів та інших фінансових активів за кошти на фондовому ринку або біржовому товарному ринку;
реінвестиції	господарські операції, що передбачають здійснення капітальних або фінансових інвестицій за рахунок прибутку, отриманого від інвестиційних операцій.

Джерело: складено автором на основі [9, 19, 46]

Подана класифікація дає змогу підприємству обґрунтовано визначати напрями інвестування залежно від поставлених стратегічних цілей, доступності ресурсів та рівня ризику.

Інвестиційна діяльність охоплює операції з придбання та реалізації необоротних активів і фінансових інвестицій, у яких беруть участь юридичні та фізичні особи, кредитно-фінансові установи та держава. Підприємства самостійно визначають напрями інвестування, джерела фінансування та інструменти реалізації інвестиційної політики, орієнтуючись на підвищення власного економічного потенціалу.

Разом з тим процес інвестування ускладнюється дією таких факторів, як:

- обмеженість фінансових ресурсів;
- наявність альтернативних інвестиційних проєктів;
- підвищений рівень ризику інвестиційних рішень [7].

Саме ці обставини зумовлюють необхідність об'єктивного й науково обґрунтованого оцінювання ефективності інвестиційної діяльності.

Оцінка інвестицій здійснюється поетапно: від визначення об'єкта і мети дослідження до обробки інформації, факторного аналізу та формування рекомендацій. Ключовим її завданням є обґрунтування вибору альтернативних інвестиційних проєктів, оцінка ефективності вже здійснених капіталовкладень та визначення інвестиційної привабливості підприємства.

Основними індикаторами ефективності інвестування у світовій практиці вважають чисту приведену вартість (NPV), період окупності (PP), внутрішню норму рентабельності (IRR), середній очікуваний прибуток (ARR) та індекс рентабельності (PI) [23, 32]. Вибір проєкту переважно здійснюється за критерієм періоду окупності та величиною очікуваного грошового потоку.

Водночас важливо враховувати витрати на адаптацію, оскільки на початкових етапах реалізації проєктів можливе зниження поточних доходів. Саме тому доцільно застосовувати принцип мультиплікатора, згідно з яким інвестиції в одну галузь стимулюють розвиток суміжних секторів, хоча зі збільшенням «віддаленості» ефект поступово зменшується [58].

В умовах підвищеної макроекономічної нестабільності, що характерна для сучасного етапу розвитку української економіки, оцінювання ефективності інвестиційної діяльності ускладнюється додатковими ризиками, пов'язаними з

воєнними діями, інфляційними процесами, порушенням логістичних зв'язків та коливаннями валютного курсу. За таких умов традиційні фінансові показники ефективності потребують доповнення характеристиками ризикостійкості, адаптивності підприємства та стабільності грошових потоків. Особливої уваги потребує аналіз здатності підприємства зберігати операційну безперервність та виконувати фінансові зобов'язання в умовах кризових явищ.

Після початку реалізації інвестиції здійснюється оперативний аналіз із метою виявлення відхилень від запланованих показників та своєчасного коригування управлінських рішень. По завершенні інвестиційного циклу проводиться ретроспективний аналіз для порівняння очікуваних і фактичних результатів, що є основою формування подальшої інвестиційної стратегії підприємства.

Загалом аналіз інвестиційної діяльності здійснюється із використанням звітної інформації підприємства (баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів), бізнес-планів та внутрішньої документації. Він є важливим елементом управлінської системи, оскільки дозволяє виявити резерви підвищення ефективності, оптимізувати використання ресурсів та зміцнити економічну позицію підприємства [5].

Важливою складовою оцінки ефективності інвестиційної діяльності є аналіз структури джерел її фінансування, що дає змогу визначити рівень фінансової стійкості підприємства та обґрунтувати доцільність залучення зовнішнього капіталу. З одного боку, збільшення частки позикових коштів може стимулювати інвестиційні процеси та розширити інвестиційну спроможність підприємства; з іншого боку, це супроводжується зростанням фінансових ризиків, пов'язаних з обслуговуванням боргових зобов'язань. У разі неефективного використання залучених ресурсів збільшується фінансове навантаження, що негативно впливає на рівень ліквідності, платоспроможності, загальну інвестиційну привабливість підприємства. У зв'язку з цим при оцінці ефективності інвестиційної діяльності доцільно враховувати не тільки абсолютні показники ефективності діяльності, а й співвідношення власного і боргового

капіталу, вартість залучених фінансових ресурсів, а також рівень фінансового ризику.

Однією з ключових інтегрованих характеристик у системі оцінювання інвестиційної діяльності є інвестиційна привабливість підприємства, що відображає його здатність накопичувати інвестиційні ресурси та забезпечувати інвесторам прийнятний рівень прибутку при прийнятному рівні ризику. Формується під впливом сукупності фінансово-економічних, виробничих, ринкових, правових, управлінських факторів і характеризує як сучасний стан підприємства, так і перспективи його подальшого розвитку.

До основних параметрів, що визначають рівень інвестиційної привабливості, належать показники ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, рентабельності, ділової активності, структури капіталу підприємства. Важливе значення мають також стабільність грошових потоків, ефективність управління витратами, рівень інноваційної активності, ринкова позиція компанії. Саме комплексний аналіз цих показників дає змогу сформулювати об'єктивну оцінку інвестиційної привабливості підприємства та обґрунтувати доцільність залучення додаткових інвестиційних ресурсів.

На практиці інвестиційна привабливість є не лише результатом ефективного управління, а й передумовою подальшого розвитку, розширення виробництва та підвищення ринкової вартості компанії.

Результати оцінки ефективності інвестиційної діяльності мають визначальне значення для формування та коригування інвестиційної стратегії підприємства. Вони виступають аналітичним підґрунтям для прийняття управлінських рішень щодо доцільності реалізації окремих інвестиційних проєктів, оптимізації структури джерел фінансування, вибору пріоритетних напрямів інвестування та забезпечення сталого розвитку підприємства в довгостроковій перспективі.

Таким чином, ефективність інвестиційної діяльності є інтегральним показником результативності управління капіталом, який визначає

конкурентоспроможність підприємства, його інвестиційну привабливість та довгострокову перспективу розвитку.

1.3 Методологічні засади управління ефективністю інвестиційної діяльності підприємства

Інвестиційна діяльність підприємства є комплексом заходів, спрямованих на вкладення фінансових, матеріальних, інтелектуальних та інших ресурсів з метою отримання економічного ефекту у вигляді прибутку, зростання вартості активів, розширення виробничих потужностей, освоєння нових ринків або підвищення конкурентоспроможності. Інвестиційна діяльність виступає одним із ключових елементів системи стратегічного управління, формуючи основу довгострокового розвитку підприємства та підвищення його стійкості в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Вона забезпечує адаптацію підприємства до змін ринкової кон'юнктури та сприяє формуванню його інноваційного потенціалу [58].

Основною метою інвестиційної діяльності є забезпечення зростання вартості підприємства за рахунок підвищення продуктивності праці, оновлення основних засобів, упровадження інноваційних технологій, покращення якості продукції та освоєння нових напрямів бізнесу. Інвестиційна діяльність орієнтована на досягнення максимальної віддачі від вкладених ресурсів у вигляді приросту чистого прибутку, підвищення рентабельності, оптимізації виробничих процесів та зниження витрат [18].

Разом з тим, підприємства здійснюють інвестиції не лише з економічних міркувань. На процес прийняття інвестиційних рішень впливають також соціальні, екологічні, стратегічні й репутаційні чинники, що сприяють формуванню позитивного іміджу підприємства серед партнерів, споживачів та суспільства в цілому. Зростає значення корпоративної соціальної відповідальності, екологічної безпеки та дотримання принципів сталого розвитку, що дедалі частіше розглядаються як важливі додаткові критерії інвестиційної привабливості. Саме для систематизації таких мотивів доцільно

звернутися до рис. 1.6 на якому відображено основні фактори, що спонукають суб'єктів господарювання до інвестування.

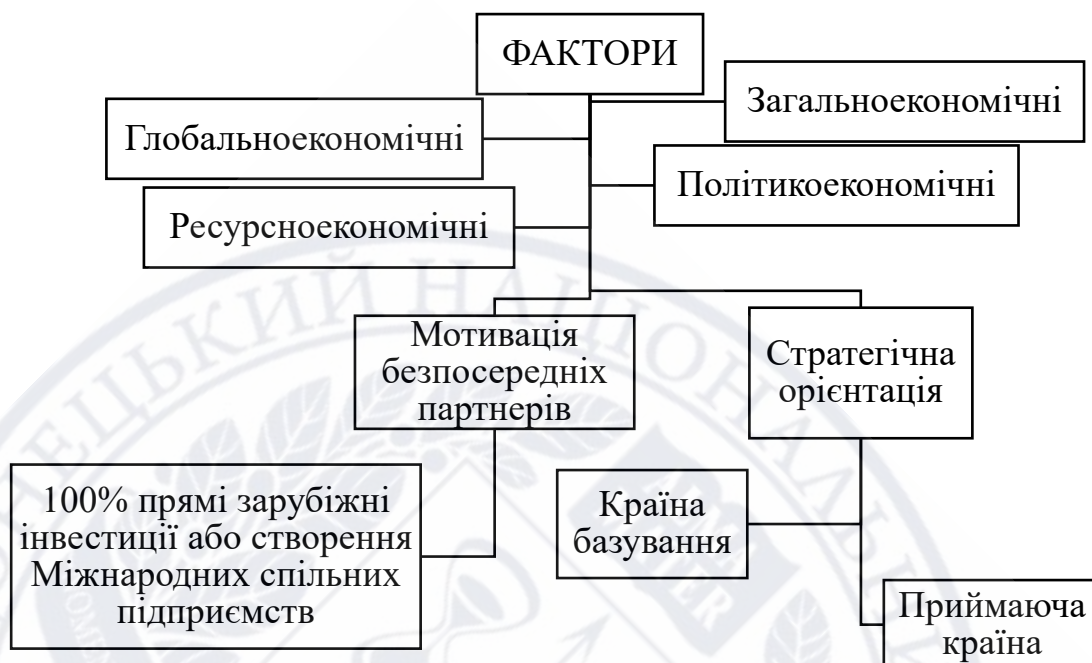

Рисунок 1.6 – Мотивація інвесторів при інвестиційній діяльності

Джерело: складено автором на основі [24]

Після аналізу мотиваційної складової інвестиційної діяльності виникає необхідність поглибленого розгляду різноманіття її форм. Даний процес потребує чіткої класифікації інвестицій за основними ознаками - об'єктом вкладення, джерелами фінансування, територіальною приналежністю, тривалістю та галузевою спрямованістю. Такий підхід дозволяє краще зрозуміти структуру інвестиційної діяльності підприємства та забезпечити її ефективне планування.

Систематизація основних класифікаційних ознак інвестиційної діяльності представлена в таблиці 1.2, де узагальнено різні підходи до групування інвестицій залежно від їх економічної сутності, напрямів розподілу капіталу, джерел фінансування, часового горизонту реалізації, територіального розташування. Представлена класифікація дає змогу комплексно охарактеризувати різноманіття інвестиційних процесів, встановити взаємозв'язки між їх окремими видами та обґрунтовано визначити пріоритетні

напрями інвестування відповідно до стратегічних завдань підприємства, прийнятного рівня ризику, наявності фінансових ресурсів. Такий підхід сприяє підвищенню обґрунтованості управлінських рішень та формуванню ефективної інвестиційної політики підприємства.

Таблиця 1.2 – Класифікація інвестиційної діяльності підприємства за основними ознаками

Ознака класифікації	Види інвестиційної діяльності	Характеристика видів
За об'єктом вкладення	Реальні, фінансові	Реальні - вкладення у матеріальні та нематеріальні активи; фінансові - придбання цінних паперів, депозитів
За джерелами фінансування	Власні, запозичені, змішані	Власні - за рахунок прибутку та амортизації; запозичені - кредити, облігації; змішані - комбіноване фінансування
За територією здійснення	Внутрішні, зовнішні	Внутрішні - в межах країни; зовнішні - інвестиції за кордоном
За тривалістю інвестування	Короткострокові, довгострокові	Короткострокові - до 1 року; довгострокові - понад 1 рік
За галузевою ознакою	Промисловість, сільське господарство, будівництво, послуги, ІТ-сектор тощо	Залежить від сфери діяльності об'єкта інвестування

Джерело: складено автором на основі [23]

Зазначена класифікація дозволяє структурувати напрями інвестування та визначити пріоритетні напрями вкладення капіталу залежно від стратегічних потреб підприємства. Однак важливо не лише визначити види інвестицій, а й обґрунтувати їх доцільність та результативність. Саме тому наступним логічним

етапом є вибір методологічного інструментарію для оцінювання ефективності інвестиційної діяльності.

У науковій літературі виділяють три основні підходи до оцінювання ефективності: статичний, динамічний та інтегральний, які відрізняються як методами розрахунку, так і глибиною аналітичного охоплення фінансових результатів. Для узагальнення характеристик кожного з цих підходів доцільно звернутися до табл. 1.3

Таблиця 1.3 – Основні методологічні підходи до оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємства

Тип підходу	Основні методи оцінки	Характеристика підходу
Статичний	Період окупності, рівень прибутковості	Базується на оцінці доходів без урахування фактора часу
Динамічний	Чиста приведена вартість (NPV), внутрішня норма прибутковості (IRR), індекс прибутковості (PI)	Враховує зміну вартості грошей у часі, використовує дисконтовані потоки
Інтегральний	Комбіновані показники, економічна додана вартість (EVA)	Охоплює оцінку стратегічної та фінансової ефективності одночасно

Джерело: складено автором на основі [36]

Статичні методи оцінки інвестицій, хоча й вирізняються простотою розрахунків, не враховують фактор часу та зміну вартості грошей у майбутньому. На противагу їм, динамічні методи (NPV, IRR, PI) базуються на використанні дисконтованих грошових потоків, що дозволяє отримати більш об'єктивну оцінку економічної доцільності проєкту. Інтегральні показники, такі як EVA, дають можливість поєднати фінансову та стратегічну оцінку результативності інвестицій, що є особливо важливим для довгострокових програм розвитку підприємства [16].

Разом з тим ефективність інвестиційної діяльності визначається не лише обраною методологією оцінки, а й впливом широкого спектра внутрішніх та зовнішніх факторів. Вони формують загальні умови реалізації інвестиційного

процесу, впливають на доступність фінансових ресурсів, рівень ризику та інвестиційну привабливість підприємства в цілому [5, 48].

Інвестиційний процес є системою взаємодії різних економічних суб'єктів, у межах якої формуються, розподіляються та використовуються інвестиційні ресурси. Центральне місце в ньому посідає підприємство як об'єкт інвестування та ініціатор інвестиційних проєктів, що визначає напрями вкладення капіталу відповідно до власних стратегічних цілей.

Взаємодія підприємства з інвесторами ґрунтується на залученні фінансових ресурсів для розширення та модернізації виробничого потенціалу, упровадження інновацій і підвищення конкурентоспроможності. Інвестори, у свою чергу, приймають рішення, виходячи з оцінки інвестиційної привабливості підприємства, рівня ризику та очікуваної дохідності. Фінансові посередники - банківські та інвестиційні установи, страхові компанії та фонди - забезпечують перерозподіл капіталу та сприяють зниженню інвестиційних ризиків.

Вагомий вплив на результативність інвестицій справляє взаємодія підприємства з його контрагентами - постачальниками, підрядниками та споживачами, оскільки саме ці зв'язки визначають ресурсне забезпечення проєктів і формування майбутніх грошових потоків. Водночас держава через правове та економічне регулювання формує інституційне середовище інвестування, яке може як стимулювати, так і стримувати інвестиційну активність.

Таким чином, ефективність інвестиційної діяльності визначається узгодженістю інтересів усіх учасників процесу, рівнем розвитку фінансової інфраструктури, якістю управління на підприємстві та стабільністю макроекономічних і правових умов функціонування.

Висновки до розділу 1

Інвестиції є фундаментальним та стратегічно важливим чинником забезпечення економічного зростання, технологічного оновлення виробництва та посилення довгострокової конкурентоспроможності суб'єктів

господарювання. Економічна сутність інвестицій полягає у процесі перетворення фінансових, матеріальних та інтелектуальних ресурсів у капітал, здатний генерувати додану вартість, виконуючи при цьому репродуктивну, стимулюючу, структурну й соціальну функції. З урахуванням напрямів та форм вкладень інвестиції поділяються на реальні, фінансові, інтелектуальні та інноваційні, що відображає багатовимірність інвестиційного процесу та його комплексний вплив на всі сфери діяльності підприємства.

Ефективна реалізація інвестиційних рішень потребує здійснення ґрунтового аналітичного оцінювання, яке виступає науково обґрунтованою основою для формування інвестиційної політики, стратегії та тактики підприємства.

Управління інвестиційною діяльністю є багаторівневим процесом, що охоплює етапи стратегічного планування, оперативної реалізації та постійного контролю. Його основною метою є формування оптимального інвестиційного портфеля з урахуванням співвідношення прибутковості, рівня ризику та вартості залученого капіталу. У практиці управління використовуються стратегічний, проєктний, системно-процесний та інтегрований підходи, доповнені використанням цифрових технологій і принципів сталого розвитку. Джерела фінансування інвестицій включають внутрішні, запозичені та залучені ресурси, вибір і поєднання яких здійснюється з урахуванням потреб підприємства та прагнення до мінімізації фінансових витрат.

Таким чином, теоретико-методологічні положення формують необхідне наукове підґрунтя для подальшого аналізу інвестиційної діяльності конкретного підприємства, оцінки її ефективності та обґрунтування напрямів підвищення інвестиційної привабливості.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Діагностика інвестиційної діяльності переробної промисловості як сфери діяльності досліджуваного підприємства

Переробна промисловість є критично важливим компонентом економічної стабільності та основою для створення національної доданої вартості. Він визначає здатність країни перетворювати сировину на високотехнологічну продукцію, безпосередньо впливаючи на глобальну конкурентоспроможність та економічну складність.

Для оцінки потенціалу та стратегічного розвитку переробного сектору України важливо визначити його роль у світових економічних процесах. Розуміння позиції галузі в глобальному ланцюжку створення вартості пояснює, чи залишається Україна постачальником низькообробленої сировини чи просувається до етапів вищої вартості, де зосереджуються основні прибутки [11].

Тому аналіз ключових тенденцій починається з вивчення міжнародної ролі сектора, вирішального фактора, його довгострокового зростання, глобальне положення показано на рис. 2.1.

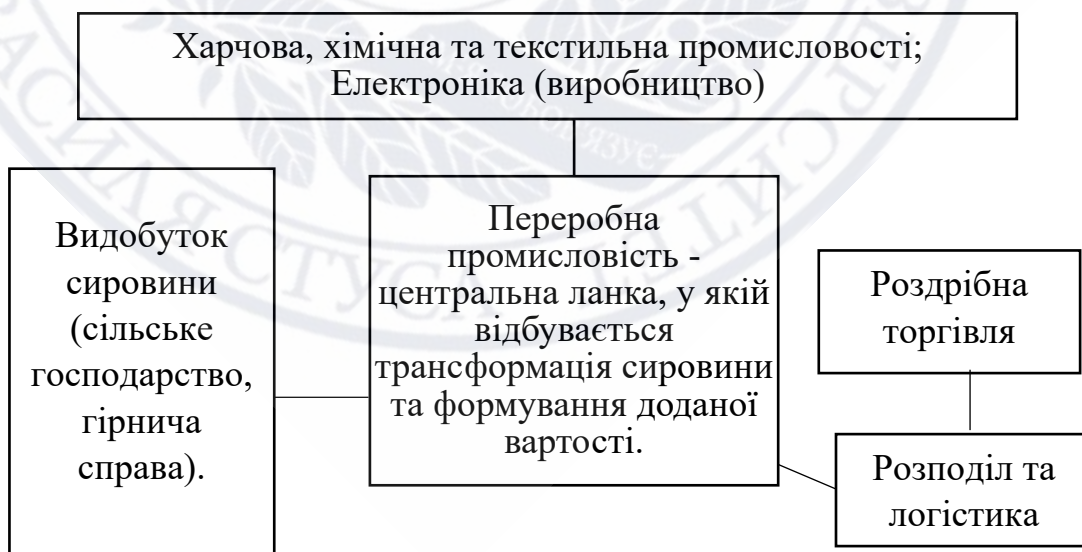

Рисунок 2.1 – Місце переробної промисловості у глобальному ланцюгу створення вартості

Джерело: складено автором на основі [32]

Тим часом, внутрішня значущість галузі для національної економіки ілюструється її часткою у валовому внутрішньому продукті (ВВП). Частка у ВВП - це ключовий показник економічної ваги галузі, який відображає, наскільки значним є її внесок у створення національного доходу та забезпечення зайнятості. Аналіз динаміки ВВП дозволяє виявити, як галузь "стискалася" або "розширювалася" під впливом макроекономічних криз (2008-2009 рр., 2014-2015 рр.) та повномасштабного вторгнення (після 2022 р.) (рис. 2.2). Зазвичай, зростання частки переробки є ознакою якісної структурної перебудови економіки.

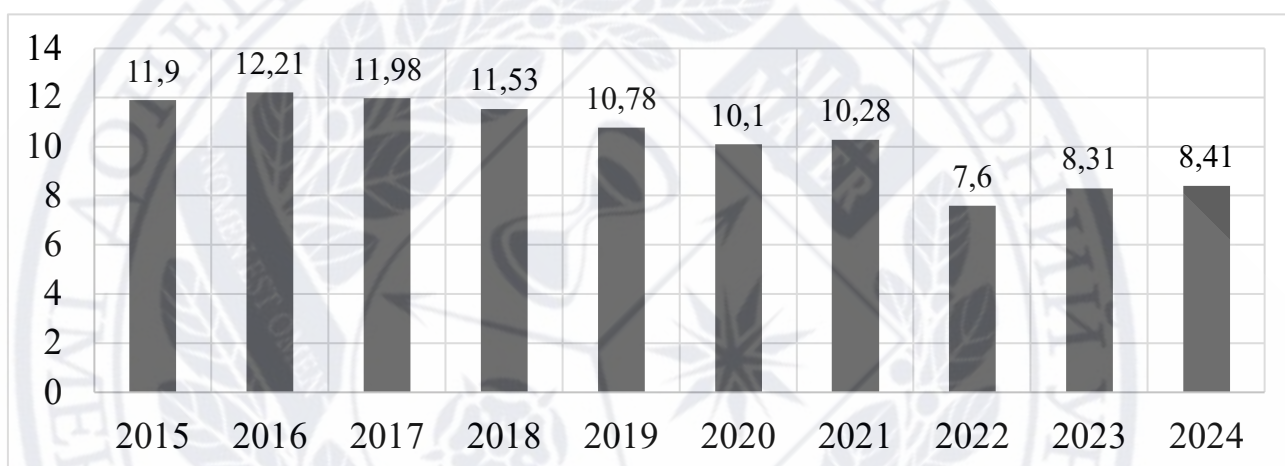

Рисунок 2.2 – Динаміка частки переробної промисловості у структурі ВВП України 2015-2024 рр., %

Джерело: складено автором на основі [48]

Частка переробної промисловості у структурі ВВП України у 2015-2017 рр. залишалася відносно стабільною (11,9-12,21%), однак з 2018 р. почала поступово скорочуватися. Найглибше падіння зафіксовано у 2022 р. (7,6%), що було безпосередньо спричинене бойовими діями, руйнуванням виробничих потужностей, порушенням логістики та скороченням обсягів промислового виробництва. У 2023-2024 рр. спостерігається незначне відновлення показника (8,31-8,41%), проте його рівень залишається нижчим за докризовий період, що свідчить про тривале відновлення галузі. Така динаміка вказує на збереження структурних дисбалансів у промисловості та недостатні темпи модернізації виробничих потужностей. Разом із тим поступове зростання після 2022 р.

свідчить про формування передумов для стабілізації та відновлення переробної сфери. Основною тенденцією, що відображає загальний стан галузі, є динаміка реалізації продукції (рис. 2.3).

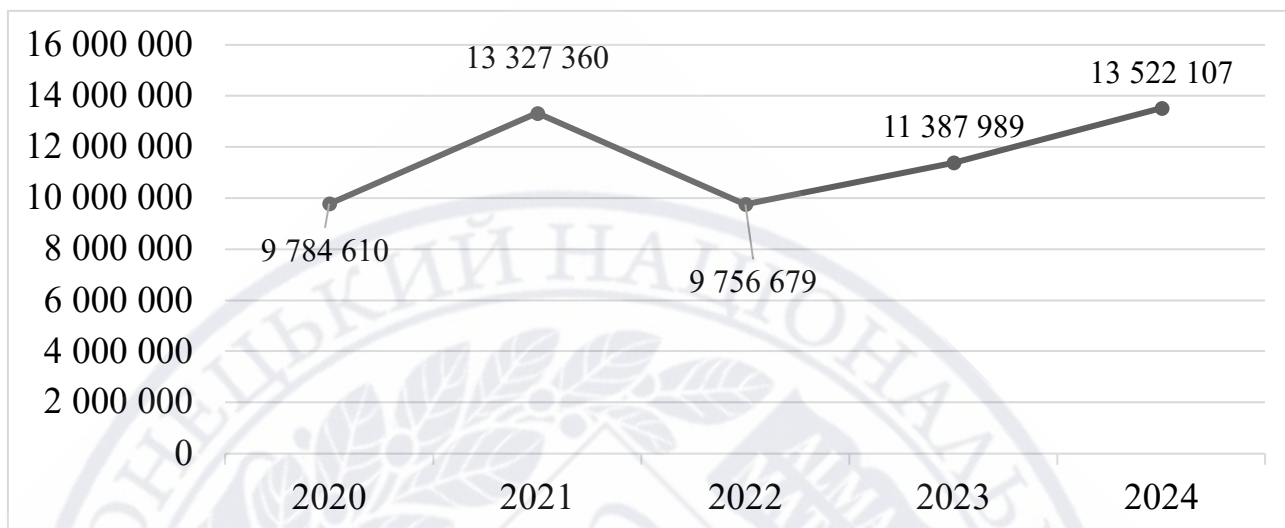

Рисунок 2.3 – Обсяг реалізації продукції переробної промисловості у млн грн.

Джерело: складено автором на основі [46, 47]

Загальний обсяг реалізованої продукції підприємств переробної промисловості протягом 2020-2024 рр. характеризується нестабільною, але загалом зростаючою динамікою, що свідчить про поступове відновлення та розширення виробничої діяльності, зростання ринкової активності, а також часткову адаптацію галузі до складних економічних умов функціонування. Разом із тим зафіксовані зміни можуть бути пов'язані як із реальним збільшенням обсягів виробництва, так і з інфляційними процесами та коливанням цін на готову продукцію, що потребує комплексного та об'єктивного трактування отриманих результатів.

Проте, 2022 рік зафіксував значне падіння показника до 9 756 679 млн грн, що майже відповідає рівню 2020 року. Така рецесія обумовлена впливом макроекономічних шоків, логістичних обмежень та геополітичної нестабільності, які відчутно загальмували виробничі та збутові процеси.

Починаючи з 2023 року, сектор демонструє стійку траєкторію відновлення. Обсяг реалізованої продукції зріс, а у 2024 році досяг абсолютного максимуму за весь аналізований період - 13 522 107 млн грн.

Ці дані вказують на високу адаптивність та потенціал переробної промисловості. Незважаючи на значні коливання, зокрема різкий спад у 2022 році, сектор продемонстрував здатність адаптуватися та спроможність не лише відновити, але й перевершити попередні пікові показники. Таким чином, загальна тенденція є позитивною, а динаміка останніх двох років (2023-2024) підтверджує потенціал для подальшого стабільного зростання обсягів реалізованої продукції за умови сприятливої економічної кон'юнктури та ефективного управління ризиками.

Однак загальний обсяг не дає повної картини. Структура реалізації має вирішальне значення, оскільки загальний обсяг формується різними підгалузями (рис. 2.4). Аналіз структури дозволяє визначити, які сектори домінують та чи відбувається бажаний структурний зсув - наприклад, посилення ролі високотехнологічних секторів (машинобудування, ІТ-індустрія) чи, навпаки, зменшення ролі важкої промисловості під впливом криз та воєнних дій [34, 40].

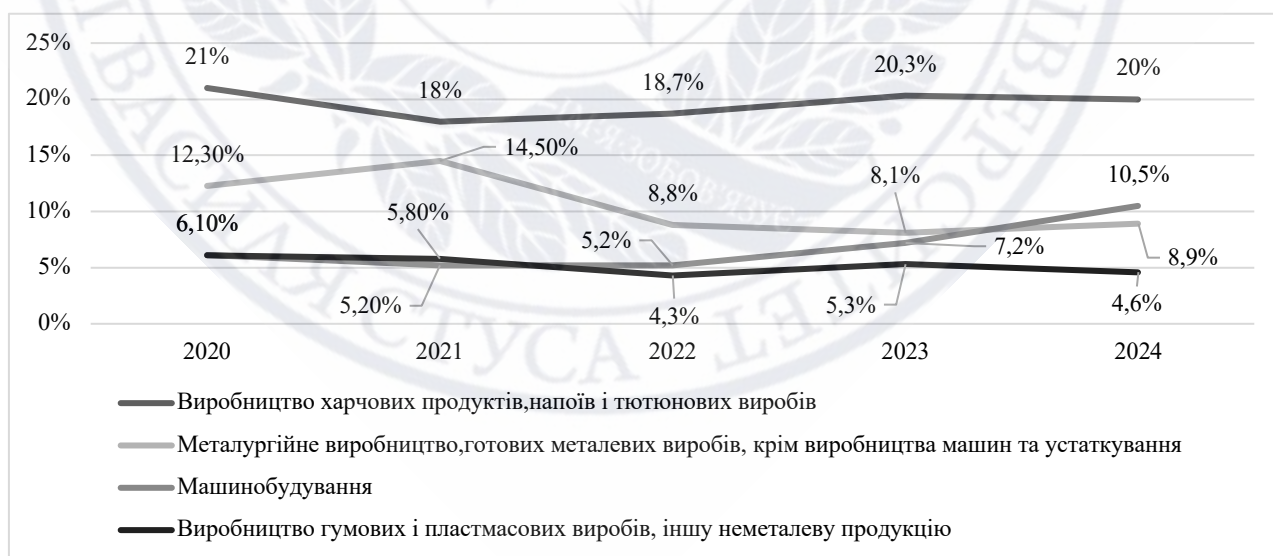

Рисунок 2.4 – Обсяг реалізованої продукції підприємств за видами економічної діяльності переробної промисловості у 2020-2024 рр., %

Джерело: складено автором на основі [46, 47]

Згідно з даними діаграми, структурний аналіз реалізації продукції переробної промисловості за 2020-2024 роки засвідчує динамічні зміни та суттєву структурну переорієнтацію сектору, незважаючи на стабільне домінування однієї галузі.

Аналіз структурних змін у реалізації промислової продукції виявляє три домінантні тенденції: стабільне лідерство, високу волатильність та динамічну експансію. Сектор виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів демонструє виняткове структурне домінування та фундаментальну важливість, незмінно зберігаючи найбільшу частку в загальній реалізації у вузькому діапазоні 18%-21%. Така стійкість свідчить про його високу економічну резилієнтність до зовнішніх впливів. Водночас, частка металургійного виробництва виявила значну волатильність, досягнувши піку у 14,50% у 2021 році, після чого відбулося різке падіння до 8,1% у 2023 році. Ця динаміка чітко вказує на підвищену чутливість сектору до глобальних ринкових коливань та обмежень експорту. Найбільш значущою тенденцією є стрімке нарощування частки машинобудування, яка зросла з 4,3% у 2022 році до абсолютного максимуму 10,5% у 2024 році. Таке подвоєння структурної ваги всього за два роки є вагомим індикатором зростання інвестицій, технологічної модернізації та підвищення ролі галузей із вищою доданою вартістю у загальній промисловій структурі.

Таким чином, структурний аналіз реалізації свідчить про зміщення акцентів у переробній промисловості: частка, втрачена традиційно ресурсно-орієнтованою металургією, була значною мірою компенсована стрімким розвитком машинобудування, що є ознакою прогресивної диверсифікації та посилення технологічного потенціалу сектору. У цьому контексті зовнішній ринок відіграє роль критично важливого драйвера розвитку. Експортна виручка є не лише джерелом валютних надходжень, а й комплексним індикатором конкурентоспроможності вітчизняної продукції на міжнародній арені. Динаміка експорту тісно корелює із загальними обсягами реалізації та відображає здатність галузі адаптуватися й ефективно функціонувати в умовах глобальних

логістичних обмежень і ринкових коливань. У сучасних умовах істотний вплив на обсяги експорту має оперативність відкриття або блокування морських шляхів, а також рівень ефективності функціонування наземних прикордонних переходів, що безпосередньо відображається у зміні показників експортної виручки (рис. 2.5).

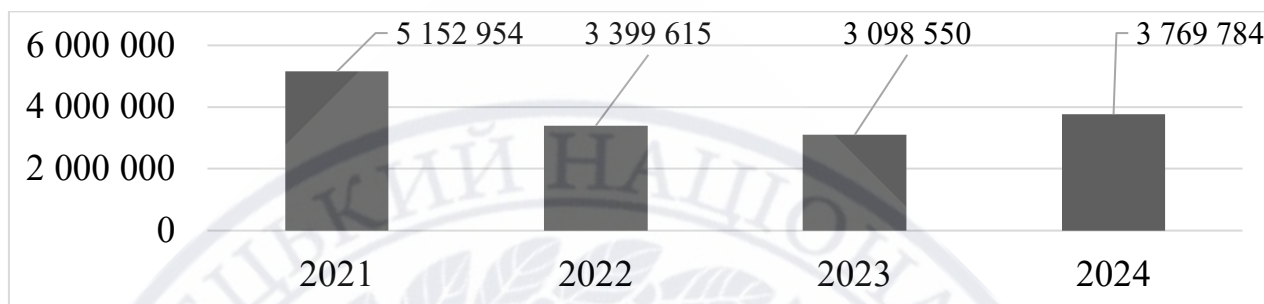

Рисунок 2.5 – Динаміка експорту продукції переробної промисловості у 2021-2024 рр., млн грн

Джерело: складено автором на основі [46, 47]

Аналіз динаміки обсягу експорту продукції переробної промисловості у 2021-2024 рр. (Графік N) фіксує суттєву волатильність, спричинену зовнішніми макроекономічними та безпековими шоками. Обсяг експорту досяг пікового значення у 2021 році (5 152 954 млн грн). У наступні два роки спостерігалось різке скорочення показника до 3 399 615 млн грн у 2022 році та мінімальної позначки 3 098 550 млн грн у 2023 році, що є прямим наслідком критичних логістичних обмежень та втрати виробничих потужностей. Проте, резилієнтність сектору підтверджується помітним відновленням обсягів у 2024 році до 3 769 784 млн грн, що свідчить про адаптацію до функціонування в умовах обмеженого доступу до традиційних логістичних шляхів.

Однак, оцінка лише поточної зовнішньоторговельної діяльності є недостатньою для верифікації довгострокової стійкості. Фундаментальним чинником, що визначає здатність галузі до структурного відновлення та розвитку, є інвестиційна активність. Довгострокова стійкість галузі визначається інвестиційною активністю. Капітальні інвестиції - це критичний індикатор майбутнього зростання, модернізації та інвестиційної привабливості сектору. Вони відображають фінансову підтримку переоснащення, впровадження

інновацій та здатність підприємств адаптуватися до нових технологічних вимог. Аналіз динаміки інвестицій дозволяє оцінити, наскільки стабільними вони були до кризових років і як змінилися під впливом безпекових та економічних ризиків [24].

Динаміка капітальних інвестицій, відображена на рис. 2.6 дає змогу оцінити обсяг фінансових ресурсів, спрямованих на технологічну модернізацію основних фондів та стимулювання інноваційного розвитку сектору.

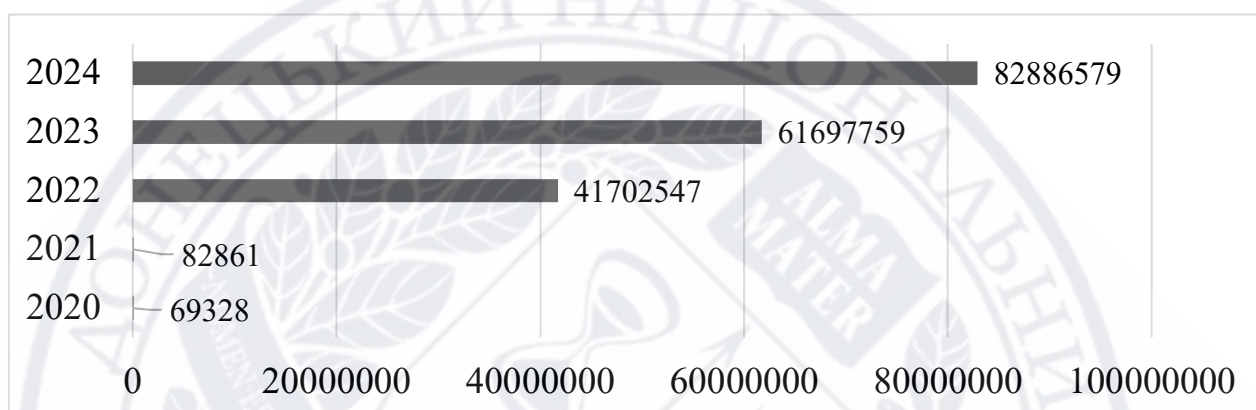

Рисунок 2.6 – Динаміка капітальних інвестицій у переробну промисловість за 2020-2024 рр., млн грн

Джерело: складено автором на основі [46, 47]

Аналіз даних фіксує безпрецедентне нарощування інвестиційної активності після 2021 року. Якщо у 2020 та 2021 роках обсяги інвестицій були відносно низькими (69 328 млн грн та 82 861 млн грн відповідно), що характерно для початкових кризових або відновлювальних етапів, то починаючи з 2022 року, спостерігається стрімке зростання. У 2022 році капітальні вкладення зросли до 41 702 547 млн грн, а у 2023 році досягли 61 697 759 млн грн.

Кульмінацією стало абсолютне пікове значення у 2024 році - 82 886 579 млн грн. Такий стрімкий ріст інвестицій, особливо в умовах значних безпекових та економічних ризиків, свідчить про високу довіру інвесторів до довгострокового потенціалу переробної промисловості, а також про необхідність термінового відновлення та переоснащення виробничих потужностей, пошкоджених або застарілих. Зазначене слугує критичним індикатором

фундаментального відновлення та формування основи для майбутнього стійкого зростання.

Однак, ефективність використання цих значних капітальних інвестицій не може бути оцінена виключно за їхнім обсягом. Напрями інвестування та виробництва суттєво корегуються під впливом змінних споживчих вподобань. Фактично, обсяги виробництва та інвестиції значною мірою залежать від того, які тренди домінують на ринку (наприклад, перехід до "здорового харчування", підвищення попиту на "екологічність" та "персоналізацію" продуктів). Розуміння цих трендів є критично важливим для формування продуктової та маркетингової стратегій, оскільки лише інвестиції, узгоджені з ринковим попитом, можуть забезпечити максимальну фінансову віддачу та довгострокову конкурентоспроможність [24].

Ключові споживчі тренди, які формують майбутній попит, систематизовані на рис. 2.7.

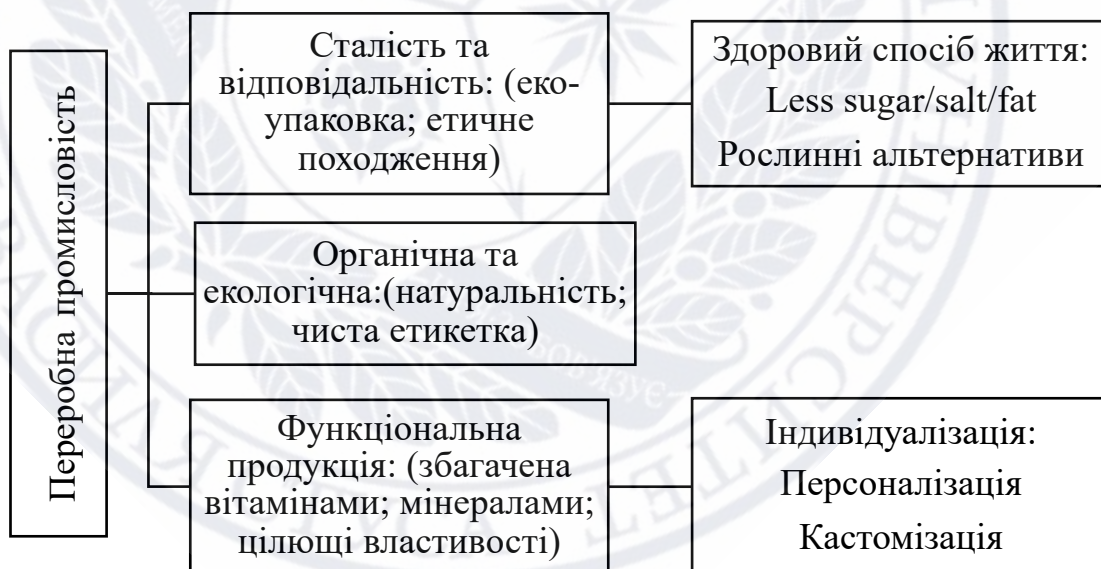

Рисунок 2.7 – Ключові споживчі тренди, що впливають на переробну промисловість

Джерело: складено автором на основі [11]

Кінцевим індикатором ефективності є прибутковість. Рівень рентабельності операційної діяльності показує, наскільки ефективно галузь використовує ресурси в основній діяльності (продажі), вимірюючи прибуток до сплати податків та фінансових витрат. Даний показник є важливим для оцінки впливу цін на сировину, енергоносії та логістику на основну діяльність.

Рівень рентабельності операційної діяльності наведено на рис. 2.8.

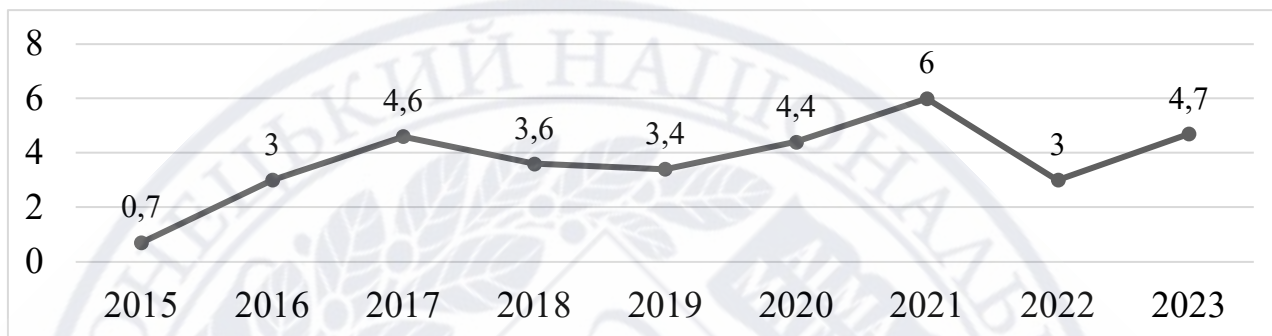

Рисунок 2.8 – Динаміка рівня рентабельності операційної діяльності підприємств переробної промисловості за 2015-2023 рр., %

Джерело: складено автором на основі [46, 47]

Аналіз динаміки рівня рентабельності операційної діяльності підприємств переробної промисловості, засвідчує суттєву волатильність досліджуваного показника. Ця нерівномірність відображає мінливу ефективність основної виробничої діяльності сектору під впливом як циклічних, так і екзогенних (кризових) факторів.

Початковий етап (2015-2017 рр.) характеризувався стрімким зростанням рівня операційної рентабельності, підвищившись з 0,7% у 2015 році до 4,6% у 2017 році. Наступний період (2018-2019 рр.) відзначився стабілізацією на середньому рівні з незначним зниженням до 3,4%.

Абсолютний максимум рентабельності досягла у 2021 році (6,0%), що свідчить про максимальну ефективність основної діяльності до настання повномасштабних кризових явищ. Проте, 2022 рік зафіксував найрізкіше падіння показника до 3,0%, що прямо відображає вплив логістичних, виробничих та збутових обмежень на основну діяльність підприємств. У 2023 році спостерігається часткове відновлення операційної ефективності до 4,7%.

Таким чином, операційна рентабельність, хоча й є ключовим індикатором ефективності основної діяльності, не дає повної картини фінансового стану сектору. На противагу, рис. 2.9 демонструє загальну рентабельність діяльності, яка є комплексним показником, що відображає кінцевий фінансовий результат підприємств переробної промисловості. Він враховує всі фінансові операції, податки та інші доходи/витрати, даючи більш повну картину фінансового здоров'я та віддачі на вкладений капітал. Різниця між операційною та загальною рентабельністю може вказувати на вагомість неосновних видів діяльності у формуванні кінцевого прибутку.

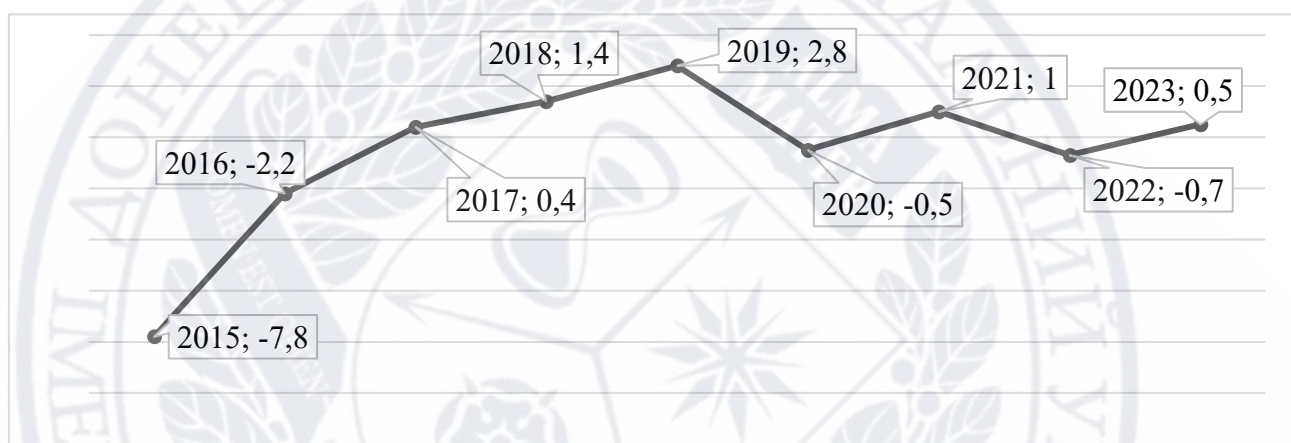

Рисунок 2.9 – Динаміка загальної рентабельності діяльності підприємств переробної промисловості 2015-2023рр., %

Джерело: складено автором на основі [46, 47]

Наведений графік ілюструє динаміку рівня загальної рентабельності діяльності підприємств переробної промисловості, що є комплексним показником, який відображає кінцевий фінансовий результат з урахуванням усіх операційних, фінансових та інвестиційних показників.

Динаміка загальної рентабельності засвідчує нестабільність фінансового стану сектору протягом досліджуваного періоду. У 2015–2016 рр. показник мав глибоко від’ємні значення, що свідчило про системну збитковість підприємств. Подальше відновлення призвело до максимально позитивного значення у 2019 році, однак уже у 2020 році рентабельність знову перейшла в зону незначної збитковості, незважаючи на часткове покращення у 2021 році.

Критичним став 2022 рік, коли загальна рентабельність знизилася до - 0,7%, що відображає суттєве погіршення фінансових результатів під впливом воєнних подій. Часткове відновлення у 2023 році до 0,5% свідчить про початок адаптаційних процесів, однак рівень прибутковості залишається маржинальним. Падіння показників корелює з руйнуванням інфраструктури, енергетичною кризою, проблемами безпеки та кадровими втратами.

Водночас галузь продемонструвала здатність до адаптації через релокацію виробничих потужностей, перебудову логістики та пошук нових ринків збуту. Основні виклики та заходи реагування узагальнені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Основні виклики та адаптаційні заходи переробної промисловості України в умовах війни

Виклик	Адаптаційні заходи
Руйнування потужностей	Релокація виробництва до безпечних регіонів, відновлення пошкоджених об'єктів (за можливості).
Порушення логістичних ланцюгів	Зміна маршрутів перевезень, розвиток залізничних та автомобільних шляхів, пошук нових логістичних партнерів.
Енергетична нестабільність	Інвестиції у генератори, альтернативні джерела живлення, графіки роботи, адаптовані до відключень.
Дефіцит кадрів	Програми перекваліфікації, залучення внутрішньо переміщених осіб, оптимізація виробничих процесів для зменшення потреби у ручній праці.
Зниження купівельної спроможності	Оптимізація асортименту, пошук нових ринків збуту (експорт), фокус на базові потреби споживачів.
Блокування морських шляхів експорту	Переорієнтація на сухопутні "коридори солідарності" через ЄС, використання альтернативних видів транспорту (річковий, залізничний).

Джерело: складено автором на основі [14]

Окрім воєнних викликів, галузь стикається з низкою хронічних системних проблем та ризиків, які впливають на її довгостроковий потенціал. Ці проблеми існували й до війни і стосуються, наприклад, застарілості основних фондів, нестачі кваліфікованих кадрів, високої енергоємності виробництва та значної

частки тіньового ринку. Подолання цих системних бар'єрів є необхідною умовою для стійкого післявоєнного відновлення.

Галузь стикається з низкою хронічних системних проблем та ризиків, які впливають на її довгостроковий потенціал, як показано на рис. 2.10.

Рисунок 2.10 – Ключові проблеми та ризики розвитку переробної промисловості України

Джерело: складено автором на основі [14]

Адаптивність галузі до екзогенних шоків, що проявляється у відновленні обсягів продажів та інвестицій, не усуває системних обмежень, які стримують довгострокове зростання і конкурентоспроможність. Ключові проблеми пов'язані з високим рівнем зносу основних фондів, використанням застарілих технологій, низькою продуктивністю праці та високою енергоємністю, що безпосередньо знижує операційну рентабельність.

Фінансові ризики, зумовлені значними капітальними витратами та геополітичною нестабільністю, обмежують можливості залучення інвестицій і проведення масштабної модернізації. Водночас інноваційний розрив, що проявляється у низькій активності НДДКР, утримує сектор у стані

технологічного консерватизму та ускладнює перехід до продукції з вищою доданою вартістю. Додатковими викликами залишаються екологічні вимоги та необхідність дотримання стандартів ЄС.

Сталий розвиток переробної промисловості потребує комплексного підходу, що передбачає інвестиції в інновації, технологічну модернізацію, зниження фінансових ризиків і розвиток людського капіталу. Пріоритетами мають стати експортно орієнтоване високотехнологічне виробництво, підвищення енергетичної стійкості та формування ринку кваліфікованої робочої сили, що в сукупності формує циклічну модель посилення стійкості галузі.

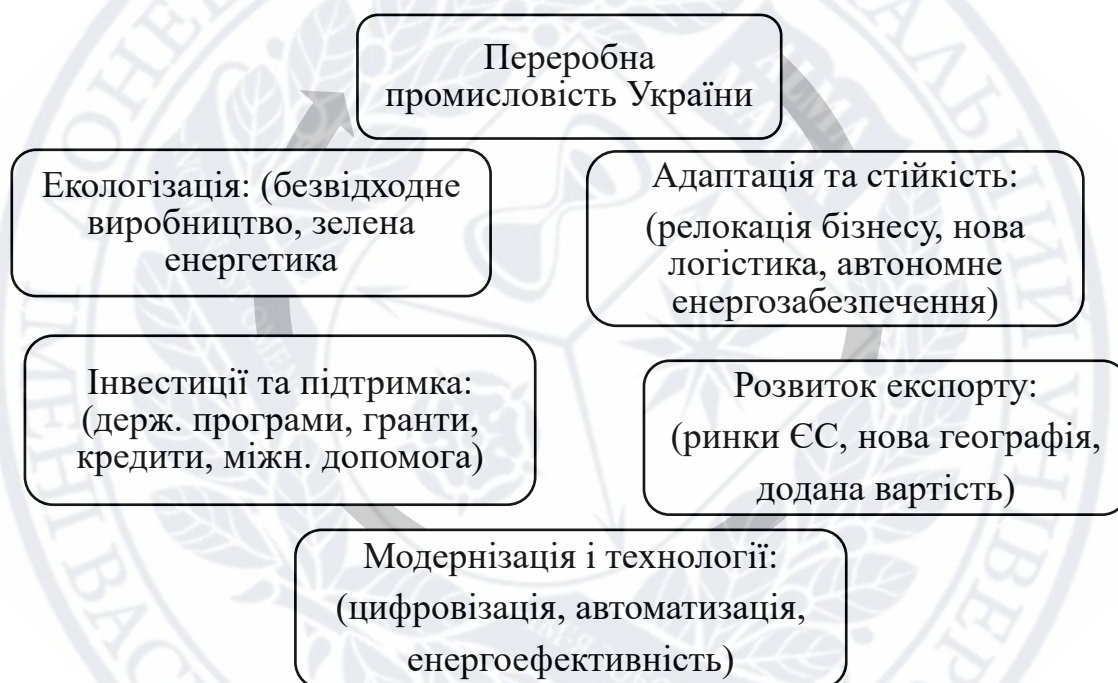

Рисунок 2.11 – Пріоритетні напрями розвитку української переробної промисловості в сучасних умовах

Джерело: складено автором на основі [14, 40]

Згідно з аналізом рис. 2.11 стає очевидним, що успіх сектору у довгостроковій перспективі залежить від інтегрованої реалізації низки стратегічних пріоритетів. Отже, розвиток переробної промисловості України у сучасних умовах визначається комплексом взаємопов'язаних чинників, серед яких ключову роль відіграють екологізація виробництва, модернізація технологічних процесів, розширення експортних можливостей, а також

забезпечення стійкості та адаптивності підприємств до викликів зовнішнього середовища.

Важливим елементом є підтримка з боку держави та міжнародних партнерів у вигляді інвестицій, кредитних програм і грантового фінансування, що створює умови для впровадження інноваційних рішень.

Особливого значення набуває поступовий перехід на «зелену» енергетику та автономні системи енергозабезпечення, що дозволяє не лише підвищити енергоефективність виробництва, а й забезпечити незалежність від зовнішніх ризиків. У свою чергу, цифровізація, автоматизація та використання сучасних управлінських технологій сприяють підвищенню продуктивності, конкурентоспроможності та зменшенню витрат.

Таким чином, переробна промисловість виступає стратегічним сектором економіки, здатним забезпечити не лише внутрішні потреби країни, але й сформувати додану вартість на міжнародних ринках. Її ефективний розвиток можливий лише за умов інтегрованого підходу, що поєднує інноваційні технології, екологічну відповідальність, інвестиційну підтримку та орієнтацію на глобальні тенденції.

2.2 Аналіз динаміки та структури інвестиційної діяльності ТОВ «Ярмолинецький консервний завод»

Інвестиційна діяльність є ключовим фактором забезпечення сталого розвитку підприємства, формуючи основу для технічної модернізації, розширення виробничих потужностей, впровадження інновацій, підвищення конкурентоспроможності. У нинішніх умовах швидких ринкових змін ефективно управління інвестиціями визначає темпи зростання, фінансову стабільність, здатність адаптуватися до зовнішніх викликів.

Аналіз динаміки та структури інвестиційної діяльності дозволяє оцінити раціональність використання ресурсів, виявити пріоритетні напрями для капітальних інвестицій, виявити резерви для підвищення ефективності. Для ТОВ «Ярмолинецький консервний завод», що працює в харчовій промисловості, це

особливо важливо, оскільки технологічне оновлення та якість продукції безпосередньо залежать від обсягу та структури капіталовкладень.

Перший етап дослідження передбачає аналіз обсягів та темпів зростання капіталовкладень (рис. 2.12), відображаючи масштаби розвитку інвестиційної діяльності та ступінь залученості ресурсів у виробництво, що безпосередньо впливає на фінансові результати.

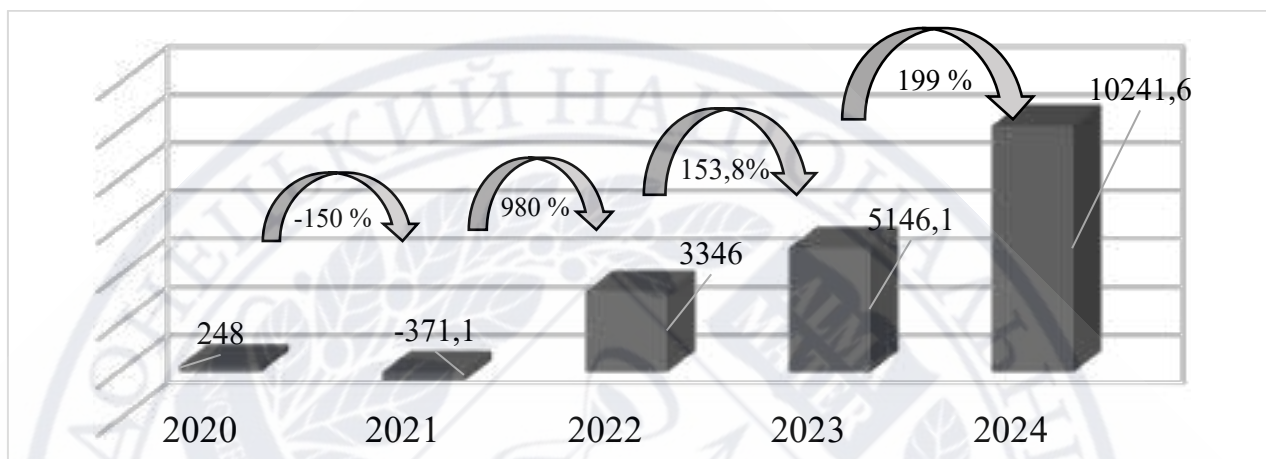

Рисунок 2.12 – Динаміка обсягу і темпу приросту капітальних інвестицій ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» за 2020-2024 рр., тис. грн.

Джерело: складено автором на основі [56, 57, 58]

Дані рис. 2.12 свідчать про те, що динаміка капіталовкладень на ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» у 2020-2024 рр. була нерівномірною, але демонструвала чітку тенденцію до відновлення та подальшого зростання. У початковий період (2020-2021 рр.) зафіксовано різке скорочення обсягів інвестицій (-150%), що, ймовірно, було обумовлено загальною економічною нестабільністю, обмеженим доступом до фінансових ресурсів та вимушеною концентрацією підприємства на покритті поточних витрат.

Натомість у 2022-2024 рр. спостерігалось стрімке пожвавлення інвестиційної активності: капітальні витрати зросли в кілька разів, а темпи приросту становили 980%, 153,8 % та 199% відповідно. Подібна динаміка свідчить про перехід підприємства до активної фази оновлення матеріально-технічної бази та реалізації проєктів модернізації виробничих потужностей.

Важливу роль в аналізі відіграє також динаміка незавершених капіталовкладень (рис. 2.13), що характеризує обсяг коштів, залучених у поточні

інвестиційні проєкти. Підвищені значення цього показника можуть свідчити про масштабність інвестиційних програм або наявність затримок у їх реалізації, тоді як поступове скорочення обсягів незавершених вкладень у подальших періодах є ознакою підвищення ефективності управління інвестиціями.

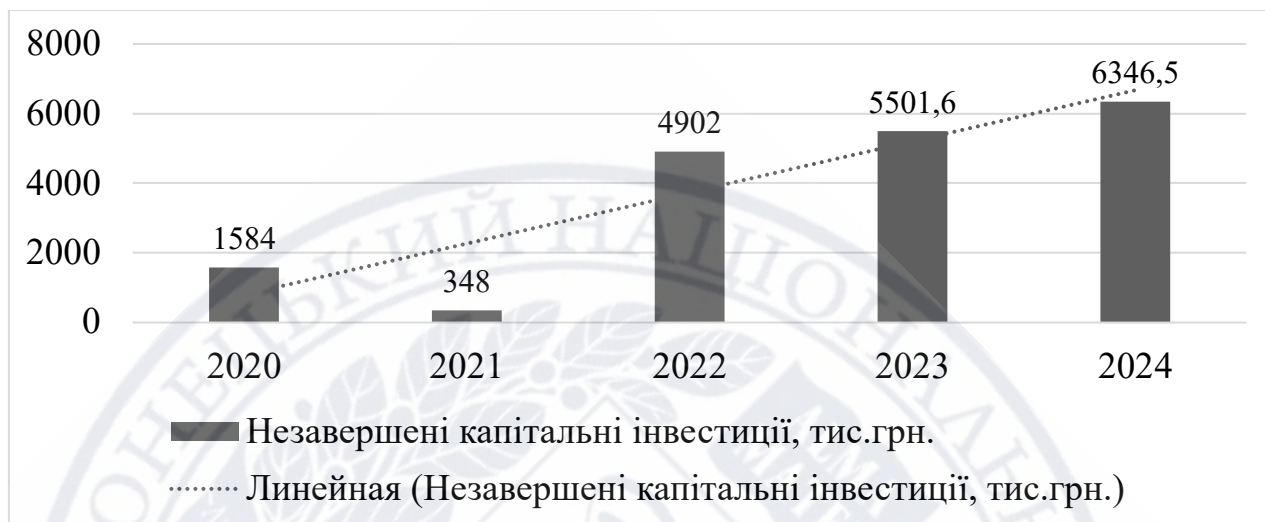

Рисунок 2.13 – Динаміка обсягу незавершених капітальних інвестицій ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» за 2020-2024 рр., тис. грн

Джерело: складено автором на основі [56, 57, 58]

Упродовж 2020-2024 рр. обсяг незавершених капітальних інвестицій ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» характеризується вираженою висхідною динамікою, що свідчить про поступове розширення інвестиційної активності підприємства. У 2020 р. показник становив 1 584 тис. грн, однак у 2021 р. зафіксовано різке його скорочення до 348 тис. грн, що може бути пов'язано з тимчасовим призупиненням окремих інвестиційних проєктів або переглядом інвестиційної стратегії в умовах підвищеної економічної невизначеності. Починаючи з 2022 р., спостерігається суттєве нарощування незавершених капітальних вкладень - до 4 902 тис. грн, що свідчить про відновлення та активізацію інвестиційних процесів. У наступні роки зростання зберігається і у 2024 р. показник досягає максимального значення - 6 346,5 тис. грн. Така тенденція вказує на поступове розширення масштабів реалізації довгострокових інвестиційних проєктів та формування потенціалу для зміцнення виробничої бази підприємства у стратегічній перспективі.

Наступним етапом є аналіз темпів зростання первісної та залишкової вартості основних засобів (рис. 2.14). Дана характеристика відображає інтенсивність оновлення та рівень збереженості виробничого потенціалу підприємства. Зростання первісної вартості свідчить про інвестування у нові активи, тоді як збільшення залишкової вартості вказує на покращення технічного стану діючих основних засобів.

Рисунок 2.14 – Динаміка темпів зростання первісної та залишкової вартості основних засобів ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» за 2020-2024 рр., тис. грн

Джерело: складено автором на основі [56, 57, 58]

За даними рис. 2.14 показники свідчать про стабільну тенденцію до зростання, що підтверджує намір підприємства оновлювати основні засоби. Зазначене свідчить про послідовну інвестиційну стратегію, спрямовану на зміцнення технічної бази та забезпечення довгострокової фінансової стабільності.

Подальший аналіз спрямовано на дослідження абсолютного зростання первісної вартості основних засобів (рис. 2.15), яке відображає фактичний обсяг капітальних вкладень у матеріально-технічну базу підприємства. Збільшення

цього показника є кількісним свідченням нарощування інвестицій у виробничу інфраструктуру та слугує об'єктивним індикатором активізації інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання.

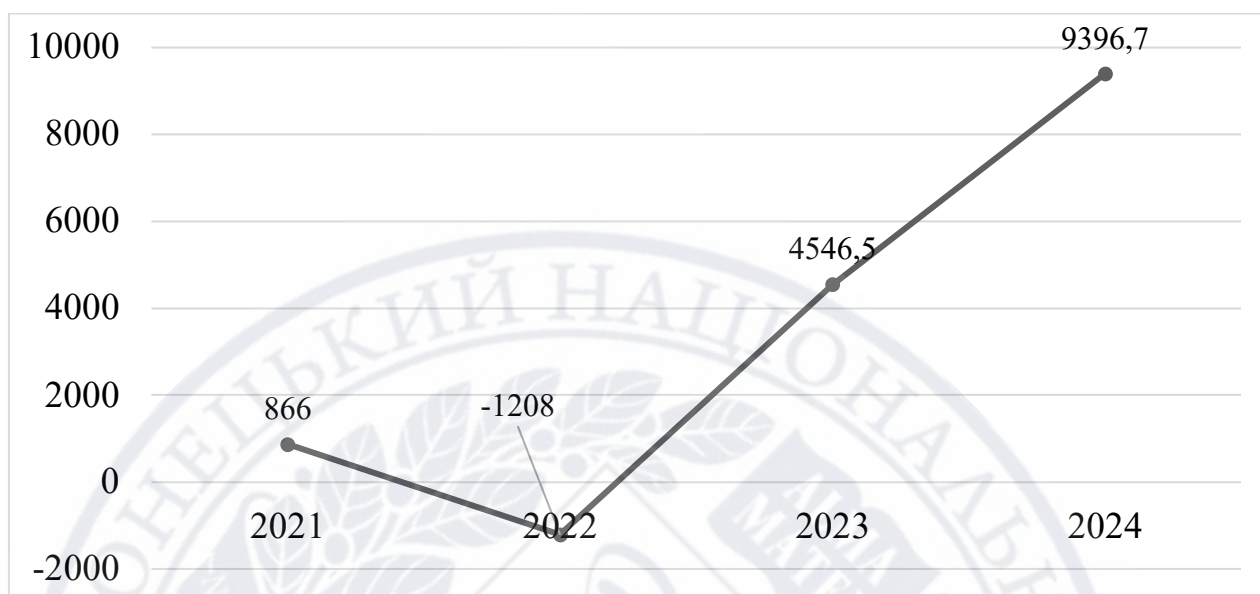

Рисунок 2.15 – Динаміка абсолютного приросту первісної вартості основних засобів ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» за 2020-2024 рр., тис. грн

Джерело: складено автором на основі [56, 57, 58]

Динаміка абсолютного приросту первісної вартості основних засобів ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» у 2020-2024 рр. демонструє перехід від інвестиційної нестабільності до активної фази відновлення та розширення виробничого потенціалу. Від'ємне значення у 2022 р. свідчить про скорочення або вибуття частини основних засобів внаслідок кризових умов, тоді як значне зростання у 2023-2024 рр. (до 9 396,7 тис. грн) є прямим індикатором інтенсифікації капітальних інвестицій, оновлення матеріально-технічної бази та формування передумов для підвищення виробничої потужності й конкурентоспроможності підприємства у середньостроковій перспективі.

Технічний стан активів також можна оцінити за допомогою коефіцієнтів амортизації та придатності основних засобів (рис. 2.16). Вони виражають співвідношення між амортизованою та функціональною частинами основних засобів. Для виробничого підприємства показники мають вирішальне значення, оскільки амортизація впливає на виробничі витрати, а рівень придатності

визначає ефективність використання активів, а їх динаміка дозволяє оцінити ступінь фізичного й морального зносу обладнання та обґрунтувати необхідність його оновлення.

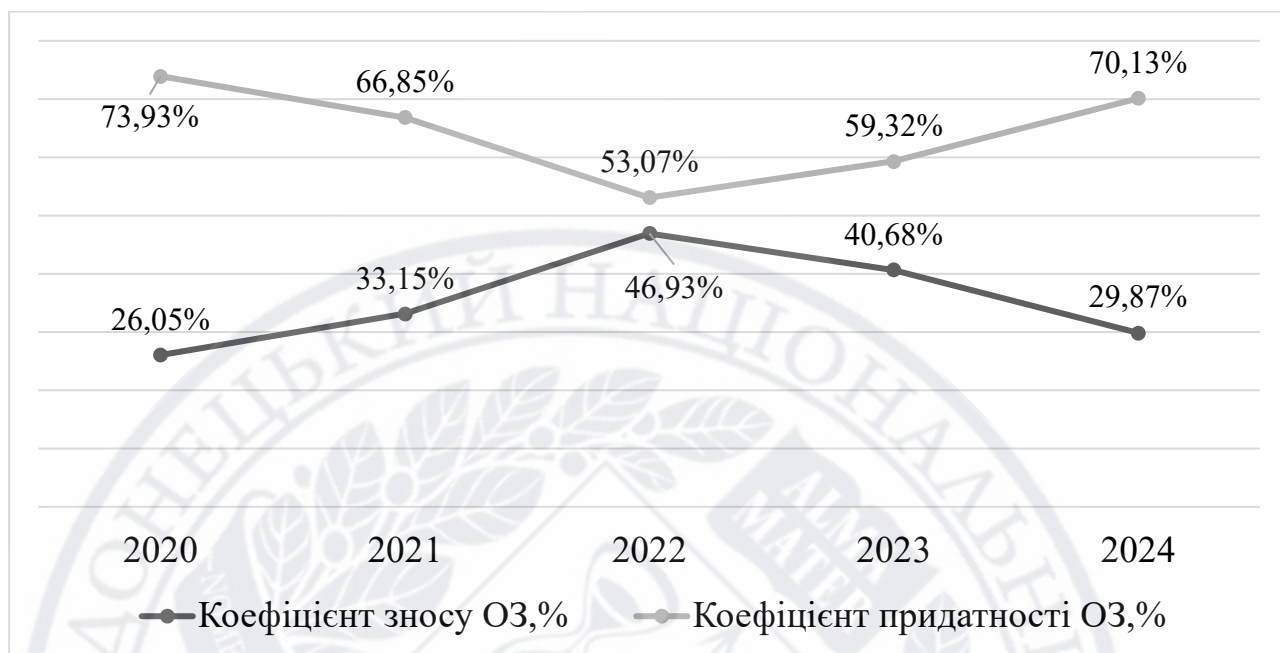

Рисунок 2.16 – Динаміка коефіцієнтів зносу та придатності основних засобів ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» за 2020-2024 рр., %

Джерело: складено автором на основі [56, 57, 58]

Динаміка коефіцієнтів зносу та придатності основних засобів ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» у 2020-2024 рр. свідчить про нестабільний технічний стан виробничих активів і зміну інтенсивності їх використання. Пік зносу у 2022 р. (46,93%) вказує на критичне старіння обладнання та підвищення ризику зниження виробничої ефективності. Натомість зростання коефіцієнта придатності у 2023-2024 рр. (до 70,13%) є свідченням оновлення та модернізації матеріально-технічної бази підприємства.

Також ключовим показником є коефіцієнт оновлення основних засобів (рис. 2.17). Даний показник відображає, яка частка основних засобів була оновлена протягом певного періоду. Високі темпи оновлення свідчать про інтенсивні капіталовкладення в нові потужності.

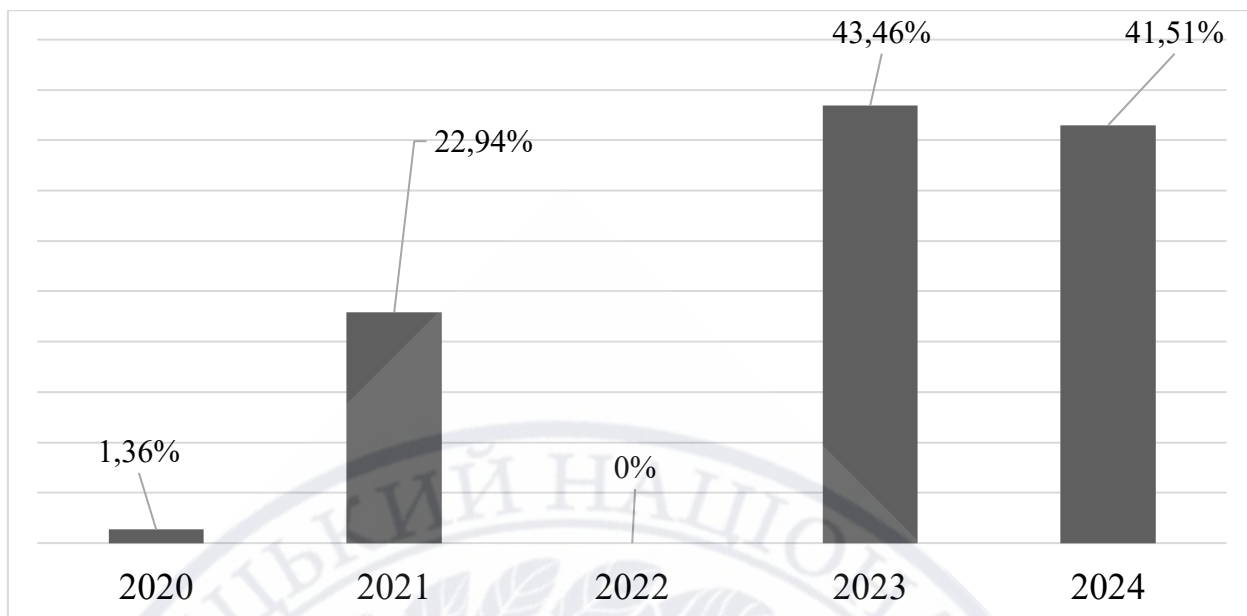

Рисунок 2.17 – Динаміка коефіцієнту оновлення основних засобів ТОВ
«Ярмолинецький консервний завод» за 2020-2024 рр., %

Джерело: складено автором на основі [56, 57, 58]

Коефіцієнт оновлення не має рівномірної висхідної динаміки, що свідчить про нерегулярний характер процесів модернізації основних засобів. Пікове значення зносу у 2022 р. вказує на тимчасове уповільнення оновлення матеріально-технічної бази та переважання процесів вибуття або фізичного старіння обладнання. Водночас зростання коефіцієнта придатності у 2023-2024 рр. свідчить про активізацію відновлювальних і модернізаційних заходів, що поступово створює передумови для підвищення технічного рівня та ефективності використання основних засобів підприємства.

Для більш ґрунтовного розуміння структури інвестицій необхідно проаналізувати склад необоротних активів, зокрема частку основних засобів та незавершених капітальних вкладень (рис. 2.18). Сформована структура відображає збалансованість розподілу інвестиційних ресурсів між завершеними та поточними проектами, а переважання певного елементу вказує на стратегічні пріоритети підприємства.

Рисунок 2.18 – Динаміка частки основних засобів та незавершених капітальних інвестицій в необоротних активах ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» за 2020-2024 рр., %

Джерело: складено автором на основі [56, 57, 58]

Динаміка частки основних засобів та незавершених капітальних інвестицій у структурі необоротних активів ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» свідчить про поетапну трансформацію матеріально-технічної бази підприємства. Зменшення частки основних засобів у 2022 р. на тлі зростання незавершених капітальних інвестицій вказує на активну фазу вкладення коштів у ще не введені в експлуатацію об'єкти, тоді як зростання питомої ваги основних засобів у 2023–2024 рр. підтверджує завершення інвестиційних проєктів та посилення виробничого потенціалу підприємства. Така динаміка свідчить про поступовий перехід від етапу нагромадження інвестицій до етапу їх реалізації та матеріалізації у вигляді нових чи оновлених активів, що формує основу для підвищення ефективності операційної діяльності. Наступним акцентом є частка інвестицій у доходах підприємства (рис. 2.19).

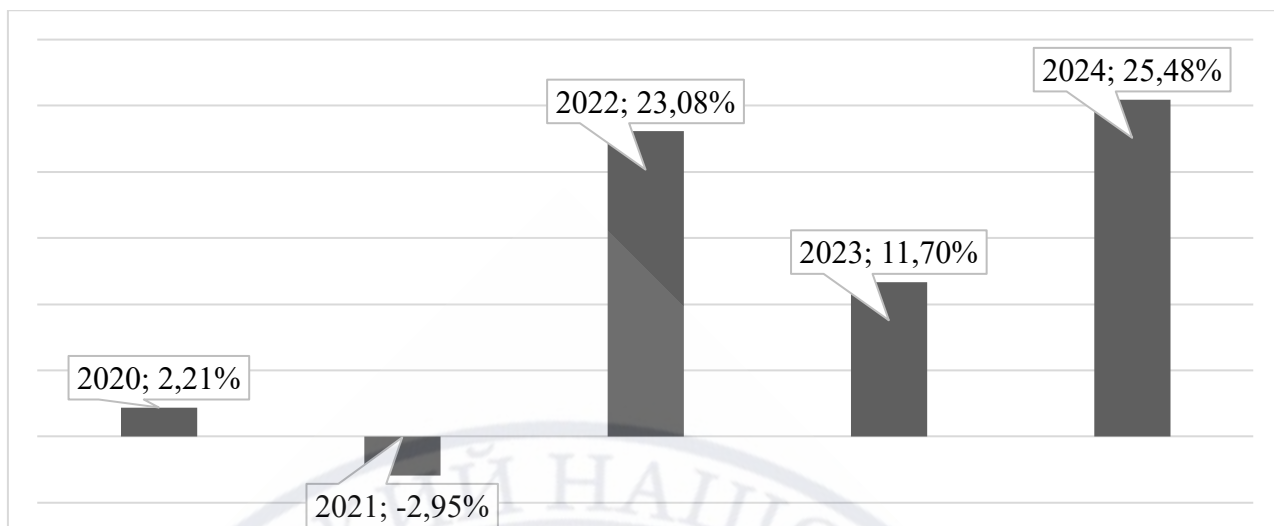

Рисунок 2.19 – Динаміка частки інвестицій у доходах ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» за 2020-2024 рр., %

Джерело: складено автором на основі [56, 57, 58]

Загальна динаміка, представлена на гістограмі, демонструє високу волатильність інвестиційної активності підприємства, що коливається від негативних значень до встановлення історичних максимумів. Спочатку, після невеликої позитивної частки, був зафіксований спад у зону чистих витрат. Однак, починаючи з 2022 року, інвестиційна діяльність набула ключового значення, коли її частка в доходах різко зросла, ставши вагомим фінансовим фактором. Хоча наступного року відбулася корекція показника, загальна тенденція до посилення ролі інвестицій зберігається, що підтверджується новим рекордним рівнем, досягнутим наприкінці періоду. Це свідчить про стратегічний перехід до масштабнішої інвестиційної політики, спрямованої на формування стійких джерел доходів та підтримку довгострокового розвитку підприємства. Така інвестиційна динаміка підкреслює прагнення підприємства підвищити свою конкурентоспроможність та адаптивність у мінливих ринкових умовах.

Останній етап аналізу стосується індексу інвестиційної діяльності (рис. 2.20). Цей інтегрований показник узагальнює ефективність управління інвестиціями, відображаючи зростання капітальних інвестицій, структуру активів та фінансову віддачу. Його зміна дає змогу комплексно оцінити результативність інвестиційної політики та визначити, наскільки узгодженими були управлінські рішення протягом досліджуваного періоду.

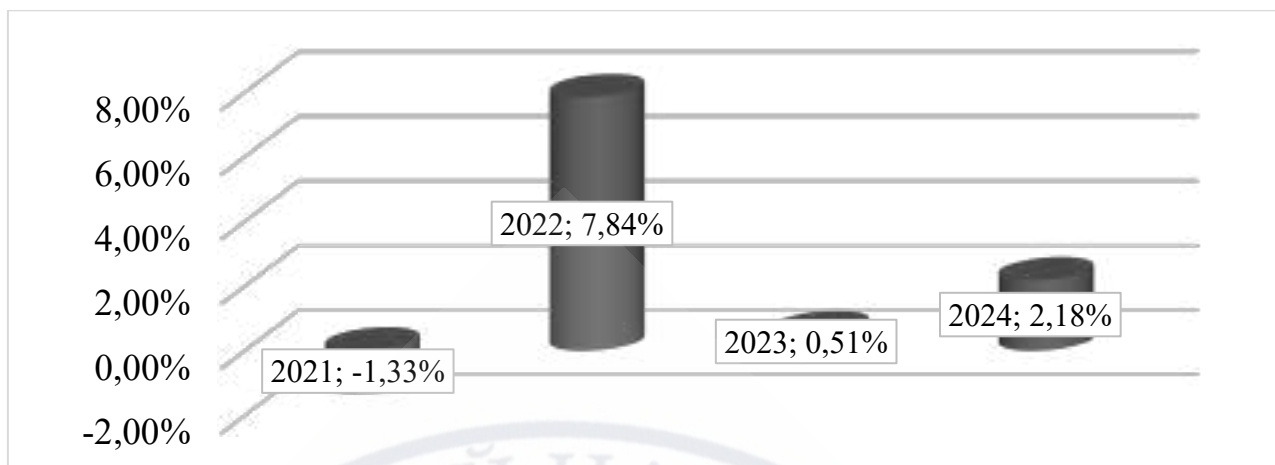

Рисунок 2.20 – Динаміка індексу інвестиційної активності ТОВ

«Ярмолинецький консервний завод» за 2020-2024рр., %

Джерело: складено автором на основі [56, 57, 58]

Індекс інвестиційної активності протягом останніх чотирьох років характеризується значною нестабільністю. Початкове від'ємне значення змінилося різким зростанням до пікового рівня, що свідчить про період інтенсивного інвестиційного розширення. Подальше скорочення показника, ймовірно, обумовлене впливом воєнних дій, які суттєво посилили рівень ризиків, призвели до руйнування інфраструктури та порушення виробничо-логістичних ланцюгів, що загалом негативно позначилося на інвестиційних процесах.

Водночас поступове відновлення індексу у наступний період засвідчує адаптацію підприємства до нових економічних умов. Загалом інвестиційна активність має виражену циклічність і нерівномірність, однак демонструє тенденцію до стабілізації та відновлення.

Узагальнюючи результати аналізу, можна зазначити, що інвестиційна діяльність ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» у 2020–2024 роках не була однозначно стабільною чи послідовно позитивною. Її динаміка мала варіативний характер: у 2022 році спостерігалось суттєве просідання інвестиційної активності, зумовлене воєнними діями та погіршенням зовнішніх умов господарювання, однак у 2023–2024 роках відбулося часткове відновлення.

Попри коливання обсягів інвестиційних вкладень, підприємство поступово відновлювало оновлення основних засобів, посилює модернізаційні процеси та покращило якість структури необоротних активів. Зростання коефіцієнтів

оновлення та придатності свідчить про реалізацію цілеспрямованих заходів щодо підтримання та відновлення технічного потенціалу, хоча ці зміни розвивалися нерівномірно.

Показники частки інвестицій у доходах та індексу інвестиційної діяльності демонструють покращення у 2023–2024 роках, проте їх рівень ще не повернувся до докризових тенденцій. Це вказує на поступову адаптацію інвестиційної політики підприємства до нових умов, але зберігає необхідність подальшого зміцнення інвестиційної спроможності.

Таким чином, інвестиційна політика підприємства характеризується адаптивністю та поступовим відновленням після кризового періоду, що створює підґрунтя для підвищення технологічного рівня, покращення продуктивності та формування передумов для довгострокової стійкості, проте потребує подальшого удосконалення для досягнення стабільно високої ефективності.

2.3 Оцінка ефективності інвестиційної діяльності ТОВ «Ярмолинецький консервний завод»

Рівень ефективності інвестицій визначає здатність підприємства збільшувати свою вартість і генерувати прибуток на вкладений капітал. Рациональне використання інвестиційних ресурсів безпосередньо впливає на фінансову стабільність, прибутковість і конкурентоспроможність компанії. В умовах економічної нестабільності, коли ринки характеризуються високими ризиками і нестабільними доходами, оцінка ефективності інвестицій стає стратегічно важливою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Оцінка ефективності інвестиційної діяльності дозволяє визначити, чи є капітальні витрати виправданими, чи забезпечують вони очікуваний прибуток і які тенденції вимальовуються у формуванні інвестиційної прибутковості з часом. Аналіз ключових показників, таких як термін окупності, індекс прибутковості, оборотність активів та рентабельність власного капіталу, дає комплексне уявлення про те, наскільки ефективно підприємство використовує свої інвестиційні ресурси та наскільки успішною є його інвестиційна політика.

Перший етап оцінки передбачає аналіз динаміки періоду окупності інвестицій (рис. 2.21). Цей показник відображає час, необхідний для відшкодування вкладених коштів за рахунок отриманого прибутку. Він слугує основним критерієм оцінки інвестиційного ризику та ліквідності: чим коротший період окупності, тим швидше підприємство відшкодовує свій капітал і тим нижчий інвестиційний ризик.

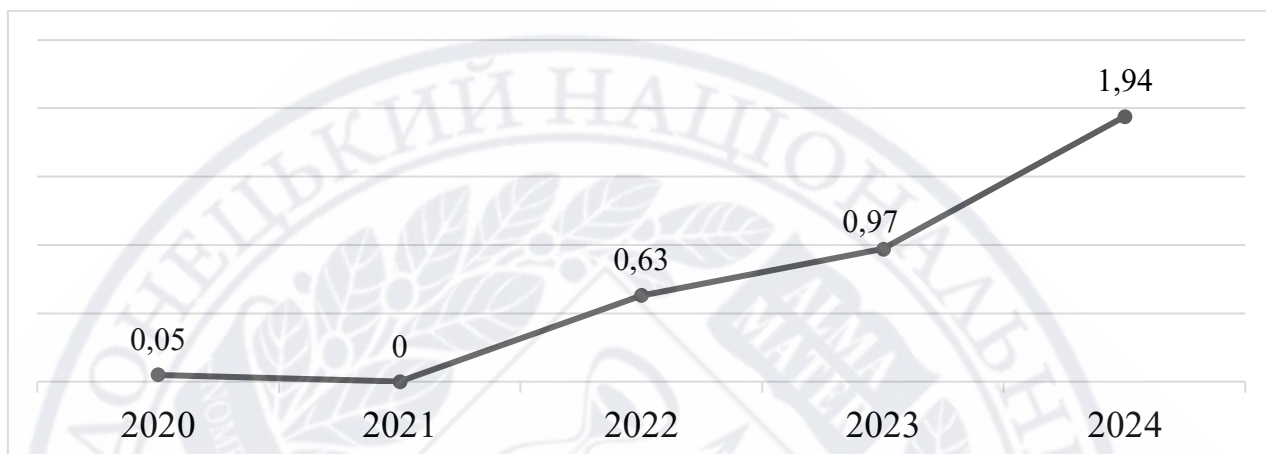

Рисунок 2.21 – Динаміка періоду окупності інвестицій ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» за 2020-2024рр.

Джерело: складено автором на основі [56, 57, 58]

Динаміка періоду окупності інвестицій ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» у 2020-2024 рр. засвідчує зміну ефективності та ризиковості інвестиційної діяльності підприємства. Низькі значення показника у 2020-2021 рр. (0,05 та 0) можуть свідчити як про незначні обсяги інвестування, так і про обмежений економічний ефект від реалізованих інвестиційних заходів у цей період. Починаючи з 2022 р., простежується стійка тенденція до зростання періоду окупності (до 1,94 у 2024 р.), що вказує на ускладнення процесу повернення вкладених коштів та подовження інвестиційного циклу.

З одного боку, така динаміка може свідчити про реалізацію більш капіталомістких і довгострокових проєктів, орієнтованих на оновлення матеріально-технічної бази та модернізацію виробництва, що є позитивним з погляду стратегічного розвитку підприємства. З іншого боку, зростання періоду окупності означає підвищення інвестиційних ризиків, зниження ліквідності вкладених ресурсів та відтермінування отримання фінансового результату, що

потребує більш зваженого підходу до подальшого планування інвестиційної діяльності та вдосконалення системи управління інвестиційними проєктами.

У цілому, така тенденція свідчить про перехід підприємства до моделі інвестування, орієнтованої не на швидку віддачу, а на довгострокове нарощування виробничого потенціалу та формування стійких конкурентних переваг у перспективі.

Наступним показником аналізу є індекс рентабельності інвестицій (рис. 2.22), який відображає співвідношення чистого прибутку, сформованого внаслідок реалізації інвестиційних рішень, до загального обсягу залученого інвестиційного капіталу. Зростання значення цього індикатора свідчить про підвищення економічної ефективності інвестицій, що проявляється у збільшенні обсягу прибутку, отриманого на одиницю вкладених ресурсів, і є важливою характеристикою результативності реалізованої інвестиційної стратегії підприємства.

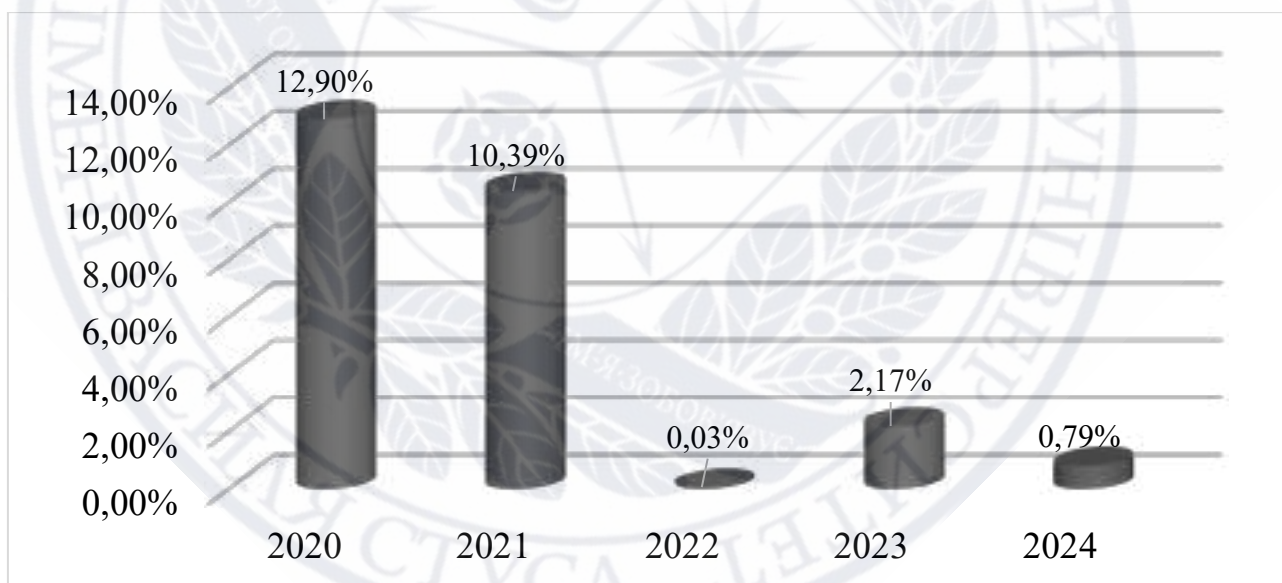

Рисунок 2.22 – Динаміка індексу прибутковості інвестицій ТОВ

«Ярмолинецький консервний завод» за 2020-2024рр. %

Джерело: складено автором на основі [56, 57, 58]

Динаміка індексу прибутковості інвестицій ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» у 2020-2024 рр. свідчить про істотні коливання ефективності інвестиційної діяльності підприємства. Найвищий рівень показника зафіксовано у 2020-2021 рр. (12,90-10,39%), тоді як різке його падіння у 2022 р. (до 0,03%)

вказує на майже повну втрату економічної віддачі від вкладених коштів в умовах кризових процесів. Часткове відновлення у 2023-2024 рр. (до 2,17% та 0,79%) свідчить про поступову адаптацію підприємства до нових умов функціонування, однак рівень прибутковості інвестицій залишається критично низьким, що підкреслює необхідність перегляду інвестиційної стратегії та підвищення ефективності використання капіталу.

Інший важливий набір показників включає фондовіддачу та фондомісткість (рис. 2.23). Ефективність використання основних засобів відображає дохід, отриманий на одиницю вартості основних засобів, тоді як капіталомісткість вказує на суму активів, необхідну для отримання однієї грошової одиниці доходу. Вища оборотність та нижча капіталомісткість означають більш ефективне використання основних засобів та інвестицій.

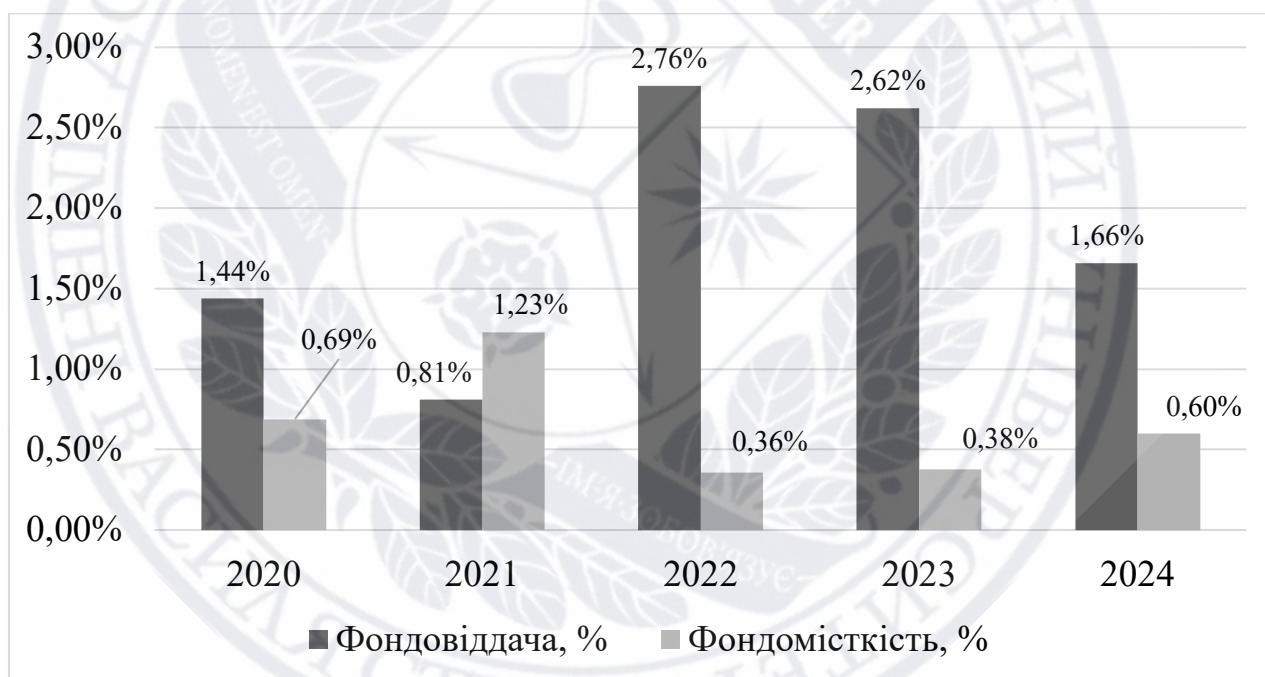

Рисунок 2.23 – Динаміка показників фондовіддачі та фондомісткості ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» за 2020-2024 рр., %

Джерело: складено автором на основі [56, 57, 58]

Динаміка показників фондовіддачі та фондомісткості ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» має нерівномірний характер, що відображає зміни в ефективності використання основних засобів у різні роки. Найвище значення фондовіддачі зафіксовано у 2022-2023 рр. (2,76-2,62%), що свідчить

про найбільш результативне використання виробничих активів у цей період, тоді як у 2024 р. спостерігається певне зниження даного показника (до 1,66%). Водночас фондомісткість досягла найнижчих значень у 2022-2023 рр. (0,36-0,38%), що вказує на скорочення обсягу основних засобів, необхідних для отримання одиниці доходу, однак у 2024 р. відбулося її незначне зростання.

Загалом така динаміка свідчить про тимчасове підвищення ефективності використання основних засобів у 2022-2023 рр. із подальшим певним зниженням інтенсивності у 2024 р., що може бути пов'язано зі зміною обсягів виробництва, структури активів або результатів інвестиційних процесів.

Подальший аналіз зосереджується на рентабельності основних засобів (рис. 2.24). Цей показник вимірює співвідношення прибутку до середньорічної вартості основних засобів, показуючи, наскільки ефективно вони використовуються у виробничому процесі. Його можна розрахувати на основі як чистого, так і операційного прибутку, що дозволяє оцінити загальну та операційну ефективність.

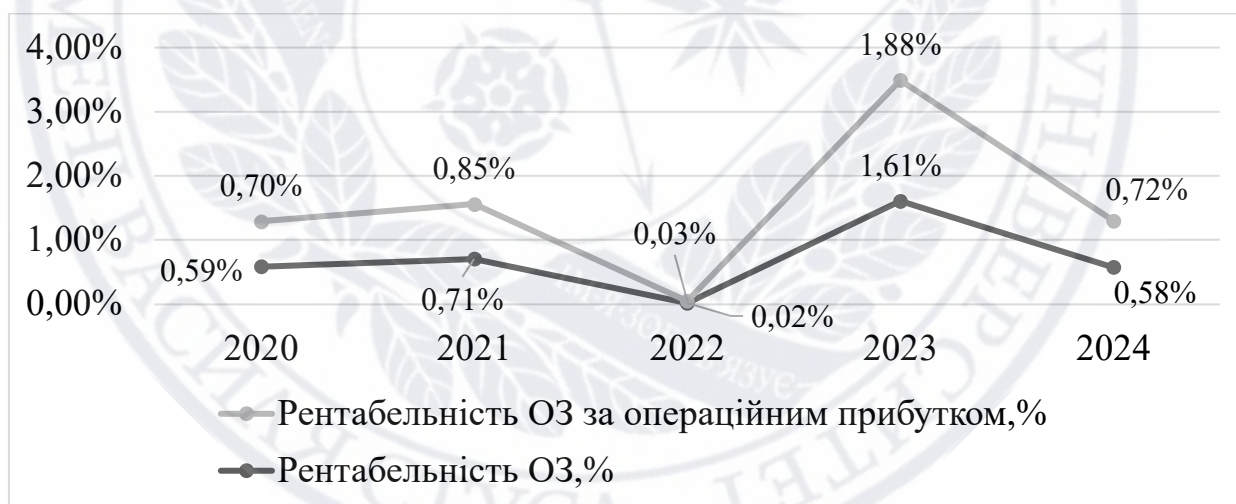

Рисунок 2.24 – Рентабельність основних засобів за чистим та операційним прибутком ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» у 2020-2024 рр., %

Джерело: складено автором на основі [56, 57, 58]

Динаміка рентабельності основних засобів ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» у 2020-2024 рр. має нестабільний та циклічний характер. У 2020-2021 рр. спостерігалось помірне зростання показників як за чистим, так і за операційним прибутком, однак у 2022 р. зафіксовано різке зниження майже до

нульового рівня, що свідчить про критичне погіршення ефективності використання основних засобів у цей період. У 2023 р. відбулося суттєве відновлення та досягнення максимальних значень (1,61% і 1,88%), що є результатом активізації виробничої діяльності та покращення фінансових результатів. Водночас у 2024 р. знову спостерігається спад рентабельності, що вказує на зниження ефективності використання матеріально-технічної бази та необхідність подальшого вдосконалення напрямів інвестиційної й операційної політики підприємства.

Наступний аспект аналізу стосується рентабельності активів (ROA) (рис. 2.25), яка відображає загальну ефективність використання всіх ресурсів, залучених у господарську діяльність підприємства. Зростання рентабельності активів свідчить про підвищення віддачі від кожної вкладеної в активи грошової одиниці, а також про покращення якості управління майном та капіталом підприємства..

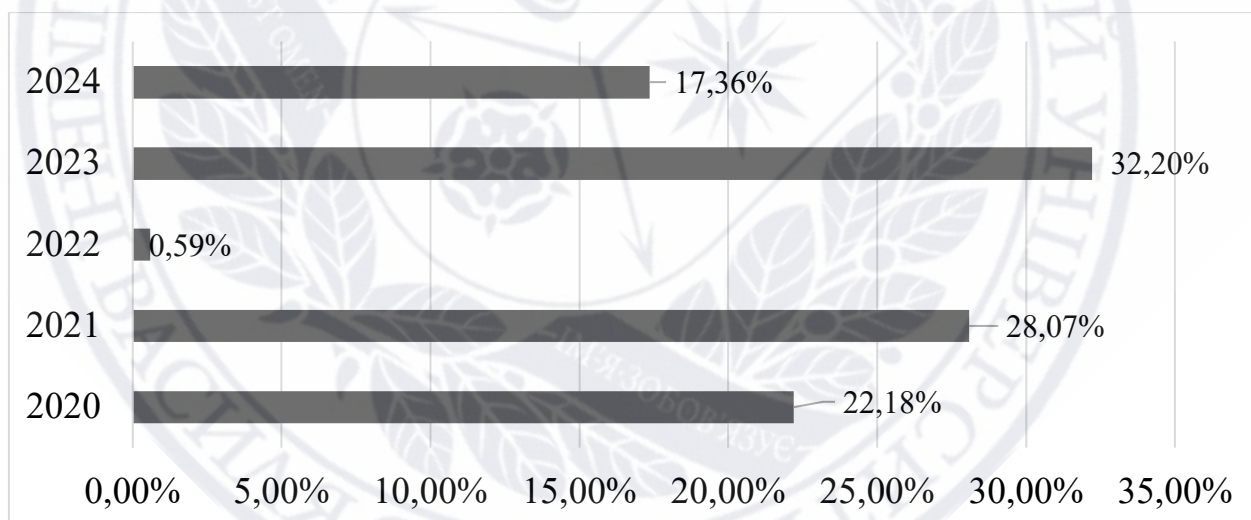

Рисунок 2.25 – Динаміка рентабельності активів ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» у 2020-2024 рр., %

Джерело: складено автором на основі [56, 57, 58]

Графік відображає значну мінливість показника рентабельності активів (ROA) підприємства протягом аналізованого періоду.

У 2020 році рентабельність активів перебувала на відносно високому рівні. У 2021 році зафіксовано її подальше зростання, що свідчить про підвищення ефективності використання активів у процесі формування прибутку. Найбільш

різке та критичне зниження показника відбулося у 2022 році, коли ROA майже досяг нульового значення. Така динаміка вказує на істотне послаблення здатності активів генерувати прибуток, що є характерною ознакою кризового періоду або наслідком впливу потужних зовнішніх шоків, зокрема воєнних дій.

Водночас у 2023 році підприємство продемонструвало істотне відновлення, досягнувши максимального рівня рентабельності активів за весь досліджуваний період, що свідчить про високу адаптивність та результативність управління активами в ускладнених умовах господарювання. У 2024 році показник зазнав певного коригування, однак утримався на достатньо високому рівні.

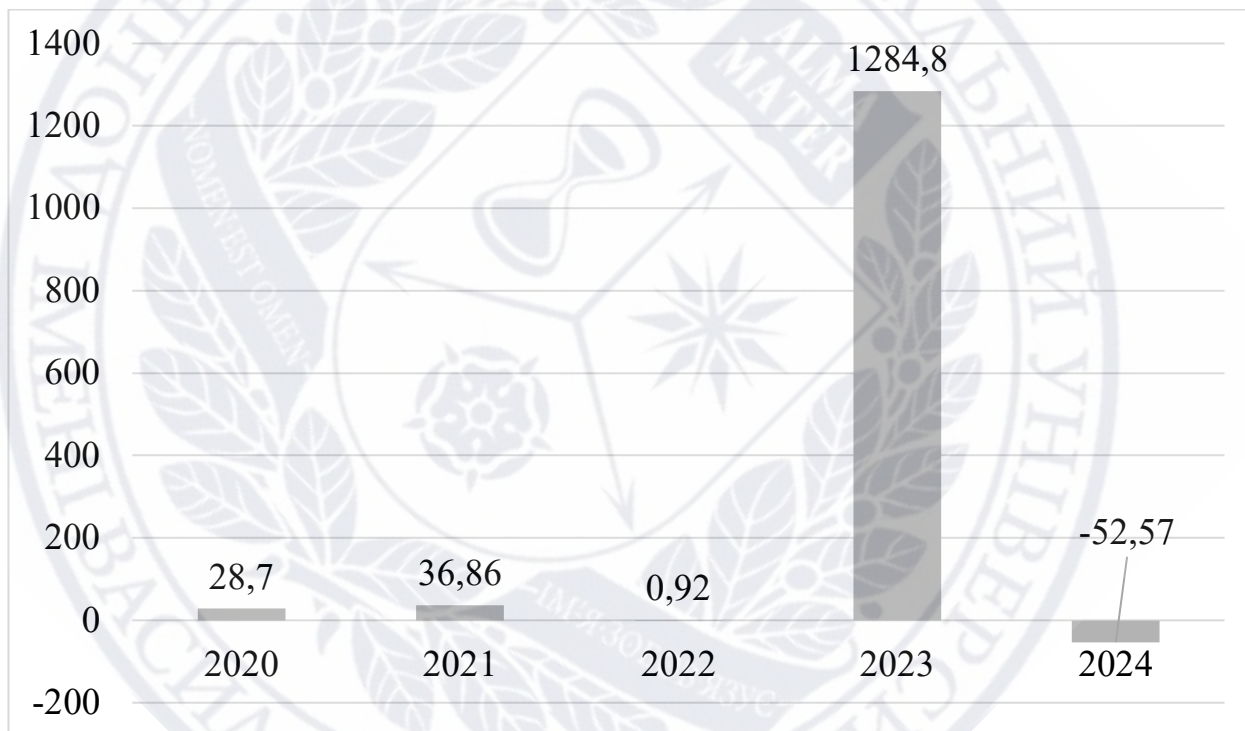

Рисунок 2.26 – Динаміка рентабельності власного капіталу ТОВ
«Ярмолинецький консервний завод» у 2020-2024 рр., %

Джерело: складено автором на основі [56, 57, 58]

Динаміка рентабельності власного капіталу (ROE) характеризується значною нестабільністю протягом п'ятирічного періоду.

У 2020-2021 рр. показник перебував на помірному, стабільному та додатному рівні, що свідчило про відносно ефективне використання власного капіталу підприємства. У 2022 р. зафіксовано істотне зниження ROE із

наближенням до нульового значення, що вказує на різке послаблення результативності використання коштів власників.

У 2023 р. спостерігалось різке зростання показника до максимального рівня за досліджуваний період. Така динаміка може бути зумовлена одноразовими фінансовими ефектами, суттєвим зростанням прибутковості або змінами у структурі власного капіталу. Водночас у 2024 р. відбулося значне скорочення ROE із переходом у від'ємну зону, що свідчить про отримання збитку та зниження віддачі на власний капітал.

Підсумовуючи, аналіз показує, що ефективність інвестицій ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» у 2020-2024 роках мала нестабільну динаміку.

Результати підтверджують, що підприємство успішно реалізовує стратегію модернізації, ефективно використовувати свою базу активів і досягати високого рівня фінансової віддачі.

Отже, інвестиційну діяльність підприємства можна вважати економічно обґрунтованою та доволі ефективною, що забезпечує прибутковість, фінансову стійкість і сталий розвиток у довгостроковій перспективі.

Висновки до розділу 2

На основі аналізу тенденцій розвитку переробної промисловості України та інвестиційної діяльності ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» можна зробити низку узагальнюючих висновків. Галузь, зазнавши суттєвих втрат у 2022 році внаслідок бойових дій, порушення логістичних зв'язків і скорочення виробничого потенціалу, демонструє ознаки поступового відновлення. Водночас, частка переробної промисловості у структурі ВВП залишається нижчою за докризовий рівень, що вказує на тривалий характер відновлювальних процесів та наявність системних структурних дисбалансів.

Структурно провідну роль і надалі відіграє галузь виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, яка формує значну частку обсягів переробної промисловості. Разом з тим зберігаються проблеми високого рівня

знос основних засобів, обмеженої інноваційної активності та зростання капітальних витрат, що обумовлює потребу в подальшому спрямуванні інвестицій на модернізацію, технологічне оновлення та підвищення енергоефективності виробництва.

Аналіз інвестиційної діяльності ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» засвідчив нерівномірність її динаміки протягом 2020-2024 рр., зокрема різке погіршення окремих показників у 2022 р. та поступове відновлення в наступні роки. Значне зростання обсягів капітальних вкладень у 2022-2024 рр., підвищення частки основних засобів у структурі необоротних активів та збільшення коефіцієнта придатності свідчать про активізацію процесів оновлення та розширення матеріально-технічної бази підприємства.

Аналіз показників ефективності інвестицій виявив такі тенденції: індекс прибутковості інвестицій, рентабельність основних засобів та період окупності мають змінний характер, що відображає вплив як внутрішніх управлінських рішень, так і несприятливих зовнішніх факторів. Зростання періоду окупності свідчить про реалізацію більш капіталомістких і довгострокових інвестиційних проєктів, орієнтованих на стратегічний розвиток, що, з однієї сторони, підвищує інвестиційні ризики у короткостроковому періоді, а з іншої – формує потенціал для посилення конкурентних позицій у майбутньому.

Інвестиційна діяльність ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» у 2020-2024 рр. характеризується трансформаційним характером, орієнтацією на модернізацію виробництва та адаптацією до складних зовнішніх умов. Підприємство поступово відновлює інвестиційну активність, формуючи передумови для зміцнення свого виробничого та економічного потенціалу у середньо- та довгостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Концепція управління ефективністю інвестиційної діяльності підприємства

Ефективне управління інвестиційною діяльністю є визначальним чинником довгострокового розвитку та фінансової стійкості підприємства, оскільки саме інвестиції забезпечують оновлення матеріально-технічної бази, модернізацію виробничих потужностей, впровадження інноваційних технологій, підвищення продуктивності праці та формування стратегічних конкурентних переваг. У сучасних умовах зростаючої конкуренції, підвищених вимог до якості продукції та необхідності адаптації до ринкових і технологічних змін інвестиції виконують не лише функцію нарощення виробничого потенціалу, а й стають ключовим механізмом забезпечення економічної безпеки підприємства.

Проведений аналіз фінансових результатів та інвестиційної активності ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» засвідчив наявність низки структурних і динамічних проблем, що ускладнюють реалізацію стратегії розвитку. Дані фактори свідчать про потребу переходу від фрагментарних інвестиційних рішень до комплексного, науково обґрунтованого управління інвестиційною діяльністю [16].

За таких умов виникає об'єктивна потреба у формуванні цілісної концепції управління інвестиційною діяльністю, здатної забезпечити системний та стратегічно орієнтований підхід до прийняття інвестиційних рішень. Її призначення полягає у тому, щоб узгодити інвестиційні програми з фінансовими можливостями підприємства, водночас створюючи механізми підвищення інвестиційної привабливості, оптимізації структури капіталу, зниження ризиків та забезпечення стійкого економічного розвитку. Структура такої концепції, що поєднує мету, завдання, принципи, засоби реалізації, критерії оцінювання та очікувані результати, представлена на рисунку 3.1.

Рисунок 3.1 – Концепція підвищення ефективності інвестиційної діяльності ТОВ «Ярмолинецький консервний завод»

Джерело: розроблено автором

Після визначення загальної структури концепції особливо важливим є детальне розкриття змісту її ключових елементів, оскільки саме вони визначають внутрішню логіку управління інвестиційною діяльністю підприємства та забезпечують системний перехід від етапу діагностики проблем до формування дієвих управлінських рішень. Змістова наповненість елементів концепції дозволяє встановити причинно-наслідкові зв'язки між інвестиційною активністю підприємства, результатами фінансово-господарської діяльності та стратегічними орієнтирами його розвитку. Запропонована модель управління інвестиційною діяльністю базується на принципах цілеспрямованості, комплексності, раціонального використання ресурсів, інноваційності, адаптивності та мінімізації ризиків. Реалізація цих принципів забезпечує системний та узгоджений підхід до організації інвестиційного процесу, дає змогу враховувати як внутрішні можливості підприємства, так і зовнішні фактори впливу, а також пропонує механізми оперативного реагування на зміни економічного середовища [5, 6].

Стратегічна мета концепції визначає зміст і спрямованість усієї системи управління інвестиційною діяльністю ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» та формує підґрунтя для подальшого прийняття управлінських рішень. Удосконалення управління інвестиційною діяльністю розглядається як інструмент підвищення прибутковості, зміцнення фінансової стійкості та формування стійкої інвестиційної привабливості підприємства. Мета охоплює не лише отримання економічного ефекту від реалізації окремих інвестиційних проєктів, а й забезпечення довгострокового розвитку та зростання вартості підприємства в умовах конкурентного середовища.

Формування стратегічної мети ґрунтується на результатах комплексного аналізу інвестиційної та фінансово-господарської діяльності. Виявлені недоліки, зокрема технологічне старіння основних засобів, нерівномірність динаміки капіталовкладень, обмеженість власного інвестиційного ресурсу та зростання ризиків у нестабільному економічному середовищі, обумовлюють потребу в переосмисленні підходів до управління інвестиціями. Сформульована мета

виконує інтеграційну функцію: об'єднує напрям модернізації виробництва з необхідністю забезпечення фінансової безпеки та збалансованого розвитку.

Особлива увага зосереджується на зміцненні стратегічної стійкості підприємства. Йдеться про необхідність оцінювання довгострокових наслідків інвестиційних рішень для структури активів, рентабельності, фінансової рівноваги та потенціалу конкурентоспроможності. Мета концепції виступає орієнтиром, що забезпечує узгодженість між інвестиційною політикою та загальною стратегією розвитку ТОВ «Ярмолинецький консервний завод», а також визначає пріоритетність розподілу фінансових ресурсів за критерієм економічної результативності та стійкості.

Реалізація стратегічної мети передбачає виконання комплексу взаємопов'язаних завдань, які формують логічну структуру управління інвестиційною діяльністю. Першим ключовим напрямом виступає поглиблений аналіз інвестиційної активності, що включає оцінювання обсягів, структури та ефективності капіталовкладень. Такий аналіз забезпечує виявлення сильних і слабких сторін інвестиційної політики, визначення причинно-наслідкових залежностей між інвестиційними рішеннями та результатами фінансово-господарської діяльності, а також формує основу для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень [32, 40].

Іншим важливим завданням є зростання прибутковості інвестиційної діяльності. Йдеться про підвищення віддачі від використання інвестованого капіталу, оптимізацію витрат, збільшення рентабельності активів і впровадження інструментів, що дозволяють забезпечити прийнятний баланс між доходністю та ризиковістю проєктів. Раціоналізація витрат, підвищення продуктивності праці, модернізація виробничої бази та удосконалення системи управління собівартістю формують фундамент для посилення прибутковості.

Подальший напрям завдань стосується формування інвестиційної привабливості підприємства. До цього напрямку належать підвищення прозорості фінансових потоків, покращення показників фінансової стійкості та ліквідності, посилення довіри з боку потенційних інвесторів і кредиторів, удосконалення

системи управлінської звітності та комунікацій. Формування інвестиційної привабливості передбачає створення позитивного іміджу підприємства, здатного забезпечити стабільність, прогнозованість та економічну вигідність інвестицій.

Окреме місце займає завдання з управління інвестиційними ризиками. Йдеться про створення комплексної системи ризик-менеджменту, що включає ідентифікацію ризикових зон, оцінювання рівня ризику, визначення допустимих меж ризиковості, розробку превентивних заходів і використання інструментів пом'якшення негативних наслідків. Систематичний моніторинг, диверсифікація інвестиційних рішень, страхування, формування резервів та впровадження процедур внутрішнього контролю створюють умови для підтримання стабільності та передбачуваності інвестиційного процесу.

Засоби реалізації концепції відображають комплексний підхід до управління інвестиційною діяльністю, у якому поєднано фінансові, аналітичні, організаційні та інформаційні інструменти. Центральне місце займають методи оцінювання інвестиційних проєктів на основі дисконтованих грошових потоків. Використання показників, аналізу чутливості та сценарного моделювання забезпечує всебічне бачення економічної доцільності інвестицій та дає змогу враховувати вплив зміни параметрів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Оптимізація інвестиційних рішень передбачає раціональне формування структури інвестиційного портфеля, визначення оптимального співвідношення власних і залучених джерел фінансування, оцінювання вартості капіталу, а також використання альтернативних фінансових інструментів, таких як лізинг, кредитування, реінвестування прибутку чи участь у програмах державної підтримки. Раціональний розподіл інвестиційних ресурсів забезпечує уникнення перевантаження підприємства фінансовими ризиками та сприяє зміцненню фінансової стійкості.

Окрему роль відіграють засоби планування інвестиційного прибутку. Йдеться про розробку прогнозних бюджетів, моделювання майбутніх грошових потоків, визначення цільових показників ефективності, встановлення нормативів рентабельності проєктів та інтеграцію інвестиційних планів у загальну систему

фінансового планування підприємства. Використання сучасних методів фінансового моделювання підвищує точність прогнозування та узгодженість інвестиційних і операційних рішень.

Інструменти мінімізації інвестиційних ризиків охоплюють диверсифікацію інвестиційного портфеля, страхування ризиків, хеджування, створення резервних фондів, удосконалення системи внутрішнього аудиту та моніторингу ризикових подій. Організаційна складова засобів реалізації охоплює формування структурних підрозділів або відповідальних осіб, які здійснюють управління інвестиційною діяльністю, розробку регламентів прийняття інвестиційних рішень, створення системи управлінських індикаторів та використання сучасних інформаційних систем для підтримки управлінських процесів [16, 19].

Оцінювання результативності реалізації концепції виступає ключовим етапом, що забезпечує можливість визначити рівень досягнення поставлених цілей і встановити реальний вплив управлінських рішень на інвестиційну діяльність підприємства. Комплекс критеріїв оцінювання охоплює зміни у структурі та динаміці інвестицій, покращення фінансових показників, зростання ефективності використання активів, збільшення обсягів виробництва та формування сприятливих умов для подальшого розвитку.

До кількісних показників належать збільшення обсягу капіталовкладень, диверсифікація джерел фінансування, приріст рентабельності активів і власного капіталу, підвищення частки власного капіталу в структурі джерел фінансування, зміцнення ліквідності та фінансової стійкості. Значення мають також результати модернізації: скорочення виробничих витрат, підвищення енергоефективності, зростання продуктивності праці, поліпшення технічного стану основних засобів та підвищення конкурентоспроможності кінцевої продукції.

Важливо враховувати показники інвестиційної привабливості, які характеризують здатність підприємства залучати зовнішні інвестиції на вигідних умовах. До таких критеріїв можна віднести стабільність фінансових потоків,

покращення умов кредитування, розширення співпраці з інвесторами, зростання рівня довіри до підприємства та формування позитивного іміджу на ринку.

Суттєвим аспектом оцінювання є аналіз ефективності системи управління ризиками. Зменшення частоти та масштабів негативних подій, уникнення суттєвих фінансових втрат, підвищення прогнозованості результатів інвестиційних проєктів свідчать про дієвість упроваджених ризик-орієнтованих заходів. У разі виявлення відхилень передбачено механізм коригування, що забезпечує гнучкість і адаптивність концепції до змін зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства.

Оцінка результативності виконує функцію зворотного зв'язку, формуючи підґрунтя для оновлення, вдосконалення та подальшого розвитку інвестиційної політики підприємства, а також сприяє збереженню стратегічної спрямованості на довгострокове зростання та зміцнення конкурентних позицій.

Таким чином, розроблена концепція формує цілісну систему управління інвестиційною діяльністю ТОВ «Ярмолинецький консервний завод», зорієнтовану на досягнення стратегічних цілей розвитку підприємства в умовах економічної нестабільності та посилення конкуренції. Інтеграція аналітичних, фінансово-економічних, організаційних і ризик-орієнтованих інструментів забезпечує узгодженість управлінських рішень та підвищення ефективності інвестиційних процесів.

Концепція дозволяє поєднати результати аналізу інвестиційної діяльності з формуванням практичних рішень щодо модернізації активів, оптимізації фінансування, підвищення рентабельності й зміцнення фінансової стійкості. Запроваджені механізми сприяють підвищенню стратегічної стійкості підприємства, мінімізації ризиків і раціональному використанню ресурсів.

Адаптивність концепції забезпечує гнучкість управління та можливість швидкого реагування на зміни зовнішніх і внутрішніх умов, що формує основу для стабільного розвитку та зростання інвестиційної привабливості. Реалізація запропонованих заходів створює передумови для збалансованого економічного

зростання, посилення конкурентних позицій і довготривалого підвищення результативності інвестиційної діяльності підприємства.

3.2 Пріоритетні напрями інвестиційної політики підприємства ТОВ «Ярмолинецький консервний завод»

Розвиток інвестиційної політики підприємства у сучасних умовах господарювання набуває ознак не лише економічного, а й стратегічного процесу управління змінами. Для ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» формування пріоритетних напрямів інвестування стало відповіддю на потребу трансформації виробництва відповідно до вимог ринку, технологічних тенденцій та викликів економічної нестабільності [23, 30].

На відміну від попередніх етапів, коли інвестиційна діяльність орієнтувалася переважно на відновлення зношених основних фондів, сучасна політика підприємства має багатовекторний характер і поєднує технологічну модернізацію, цифровізацію управлінських процесів, розвиток інноваційної продукції, удосконалення логістики, підвищення енергоефективності та формування соціально відповідальної моделі виробництва.

Таким чином, інвестиційна політика розглядається не як окрема функціональна підсистема, а як інтегрований інструмент реалізації стратегії розвитку підприємства, що визначає напрями використання фінансових ресурсів відповідно до стратегічних цілей. Її зміст полягає у визначенні таких інвестиційних пріоритетів, які забезпечують не лише короткостроковий економічний ефект, а й довгострокову конкурентну стійкість та зростання вартості підприємства.

Період 2020-2024 рр. характеризувався для підприємства підвищенням інвестиційної активності, що зумовлено поєднанням внутрішніх та зовнішніх факторів. Серед ключових чинників – зростання конкуренції у харчовій промисловості, необхідність адаптації до європейських стандартів якості, потреба зниження енергоємності виробництва, а також потреба у розширенні ринків збуту. Ці фактори визначили потребу у розробленні чітких пріоритетів

інвестиційної політики, здатних забезпечити стабільність і динаміку розвитку у середньостроковій перспективі.

Визначення таких пріоритетів відбувається на основі системного аналізу виробничих, фінансових та організаційних можливостей підприємства, а також прогнозування тенденцій галузевого розвитку. У цьому контексті інвестиційна політика ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» формується за принципом “інноваційно-відтворювальної рівноваги”, що передбачає одночасне поєднання оновлення матеріально-технічної бази, підвищення технологічного рівня виробництва та створення умов для інноваційного зростання [17, 54].

Загальна мета інвестиційної політики полягає у формуванні таких напрямів і механізмів інвестування, які забезпечують:

- максимізацію ефективності використання інвестиційних ресурсів;
- зниження ризиків, пов'язаних із нестабільністю зовнішнього середовища;
- підвищення конкурентоспроможності продукції;
- забезпечення сталого фінансового розвитку.

У контексті реалізації цих завдань ключовим є визначення пріоритетних напрямів інвестиційної діяльності ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» є технологічне оновлення виробництва, розвиток інновацій, підвищення енергоефективності, цифрова трансформація управлінських процесів, розвиток людського капіталу та розширення ринків збуту. Технологічна модернізація передбачає заміну зношеного обладнання та впровадження автоматизованих і енергоощадних виробничих ліній, що спрямовано на зниження собівартості продукції та підвищення її якості й конкурентоспроможності.

Інноваційна діяльність охоплює розробку нових видів продукції та вдосконалення технологій переробки, що сприяє більш гнучкому реагуванню на зміну споживчих вподобань і зростанню прибутковості. Енергетична оптимізація та екологізація виробництва передбачають використання сучасних ресурсозберігаючих технологій, що дозволяє зменшити експлуатаційні витрати й мінімізувати негативний вплив на довкілля.

Цифрова трансформація пов'язана з упровадженням систем ERP, CRM та інструментів моніторингу виробничих процесів у реальному часі, що забезпечує прозорість управління та підвищує оперативність прийняття рішень. Водночас розвиток персоналу через систему навчання і мотивації формує кадровий потенціал, орієнтований на інновації та високу продуктивність. Розширення ринків збуту та посилення експортного напрямку сприятимуть диверсифікації ризиків, доступу до нових ринків і зростанню впізнаваності бренду підприємства.

Формування пріоритетних напрямів інвестиційної політики ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» ґрунтується на принципі збалансованого розвитку, що передбачає гармонійне поєднання економічних, технологічних, соціальних та екологічних аспектів діяльності. У межах реалізації загальної стратегії розвитку підприємства виділено кілька ключових напрямів, що визначають зміст і структуру його інвестиційної діяльності в середньостроковій перспективі.

Першочерговим і базовим напрямом інвестиційної політики є технологічне оновлення виробничих потужностей. Для підприємства консервної галузі модернізація означає не лише заміну зношеного обладнання, а й впровадження високопродуктивних, енергоощадних і автоматизованих систем, що дозволяють мінімізувати втрати сировини та енергоресурсів, підвищити якість продукції й стабільність технологічних процесів.

Період 2020-2024 рр. характеризувався поступовим збільшенням частки інвестицій у реконструкцію основних фондів, зокрема у лінії фасування, стерилізації та пакування. Така політика забезпечує не лише зниження собівартості продукції, а й розширення виробничих можливостей, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємства на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Модернізаційні проекти доцільно оцінювати не лише з позицій окупності, а й через показники енергетичної ефективності та екологічної безпеки, які стають ключовими критеріями сталого розвитку в харчовій промисловості [5, 26].

Другим важливим пріоритетом інвестиційної політики є активізація інноваційної діяльності, спрямованої на створення нових видів продукції, удосконалення рецептур і технологій переробки сировини. Інноваційний компонент дозволяє підприємству швидко реагувати на зміни споживчих уподобань, впроваджувати екологічно чисті технології та забезпечувати вихід на нові ринки збуту.

ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» у своїй стратегії розвитку визначає інновації як головний фактор підвищення ефективності виробництва та прибутковості. Йдеться не лише про технологічні новації, але й про продуктові (розширення асортименту за рахунок функціональних, органічних чи низькокалорійних лінійок) та маркетингові інновації (впровадження нових видів упаковки, адаптованих до європейських стандартів).

Інноваційна орієнтація інвестиційної політики створює передумови для формування унікальної конкурентної позиції підприємства, заснованої на якості, безпечності та привабливості продукції. Для кращого розуміння стратегічних результатів від впровадження інвестицій слід звернутися до табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Основні напрями інноваційних інвестицій у діяльності ТОВ «Ярмолинецький консервний завод»

Тип фінансово-інвестиційних інновацій	Об'єкт інвестування	Приклади реалізації	Фінансовий та стратегічний результат
Технологічні інновації з фінансовим ефектом	Основні засоби, енергозберігаючі технології, автоматизація виробництва	Встановлення обладнання з нижчою енергоємністю; автоматизовані лінії з меншими втратами сировини; цифрові системи контролю якості	Зниження операційних витрат; скорочення собівартості; подовження терміну служби активів; зростання ROA та ROE; зменшення ризиків, пов'язаних із технічним зносом

Продовження таблиці 3.1

Фінансові інновації	Механізми інвестування, структура капіталу, управління ризиками	Використання оптимальної структури капіталу; впровадження інструментів хеджування; застосування сценарного аналізу, аналізу чутливості, кореляційних моделей	Підвищення фінансової стійкості; оптимізація вартості капіталу; покращення ліквідності; зменшення ризиковості інвестиційних рішень
Організаційно-економічні інновації	Система управління інвестиційними процесами, внутрішні регламенти, цифровізація фінансового аналізу	Автоматизація бюджетування, електронні системи моніторингу інвестицій; впровадження КРІ для оцінки ефективності проєктів	Підвищення прозорості інвестиційної діяльності; прискорення прийняття рішень; поліпшення прогнозування грошових потоків; підсилення контролю за витратами

Джерело: побудовано автором на основі [6, 29]

Сучасна інвестиційна політика в харчовій промисловості неможлива без екологічного компоненту, який відображає глобальні тенденції до зменшення енергоспоживання, переходу на відновлювані джерела енергії та скорочення викидів у навколишнє середовище.

Для ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» цей напрям має стратегічне значення, оскільки виробничі процеси пов'язані з високою енергоємністю та значним водоспоживанням. Інвестиції у встановлення систем рекуперації тепла, заміну парових котлів на енергоощадні, впровадження технологій очищення стічних вод і повторного використання ресурсів дозволяють зменшити експлуатаційні витрати та екологічне навантаження.

Крім того, екологізація виробництва підвищує інвестиційну привабливість підприємства в очах потенційних партнерів і банківських установ, оскільки

відповідає принципам корпоративної соціальної відповідальності (CSR) і стандартам «зелених інвестицій».

Одним із сучасних трендів, який визначає ефективність інвестиційної діяльності, є цифрова трансформація підприємств. Для консервної галузі це означає перехід від традиційних форм управління до інтегрованих цифрових систем, що забезпечують прозорість процесів, оперативність прийняття рішень та підвищення ефективності контролю.

Інвестиційна політика ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» у цьому аспекті передбачає впровадження автоматизованих систем планування ресурсів (ERP), управління відносинами з клієнтами (CRM), а також програм контролю виробничих процесів у реальному часі.

Цифровізація створює умови для формування єдиного інформаційного простору підприємства, що підвищує якість планування, зменшує ризики помилок у розрахунках і дозволяє більш точно прогнозувати результати інвестиційних рішень.

Ефективна інвестиційна політика передбачає не лише вкладення у матеріальні активи, а й інвестиції у персонал. Підготовка, навчання та мотивація працівників є невід'ємною частиною інвестиційної стратегії, оскільки саме кадровий потенціал визначає здатність підприємства реалізовувати інноваційні проекти та забезпечувати високу якість виробництва.

Підприємство активно впроваджує систему внутрішнього навчання, підвищення кваліфікації та залучення молодих спеціалістів, що дозволяє формувати команду, орієнтовану на інновації й ефективність. Важливим напрямом є створення стимулюючої системи оплати праці, пов'язаної з досягненням інвестиційних цілей і результатів діяльності [41].

Одним із ключових напрямів інвестиційної політики підприємства є зміцнення його позицій на внутрішньому ринку та вихід на міжнародні ринки збуту. Для цього необхідно адаптувати виробництво до вимог сертифікації, упроваджувати сучасні стандарти якості (ISO, HACCP), розширювати дистриб'юторські мережі та підвищувати впізнаваність бренду.

У 2020-2024 рр. підприємство поступово орієнтувало свої інвестиційні зусилля на розширення експортного потенціалу, беручи участь у міжнародних виставках і торговельних форумах, а також налагоджуючи співпрацю з іноземними партнерами. Це дозволяє не лише диверсифікувати ризики, а й отримати доступ до нових джерел фінансування та ринків із вищою доданою вартістю.

Ефективність реалізації інвестиційної політики підприємства значною мірою залежить від дієвості його організаційно-економічного механізму. Під цим механізмом розуміють систему взаємопов'язаних інструментів, методів, управлінських структур і процедур, які забезпечують практичне втілення визначених інвестиційних пріоритетів. Для ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» такий механізм виступає ключовою ланкою між стратегічними цілями та реальними результатами діяльності.

В умовах динамічного зовнішнього середовища організаційно-економічний механізм реалізації інвестиційної політики підприємства повинен бути адаптивним, інтегрованим і результатієорієнтованим. Його структура включає кілька взаємопов'язаних елементів:

Планово-аналітичний блок, який забезпечує стратегічне та поточне планування інвестиційної діяльності, формування програм і проєктів відповідно до визначених пріоритетів. На цьому етапі проводиться оцінка потреб у ресурсах, вибір оптимальних напрямів фінансування, розроблення бізнес-планів і фінансових моделей.

Організаційний блок, що охоплює структуру управління інвестиційною діяльністю. Для середнього за масштабом виробництва, яким є ТОВ «Ярмолинецький консервний завод», доцільним є створення спеціалізованого підрозділу або робочої групи, відповідальної за моніторинг, координацію й оцінку інвестиційних проєктів. Важливо забезпечити чіткий розподіл функцій між фінансовим, виробничим, інженерно-технічним і маркетинговим напрямками.

Фінансово-ресурсний блок, який передбачає управління джерелами фінансування. Підприємство має орієнтуватися на поєднання внутрішніх (нерозподілений прибуток, амортизаційні відрахування) та зовнішніх джерел (банківські кредити, інвестиційні гранти, партнерські програми). Важливою умовою є підтримання оптимальної структури капіталу з урахуванням вартості залучених ресурсів і рівня ризику.

Мотиваційно-контрольний блок, спрямований на створення системи стимулів, які заохочують ефективне виконання інвестиційних програм. Внутрішня мотивація персоналу, прив'язана до результатів реалізації проєктів, є фактором підвищення відповідальності й ініціативності. Система контролю передбачає регулярний моніторинг ключових показників ефективності (KPI) за фінансовими, виробничими та якісними параметрами.

Інформаційно-аналітичний блок, що базується на впровадженні сучасних цифрових рішень (ERP-, CRM-, BI-систем), які забезпечують швидке отримання достовірних даних для прийняття управлінських рішень. Інформаційна прозорість дає можливість зменшити ризики та підвищити точність прогнозування результатів інвестиційної діяльності.

Кожен із визначених напрямів інвестиційної політики не існує ізольовано, а взаємодіє з іншими в межах єдиної системи управління. Наприклад, технологічна модернізація потребує паралельного інвестування у підготовку персоналу та цифровізацію процесів управління, тоді як інноваційна діяльність без маркетингової підтримки та розширення ринків збуту не забезпечить очікуваного економічного ефекту [26].

Таким чином, реалізація інвестиційних пріоритетів має відбуватися на основі, що поєднує технічні, фінансові, організаційні та соціальні аспекти. Для забезпечення балансу між ними підприємство повинно використовувати механізм інвестиційного контролінгу, який охоплює три основні функції:

- інформаційну, що забезпечує облік і аналіз інвестиційних потоків;
- аналітичну, яка дає змогу виявляти відхилення від планових показників і оцінювати фактори впливу;

- регулятивну, що спрямована на ухвалення рішень щодо коригування програм і бюджетів.

Завдяки впровадженню системи контролінгу інвестиційна політика підприємства набуває ознак гнучкості й прозорості, що особливо важливо в умовах високої мінливості зовнішнього середовища.

Моніторинг і оцінка ефективності реалізації інвестиційних пріоритетів є завершальним етапом управлінського циклу. Для цього застосовується система як фінансових, так і нефінансових показників, що дозволяє оцінити не лише економічні результати, але й стратегічні ефекти від інвестицій.

Визначення результативності дає змогу коригувати політику підприємства, змінювати пріоритети або переорієнтовувати інвестиційні потоки відповідно до досягнутих результатів. Саме це забезпечує безперервність процесу управління інвестиціями й підтримання стратегічної стабільності.

Отже, інвестиційна політика ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» є не лише засобом залучення капіталу, а й стратегічним механізмом формування конкурентних переваг. Її пріоритетні напрями визначають зміст і динаміку розвитку підприємства, сприяють досягненню фінансової стійкості та забезпечують перехід до інноваційно-орієнтованої моделі зростання.

Подальше вдосконалення інвестиційної політики має бути спрямоване на розширення співпраці з міжнародними партнерами, запровадження енергозберігаючих технологій нового покоління, розвиток цифрової інфраструктури та впровадження критеріїв ESG у процес ухвалення інвестиційних рішень. Це дозволить підприємству не лише зберегти, а й посилити свої позиції на національному та світовому ринках консервної продукції.

3.3 Мінімізація інвестиційних ризиків ТОВ «Ярмолинецький консервний завод»

Реалізація запропонованої Концепції підвищення ефективності інвестиційної діяльності ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» потребує

комплексного врахування інвестиційних ризиків, що супроводжують формування та використання ресурсів розвитку. Для поглибленого розуміння джерел цих ризиків доцільним є застосування кореляційно-регресійного аналізу, який дає змогу виявити ключові залежності між незавершеними капітальними інвестиціями та техніко-економічними показниками підприємства, оцінити силу впливу факторів та сформувані підґрунтя для управлінських рішень.

У межах дослідження встановлено, що інвестиційна привабливість підприємства значною мірою детермінується параметрами стану та ефективності використання основних засобів, а також рівнем рентабельності інвестиційних ресурсів. Такий підхід дозволяє сформувані цілісний та системно структурований погляд на інвестиційну динаміку підприємства, визначити ключові напрями її змін та оцінити ці процеси через призму підтверджених статистичних зв'язків між фінансовими й техніко-економічними показниками.

Виявлені залежності підкреслюють значущість детального дослідження сили та напряму впливу окремих факторів на рівень інвестиційної активності підприємства. Саме тому постає потреба у застосуванні кількісних методів, здатних надати об'єктивну оцінку взаємозв'язків у фінансово-інвестиційній системі підприємства. У цьому контексті кореляційно-регресійний аналіз виступає інструментом, що дозволяє визначити ступінь взаємозумовленості між ключовими показниками, оцінити силу їхнього впливу на інвестиційну привабливість ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» та виявити можливі нелінійні чи опосередковані ефекти.

Застосування методу лінійної регресії дає змогу кількісно виміряти параметри впливу, сформувані прогнозні оцінки й визначити, які саме фактори відіграють визначальну роль у формуванні інвестиційного потенціалу підприємства. Отримані результати стануть основою для подальшого обґрунтування управлінських рішень та підвищення ефективності інвестиційної політики. Розрахунки проводитимуться із використанням програмного забезпечення Microsoft Excel.

Припускається, що такі фактори, як первісна вартість (x_1), залишкова вартість (x_2), коефіцієнт зносу ОЗ, % (x_3), коефіцієнт придатності ОЗ, % (x_4), рентабельність ОЗ, % (x_5), рентабельність ОЗ за операційним прибутком, % (x_6) можуть впливати на результуючий показник - незавершені капітальні інвестиції, тис.грн. (y). Дані, необхідні для проведення аналізу табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Аналітичний матеріал для побудови лінійної регресії за 2020-2024 рр.

	Незавершені капітальні інвестиції, тис.грн. (y)	Первісна вартість (x_1)	Залишкова вартість (x_2)	Коеф. зносу ОЗ, % (x_3)	Коефіцієнт придатності ОЗ, % (x_4)	Рентабельність ОЗ, % (x_5)	Рентабельність ОЗ за операційним
2020	1584	6759	4997	26,05	73,93	0,59	0,7
2021	348	8771	5863	33,15	66,85	0,071	0,85
2022	4902	8771	4655	46,93	53,07	0,02	0,03
2023	5501,6	15511,7	9201,5	40,68	59,32	1,61	1,88
2024	6346,5	26518,8	18598,2	29,87	70,13	0,58	0,72

Джерело: складено автором за допомогою програмного забезпечення Microsoft Excel

У таблиці систематизовано ключові факторні та результуючі показники, що відображають інтенсивність інвестиційних процесів та технічний стан виробничих фондів підприємства. Їх комплексне використання забезпечує можливість всебічного охоплення структурних, технічних і фінансових параметрів інвестиційної активності. Зміна первісної вартості основних засобів характеризує масштаби оновлення матеріально-технічної бази, коефіцієнти зносу й придатності – ступінь фізичного й функціонального старіння активів, тоді як показники рентабельності дають змогу оцінити здатність підприємства трансформувати інвестовані ресурси у фінансовий результат.

Перед формуванням економетричної моделі доцільним є встановлення характеру та сили взаємозв'язків між залежною змінною y та набором

потенційних факторних змінних x_1 – x_6 . З цією метою за допомогою функції «КОРЕЛ» у середовищі Microsoft Excel здійснено розрахунок парних коефіцієнтів кореляції, що дозволяє визначити найбільш значущі статистичні залежності. Отримані результати подано у вигляді кореляційної матриці (табл. 3.3), яка слугує інформаційною основою для подальшої регресійної оцінки.

Таблиця 3.3 – Матриця кореляційного аналізу взаємозв'язку між результуючою змінною y та факторними змінними $x_1, x_2, x_3, x_4, x_5, x_6$

	y	$X1$	$X2$	$X3$	$X4$	$X5$	$X6$
y	1						
$X1$	0,73625	1					
$X2$	0,6477	0,988488	1				
$X3$	0,409035	-0,1547	-0,29347	1			
$X4$	-0,40881	0,155277	0,294031	-1	1		
$X5$	0,428768	0,340008	0,280606	0,001463	-0,00148	1	
$X6$	0,121407	0,243113	0,199427	-0,08469	0,084867	0,892418	1

Джерело: складено автором за допомогою програмного забезпечення Microsoft Excel

Найбільш тісний зв'язок спостерігається між незавершеними інвестиціями та первісною вартістю основних засобів ($r = 0,736$). Це свідчить про те, що інвестиційна активність підприємства прямо залежить від масштабів технічного оновлення. Дещо слабший, але суттєвий зв'язок простежується між змінними y та залишковою вартістю ($r = 0,648$). Водночас висока кореляція між первісною та залишковою вартістю ($r \approx 0,99$) підтверджує наявність мультиколінеарності, що зумовлює ризики інформаційної невизначеності при інтерпретації моделі.

Серед інших показників помірний зв'язок виявлено між інвестиціями та коефіцієнтом зносу ($r = 0,409$), коефіцієнтом придатності ($r = -0,409$) та рентабельністю основних засобів ($r = 0,429$), що свідчить про вплив технічного стану активів на інвестиційну поведінку підприємства.

Таким чином, підтверджено, що найбільший вплив на формування інвестиційних потоків мають:

- масштаби первісної вартості основних засобів (x1);
- залишкова вартість (x2).

Ці фактори визначають здатність підприємства до оновлення виробничої бази та формування інвестиційної віддачі.

Для проведення аналізу було застосовано метод множинної лінійної регресії. Розрахунки виконано за допомогою інструменту «Регресія» з пакету «Аналіз даних» у програмі MS Excel. На рисунку 3.2 наведені отримані результати регресійного моделювання.

SUMMARY OUTPUT									
Regression Statistics									
Multiple R	0.90672997								
R Square	0.82215924								
Adjusted R Square	0.64431848								
Standard Error	1560.93887								
Observations	5								
ANOVA									
	df	SS	MS	F	Significance F				
Regression	2	22528196.43	11264098	4.62301	0.177840759				
Residual	2	4873060.3	2436530.2						
Total	4	27401256.73							
	Coefficients	Standard Error	t Stat	P-value	Lower 95%	Upper 95%	Lower 95.0%	Upper 95.0%	
Intercept	-623.043782	1606.056187	-0.387934	0.73546	-7533.345819	6287.2583	-7533.34582	6287.25826	
X Variable 1	1.35261092	0.635642533	2.1279428	0.16715	-1.382338158	4.08756	-1.38233816	4.08756	
X Variable 2	-1.5681372	0.883551474	-1.774811	0.21792	-5.369752364	2.233478	-5.36975236	2.23347796	

Рисунок 3.2 – Звіт функції «Регресія» в середовищі Excel

Джерело: складено автором за допомогою програмного забезпечення Microsoft Excel

Отже, оскільки рівняння лінійної регресії має наступний вигляд:

$$Y = b_0 + b_1 \cdot x_1 + \dots + b_n \cdot x_n \quad (3.1)$$

Для подальших розрахунків необхідно визначити коефіцієнти = b_0 та b_1 . Зазначені коефіцієнти були обчислені за допомогою функції «ЛИНЕЙН» у Microsoft Excel. Отримані результати наведено у табл. 3.4.

Таблиця 3.4 – Розраховані коефіцієнти лінійної регресійної моделі

b_2	b_1	b_0
-1,56814	1,352611	-623,044

Джерело: складено автором за допомогою програмного забезпечення Microsoft Excel

Рівняння регресії має наступний вигляд:

$$Y = -623,044 + 1,352611x_1 - 1,56814x_2 \quad (3.2)$$

Далі, підставивши розраховані коефіцієнти у рівняння, можна отримати прогнозні значення залежної змінної у. Результати лінійної регресії табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Результати лінійної регресії

	Незавершені капітальні інвестиції, тис. грн. (у)	Первісна вартість (x1)	Y розрах*
2020	1584	6759	683,2718
2021	348	8771	2046,718
2022	4902	8771	3941,028
2023	5501,6	15511,7	5929,037
2024	6346,5	26518,8	6082,045

Джерело: складено автором за допомогою програмного забезпечення Microsoft Excel

Прогнозні значення показують, як змінювалися б обсяги незавершених інвестицій за умови стабільного збереження виявлених статистичних залежностей. Порівняння фактичних і розрахованих значень підтверджує загальний напрям динаміки, але також демонструє її хвилюподібний характер, що вказує на нестабільність інвестиційних потоків та підвищену чутливість інвестиційної діяльності до впливу зовнішніх і внутрішніх факторів економічного середовища. Зокрема, коливання макроекономічної ситуації, зміни інвестиційного клімату, рівня ділової активності та регуляторних умов зумовлюють відхилення фактичних показників від прогнозних, що свідчить про обмеженість лінійних прогнозних моделей у періоди економічної нестабільності (рис. 3.2).

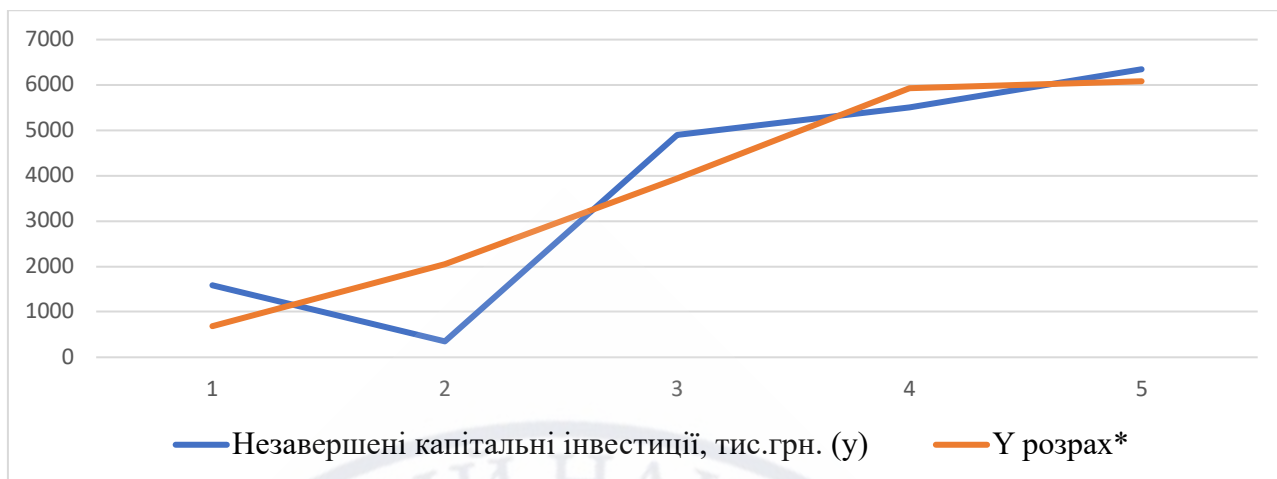

Рисунок 3.2 – Графічне зображення результатів лінійної регресійної моделі

Джерело: складено автором за допомогою програмного забезпечення Microsoft Excel

Проведений аналіз динаміки інвестиційної діяльності та технічного стану основних засобів підприємства у 2020–2024 рр. свідчить про її неоднозначний та хвилюподібний характер:

- обсяги незавершених капітальних інвестицій демонструють різку змінність, що відображає нестабільність інвестиційних потоків: після спаду у 2021 р. (до 348 тис. грн) підприємство суттєво активізувало інвестиції у 2022–2024 рр., що призвело до п'ятикратного зростання показника. Така динаміка вказує на посилення інвестиційної активності, проте супроводжується високими ризиками нерівномірності фінансування.

- первісна та залишкова вартість основних засобів зростають нерівномірно, що свідчить про одночасні процеси оновлення та вибуття активів. Найбільш інтенсивне оновлення відбулося у 2023–2024 рр., коли первісна вартість ОЗ зросла більш як у 1,7 раза, але залишкова вартість зростала повільніше, що може сигналізувати про швидке зношення частини обладнання або несистемність інвестицій у відновлення.

- коефіцієнт зносу основних засобів залишається високим протягом усього періоду (від 26% до 47%), що свідчить про потребу в глибокій модернізації. Показник придатності має зворотну тенденцію та підтверджує

зниження технічного ресурсу у 2022–2023 рр., незважаючи на подальше покращення у 2024 р.

- рентабельність основних засобів є нестабільною та здебільшого низькою. Хоча у 2023 р. відбулося різке зростання рентабельності (до 1,61%), цей результат є скоріше винятком, ніж стійкою тенденцією. У 2020–2022 рр. показники були близькими до нульових, а у 2024 р. знову спостерігається зниження. Це свідчить про те, що інвестиції не завжди трансформуються у приріст операційного прибутку.

- модельний показник Υ розраховуваний*, що відображає інтегральний інвестиційний ефект, також демонструє нерівномірність. Пік значення у 2024 р. (6082 тис. грн) свідчить про зростання інвестиційної віддачі, однак його коливання протягом досліджуваного періоду вказують на нестачу системності у реалізації інвестиційних програм.

Таким чином, інвестиційна діяльність підприємства характеризується значним потенціалом розвитку, але потребує підвищення стабільності, плановості та ефективності використання вкладених ресурсів. Коливання інвестиційних обсягів, високий рівень зношеності основних засобів та нестійкі показники рентабельності свідчать про необхідність поглибленої модернізації виробничої бази та оптимізації інвестиційної стратегії.

Висновки до розділу 3

Проведене дослідження дозволило сформулювати комплексне бачення шляхів удосконалення управління інвестиційною діяльністю ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» на основі розробленої концептуальної моделі, що поєднує фінансові, організаційно-економічні та техніко-технологічні аспекти. Обґрунтовано, що підвищення результативності інвестицій значною мірою залежить від оптимізації структури капіталу, модернізації виробничих потужностей, цифровізації управлінських процесів та створення дієвої системи контролю та оцінювання інвестиційної ефективності.

Ключовим напрямом підвищення ефективності інвестицій визначено посилення техніко-економічної бази підприємства — оновлення та автоматизацію обладнання, зниження енергоємності виробництва та підвищення продуктивності. Саме такі інноваційно-інвестиційні заходи формують фінансові результати, сприяють зниженню собівартості, покращенню використання активів та зростанню показників рентабельності.

На концептуальному рівні доведено доцільність орієнтації інвестиційної політики на створення фінансово збалансованої системи управління інвестиціями, що передбачає оптимальне співвідношення власного та позикового капіталу, підвищення прозорості грошових потоків, впровадження інструментів фінансового аналізу й цифрових технологій моніторингу інвестиційних рішень. Такий підхід забезпечує зміцнення платоспроможності й фінансової стійкості підприємства та підвищує його інвестиційну привабливість.

Важливим результатом дослідження стало формування системи управління інвестиційними ризиками, розробленої на основі принципів ризик-орієнтованого фінансового менеджменту. У межах цієї системи визначено основні ризики, здійснено їх оцінку з використанням кореляційно-регресійного аналізу, аналізу чутливості та сценарного моделювання, а також обґрунтовано механізми їх мінімізації. Особливу увагу приділено зниженню вразливості підприємства до зовнішніх загроз, включаючи воєнні, макроекономічні, логістичні та кіберризики, що відповідає сучасним умовам функціонування вітчизняних виробничих підприємств.

Запропоновані напрями удосконалення інвестиційної діяльності формують основу для підвищення економічної ефективності діяльності підприємства, зменшення інвестиційних ризиків, покращення фінансових результатів та забезпечення сталого розвитку у довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження можна зробити наступні узагальнення, висновки та пропозиції.

Інвестиційна діяльність є одним із ключових чинників економічного розвитку підприємства, який забезпечує відтворення, модернізацію основних фондів, формування інноваційного потенціалу та посилення конкурентних переваг. У сучасних умовах невизначеності та економічної нестабільності інвестиції набувають не лише економічного, а й стратегічного значення, оскільки виступають основою довгострокової стійкості підприємства та визначають його здатність адаптуватися до зовнішніх викликів. Узагальнення наукових підходів дало змогу систематизувати сутність, функції та форми інвестицій, а також окреслити ключові принципи управління ними, що створює методологічне підґрунтя для розроблення дієвих механізмів підвищення ефективності інвестиційної діяльності.

Ефективність інвестиційної діяльності визначається не лише абсолютними фінансовими результатами, а сукупністю кількісних і якісних характеристик, що відображають здатність інвестицій забезпечувати приріст доданої вартості, генерувати стабільні грошові потоки, підвищувати продуктивність ресурсів та сприяти інноваційному розвитку підприємства.

Встановлено, що комплексна оцінка інвестицій має враховувати рівень ризику, тривалість інвестиційного циклу, структуру фінансування та можливі обмеження ресурсів. Саме тому управління ефективністю інвестиційної діяльності повинно базуватися на системно-процесуальному підході, який охоплює етапи планування, реалізації, моніторингу та коригування інвестиційних рішень. Використання сучасних аналітичних методів, цифрових технологій та інструментів прогнозування підвищує точність оцінювання й забезпечує своєчасне реагування на зміни зовнішнього середовища.

Аналіз тенденцій розвитку переробної промисловості засвідчив її високу чутливість до макроекономічних, логістичних і воєнних чинників, що формують

нестабільність інвестиційних процесів та ускладнюють реалізацію інвестиційних програм. Проте результати дослідження також свідчать про значний адаптаційний потенціал підприємств галузі, який проявляється через оптимізацію витрат, реструктуризацію фінансових потоків, модернізацію технологічних процесів і освоєння нових ринків, що підтверджує наявність можливостей для структурного оновлення та розвитку галузі за умови впровадження гнучких, адаптивних та ризик-орієнтованих інструментів управління інвестиціями.

Дослідження динаміки та структури інвестиційної діяльності ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» протягом 2020–2024 рр. виявило її нерівномірний, але загалом позитивний характер. Зростання обсягів капіталовкладень свідчить про активізацію процесів технічного оновлення, модернізації виробничої бази та впровадження нових технологічних рішень. Водночас, збільшення частки незавершених інвестиційних проєктів окреслює потребу в удосконаленні системи планування та контролю строків виконання робіт, підвищенні ефективності використання інвестиційних ресурсів і забезпеченні їх своєчасного перетворення в продуктивні активи.

Аналіз фінансових показників інвестиційної діяльності ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» засвідчив поступове покращення результативності використання активів та основних засобів, що пов'язано з модернізацією обладнання, оптимізацією виробничих процесів, підвищенням операційної ефективності, а також зі зниженням собівартості продукції. Разом з тим коливання окремих коефіцієнтів протягом досліджуваного періоду свідчать про вплив зовнішніх ризиків, що підкреслює необхідність посилення стратегічного підходу до формування інвестиційної політики та вдосконалення механізмів внутрішнього контролю.

У результаті проведеного дослідження сформовано концепцію підвищення ефективності інвестиційної діяльності ТОВ «Ярмолинецький консервний завод», яка стала логічним узагальненням теоретичного аналізу та комплексної діагностики інвестиційної діяльності підприємства. Розроблена концепція

інтегрує результати виявлених тенденцій, обмежень та можливостей розвитку, визначає стратегічні орієнтири інвестиційної діяльності та пропонує інструменти, спрямовані на підвищення інвестиційної привабливості й конкурентоспроможності підприємства. Запропонований підхід забезпечує узгодженість управлінських рішень, удосконалення механізмів планування й контролю, раціональне використання ресурсів та формує передумови для зміцнення фінансової стійкості підприємства в умовах змінного економічного середовища.

Застосування методу лінійної регресії дало змогу кількісно виміряти параметри впливу і визначити фактори, які відіграють визначальну роль у формуванні інвестиційного потенціалу підприємства. Отримані результати стануть основою для подальшого обґрунтування управлінських рішень та підвищення ефективності інвестиційної політики ТОВ «Ярмолинецький консервний завод».

Систематизація основних інвестиційних ризиків дала змогу ідентифікувати найбільш уразливі сфери функціонування підприємства та сформувати комплекс заходів щодо їх мінімізації. Ризик-орієнтований підхід, запропонований у межах дослідження, передбачає оптимізацію структури капіталу, диверсифікацію джерел фінансування, удосконалення інвестиційного контролінгу, впровадження енергоощадних та технологічно сучасних рішень, а також використання принципів ESG, що сприятиме формуванню більш стійкої, відповідальної та передбачуваної інвестиційної діяльності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1 Аналітика фінансової звітності підприємств. Clarity Project. URL: <https://clarity-project.info/> (дата звернення: 07.05.2025).
- 2 Ареф'єва О., Пілецька С., Лістрова М. Формування конкурентної стратегії підприємства в системі антикризового управління. *Економіка та суспільство*. 2022. №43. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1721/1658> (дата звернення: 22.09.2025).
- 3 Аренович І. Інвестиційний потенціал підприємств харчової промисловості та моделювання його рівня. *Київський економічний науковий журнал*. 2024. №7. С. 8–12. DOI: 10.32782/2786-765X/2024-7-1 (дата звернення: 22.09.2025).
- 4 Банк даних. *Державна служба статистики України*. URL: <https://stat.gov.ua/uk/publications> (дата звернення: 07.09.2025).
- 5 Берник І., Новгородська Н., Соломон А., Овсієнко С., Бондар М. Інноваційні технології харчових виробництв: монографія. Вінниця: ВНАУ, 2020. 278 с. URL: <https://repository.vsau.org/getfile.php/32594.pdf> (дата звернення: 15.10.2025).
- 6 Брюховецька Н. Ю., Булеєв І. П. та ін. Інтелектуалізація підприємств: концептуальні підходи та механізми стимулювання: монографія. Київ: Інститут економіки промисловості НАН України, 2022. 424 с.
- 7 Бугров О. В., Бугрова О. О., Лук'янчук І. О. Аналіз чутливості і аналіз сценаріїв в управлінні ризиками інвестиційних проєктів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. №3. С. 80–86.
- 8 Бутенко О. П., Чупир О. М. Організація бюджетування інвестиційних проєктів на підприємствах. *Підприємництво та інновації*. 2022. Вип. 24. С. 55–60.
- 9 Бутко М. П. Менеджмент інвестиційної діяльності: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 480 с.

10 Валовий внутрішній продукт і валова додана вартість за видами економічної діяльності. *Державна служба статистики України*. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 06.09.2025).

11 Васильєва Н. Б., Нижниченко Я. Є., Заболотна О. С. Вплив цифровізації на трансформацію бізнес-моделей у традиційних галузях економіки. *Академічні візії*. 2024. Вип. 37. DOI: [10.5281/zenodo.14197967](https://doi.org/10.5281/zenodo.14197967) (дата звернення: 10.10.2025).

12 Гід інвестора. LIGA.net. URL: <https://biz.liga.net/> (дата звернення: 06.05.2025).

13 Горяча О. Л., Федоренко Ю. І. Етапи розробки інвестиційної стратегії підприємства. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2020. №2. С. 28–35.

14 Грищук А. М. Роль переробної промисловості у якісних змінах галузевої економіки. *Ефективна економіка*. 2023. №10. DOI: [10.32702/2307-2105.2023.10.32](https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.10.32) (дата звернення: 15.09.2025).

15 Гринчуцький В. І. Механізми забезпечення інвестиційної активності підприємств та інтелектуалізації виробництва. *Економіка промисловості*. 2023. №2. С. 105–109.

16 Гук О. В., Мохонько А. А., Телічко Н. А., Сірик М. В. Формування інвестиційної політики в системі організаційно-економічного механізму господарської діяльності підприємства та ефективного використання його ресурсно-фінансового потенціалу. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2022. №1. С. 103–110.

17 Гуменний М. І., Гайтко Д. А. Стратегічне управління інвестиційною привабливістю підприємств. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. Т.5, №4. С. 413–421.

18 Гурочкіна В. В. Інвестиційне забезпечення розвитку промислових підприємств в економіці емерджентного типу. *Підприємництво та інновації*. 2020. Вип. 11-2. С. 13–22.

19 Деньга С. М. Управління ефективністю інвестиційної діяльності: методологія, інформаційно-аналітичне забезпечення: монографія. Полтава: ПУЕТ, 2020. 455 с.

20 Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 07.09.2025).

21 Державна служба статистики України. Показники інвестиційної діяльності. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 10.05.2025).

22 Дідур К. М. Сутність інвестиційної діяльності та методи визначення її ефективності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. №5. С. 66–73.

23 Євась Т. В., Соколовський В. С. Інвестиційна привабливість підприємства та фактори, що на неї впливають. *Подільський науковий вісник*. 2017. №2. С. 61–64.

24 Єгупов Ю., Кошельок Г., Єгупова І. Сфера застосування чистого дисконтованого доходу в аналізі інвестиційних проєктів. *Економіка та суспільство*. 2022. №38. DOI: [10.32782/2524-0072/2022-38-65](https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-65) (дата звернення: 11.09.2025).

25 Житник О., Кулакова С., Міняйленко І. Аналіз переробної промисловості України та шляхи зростання її конкурентоспроможності. *Економіка та суспільство*. 2024. №60. DOI: [10.32782/2524-0072/2024-60-18](https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-18) (дата звернення: 05.09.2025).

26 Інвестиції українських підприємств. *BusinessViews*. URL: <https://businessviews.com.ua/> (дата звернення: 08.05.2025).

27 Інвестування бізнесу в умовах кризи. *Forbes Україна*. URL: <https://forbes.ua/> (дата звернення: 06.05.2025).

28 Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. Індекс інвестиційної привабливості регіонів України. URL: <https://ier.com.ua/> (дата звернення: 11.05.2025).

29 Коваленко О. В. Ефективність інвестицій в інноваційну модернізацію харчової промисловості для сприяння сталому розвитку України.

Продовольчі ресурси. 2024. Т.12 (23). С. 264–278. DOI: [10.31073/foodresources2024-23-29](https://doi.org/10.31073/foodresources2024-23-29) (дата звернення: 22.09.2025).

30 Коць О. О., Скіп Р. А. Дослідження сутності та динаміки інвестиційної привабливості українських підприємств. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Економічні науки.* 2023. №4(2). С. 30–35.

31 Леонова Б., Островська О., Круш В. Підвищення стійкості фінансового стану суб'єктів малого бізнесу. *Економіка та суспільство.* 2023. №56. DOI: [10.32782/2524-0072/2023-56-65](https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-65) (дата звернення: 03.09.2025).

32 Леськів Г. З., Франчук В. І., Левків Г. Я., Гобела В. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навч. посіб. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 220 с.

33 Малахова Ю. А., Хобта М. О., Гончар Т. М. Зарубіжний досвід стимулювання інвестиційної активності підприємств. *Ефективна економіка.* 2021. №2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8655> (дата звернення: 05.05.2025).

34 Мельникова О. В., Олійник Ю. О. Аналіз структури та динаміки розвитку високотехнологічних галузей виробництва в Україні. *Проблеми системного підходу в економіці.* 2019. Вип. 3(71), Ч.1. С. 72–78. DOI: [10.32782/2520-2200/2019-3-11](https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-3-11) (дата звернення: 02.09.2025).

35 Методи оцінки ефективності інвестиційних проєктів. URL: <https://buklib.net/books/37224> (дата звернення: 26.09.2025).

36 Міллер Д. Правила інвестування Воррена Баффета. Як зберігати та примножувати капітал. Київ: BookChef, 2022.

37 Міністерство економіки України. Інвестиційна політика. URL: <https://www.me.gov.ua/> (дата звернення: 12.05.2025).

38 Міністерство фінансів України. Статистика державних інвестицій. URL: <https://mof.gov.ua/> (дата звернення: 10.05.2025).

39 Національний банк України. Інвестиційна аналітика. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 12.05.2025).

40 Овандер Н. Л., Любецька М. М. Концептуальна модель діагностики інвестиційної привабливості. *Економіка та суспільство*. 2020. №10. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/55.pdf (дата звернення: 20.09.2025).

41 Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 07.09.2025).

42 Підприємництво: навч. посіб. / за заг. ред. Купалової Г.І. Київ: Київський університет, 2022. 376 с.

43 Платформа стратегічних інвестпроектів. *UFuture*. URL: <https://ufuture.com> (дата звернення: 11.04.2025).

44 Переробна промисловість України: аналіз ринку. URL: <https://catalog.youcontrol.market/pererobna-promyslovist> (дата звернення: 05.09.2025).

45 Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями: закон України від 17.02.2022 р., №1116. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text> (дата звернення: 12.05.2025).

46 Про інвестиційну діяльність: закон України від 18.09.1991 р., №1560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 15.05.2025).

47 Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.03.2023 р., №229. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/229-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.05.2025).

48 Про порядок оцінки інвестиційних проєктів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.12.2001 р., №1764. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1764-2001-п#Text> (дата звернення: 10.05.2025).

49 Проблеми та перспективи розвитку стратегічних галузей промисловості України. *Національний інститут стратегічних досліджень*.

URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/problemy-ta-perspektyvy-rozvytku-stratehichnykh-haluzey-promyslovosti> (дата звернення: 15.09.2025).

50 Поліщук Н.В., Мацідон В.В. Особливості управління інвестиційною діяльністю підприємств в умовах воєнного стану. Матеріали конференції, Вінниця, 27.04.2023. С. 46–48.

51 Поліщук Н.В., Сидоренко О.В. Підвищення ефективності інвестиційної діяльності господарюючого суб'єкта в умовах сучасних викликів. *Modern Economics*. 2025. №53. С. 200–205. DOI: [10.31521/modecon.V53\(2025\)-28](https://doi.org/10.31521/modecon.V53(2025)-28) (дата звернення: 17.09.2025).

52 Профілі підприємств України. *YouControl*. URL: <https://youcontrol.com.ua/> (дата звернення: 08.05.2025).

53 Сидоренко О. В. Теоретичні засади підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства. Збірник 25 Всеукраїнської наукової конференції студентів та молодих вчених «Проблеми розвитку соціально-економічних систем в національній та глобальній економіці», 02.04.2025, м. Вінниця. Том 1. С. 64 – 66.

54 Романюха С., Тропіна О. Стратегічний підхід до формування інвестиційної привабливості підприємства. Матеріали конференції, Дніпро, 8–9.11.2023, С. 59–61.

55 Роль інвестиційної діяльності в економічному розвитку України. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/gov_reg/18285/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 09.09.2025).

56 Сайт Ярмолинецького консервного заводу. URL: <https://uzvar.org/#about-us> (дата звернення: 02.09.2025).

57 Скрипаль А. Інвестування в Україну під час війни. 2022. URL: <https://trans.info/ro/investuvannya-vukrayinu-pid-chas-viyny-327240> (дата звернення: 14.10.2025).

58 Степанова А.А. Інвестування в схемах і таблицях: підручник. Ч.1. 2021. 103 с.

59 ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» (звітність). URL: <https://clarity-project.info/edr/41984869> (дата звернення: 02.09.2025).

60 Установчі документи та структура власності ТОВ «Ярмолинецький консервний завод». URL: <https://vkursi.pro/card/statutni-dokumenty/41984869> (дата звернення: 03.09.2025).

61 Фінансова аналітика для інвесторів. *Dragon Capital*. URL: <https://dragon-capital.com/> (дата звернення: 29.04.2025).

62 Центр економічної стратегії. Куди інвестує український бізнес. URL: <https://ces.org.ua/> (дата звернення: 08.05.2025).

63 Щодо розвитку науково-технічного потенціалу промислового сектору України. Аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/schodo-rozvitku-naukovo-tekhnichnogo-potencialu-promislovogo-sektoru> (дата звернення: 26.09.2025).

64 How the new consumer trends are impacting food industry. FoodNavigator. URL: <https://www.foodnavigator.com/> (дата звернення: 10.09.2025).

65 Prozorro. Портал публічних закупівель України. URL: <https://prozorro.gov.ua/> (дата звернення: 07.05.2025).

66 UkraineInvest – Урядове агентство з питань залучення інвестицій. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/> (дата звернення: 12.05.2025).

ДОДАТОК А

Сидоренко О.В.

Науковий керівник: Поліщук Н.В., д.е.н, професор
ДонНУ імені Василя Стуса

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми. В умовах динамічного розвитку економіки та зростання конкуренції, підвищення ефективності інвестиційної діяльності є ключовим фактором для забезпечення сталого розвитку підприємства. Недостатня ефективність інвестицій призводить до втрати конкурентоспроможності, зниження прибутковості та обмеження можливостей для розвитку. Це питання має важливе наукове та практичне значення для забезпечення економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Останні дослідження в галузі інвестиційної діяльності зосереджені на розробці та впровадженні інноваційних методів оцінки ефективності інвестицій, управлінні ризиками та оптимізації портфеля інвестицій. Серед відомих дослідників можна виділити таких вчених економістів як: Бушовська Л.Б. [1], Краус К.М. [2], Краус К.Н. [2], Марченко О.В. [2], Поліщук Н.В. [3] та інші. Однак, незважаючи на значний обсяг досліджень, залишаються невирішеними питання щодо адаптації існуючих методів до специфічних умов українського бізнесу та розробки комплексного підходу до управління інвестиційною діяльністю.

Мета роботи – дослідження теоретичних аспектів підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства.

Основна частина. Інвестиційна діяльність підприємства є ключовим процесом залучення та використання фінансових, матеріальних і нематеріальних ресурсів для здійснення капіталовкладень, що мають на меті отримання економічних вигод або стратегічних переваг. Вона охоплює як реальні інвестиції, що включають капіталовкладення у виробничі активи, нерухомість та обладнання, так і фінансові інвестиції, пов'язані з придбанням цінних паперів та корпоративних прав. Управління інвестиційною діяльністю потребує системного підходу, що включає вибір джерел фінансування, аналіз ризиків і прогнозування результативності інвестицій.

Класифікація інвестицій є важливим інструментом управління, оскільки дозволяє визначати оптимальні механізми прийняття рішень. Інвестиції можуть бути власними (реінвестування прибутку, амортизаційні відрахування, страхові виплати) або залученими (банківські кредити, облігаційні займи, випуск акцій). За ступенем ризику вони поділяються на: агресивні, помірні та консервативні, що впливає на вибір інвестиційної

стратегії. Оцінка ризиків та відповідність ресурсної бази дозволяє оптимально планувати використання капіталу підприємства.

Основною метою інвестиційної діяльності підприємства є максимізація ефективності капіталовкладень, що забезпечує зростання його економічного потенціалу. Інвестиційна діяльність також може мати соціальні та екологічні аспекти, особливо якщо підприємство застосовує принципи сталого розвитку. Аналіз інвестиційної діяльності є важливим етапом ухвалення рішень, оскільки дозволяє визначити резерви для покращення інвестиційної ефективності, оцінити ризики та коригувати стратегію відповідно до ринкових умов [1].

Для ефективного управління інвестиційною діяльністю існують різні концептуальні підходи.

1. Класичний підхід базується на аналізі ризику та прибутковості кожного інвестиційного проєкту, використовуючи традиційні методи оцінки.
2. Системний підхід розглядає інвестиційну діяльність як частину загального управління підприємством, інтегруючи її з фінансовими, маркетинговими та виробничими аспектами.
3. Інноваційний підхід фокусується на використанні сучасних технологій та цифрових інструментів, що дозволяють підвищити ефективність рішень.
4. Стратегічний підхід передбачає довгострокове прогнозування та оптимізацію структури інвестиційного портфеля відповідно до місії підприємства, а поведінковий підхід враховує психологічні аспекти прийняття рішень та вплив поведінкових факторів на інвесторів.

Ключові теоретичні засади інвестування включають декілька важливих концепцій. Теорія портфельного інвестування Гаррі Марковіца наголошує на необхідності диверсифікації ризиків для оптимізації інвестиційного портфеля. Теорія ефективного ринку Юджина Фама стверджує, що всі доступні дані вже враховані в ціні активів, а теорія агентських відносин досліджує конфлікти між менеджерами та власниками при ухваленні інвестиційних рішень. Теорія життєвого циклу інвестицій підкреслює важливість управління проєктами на різних стадіях їх розвитку.

Оцінка ефективності інвестицій базується на таких показниках, як чистий приведений дохід (NPV), який показує загальну вартість проєкту з урахуванням дисконтування, внутрішня норма рентабельності (IRR), що визначає максимальну допустиму ставку дисконту, та індекс рентабельності інвестицій (PI), що співвідносить майбутні вигоди з витратами. Додатково використовуються період окупності (PBP) і рентабельність інвестицій (ROI), які дозволяють оцінити дохідність капіталовкладень.

Сучасні методи та стратегії підвищення ефективності інвестицій включають диверсифікацію інвестиційного портфеля, що зменшує ризики, використання фінансового моделювання для прогнозування ефективності, залучення альтернативних джерел фінансування, таких як краудфандинг та венчурний капітал, а також автоматизацію та цифровізацію аналітики завдяки штучному інтелекту та Big Data. Окрему роль відіграє ESG-інвестування, яке враховує екологічні, соціальні та управлінські аспекти для сталого розвитку бізнесу.

На підприємствах можуть використовуватися як внутрішні, так і зовнішні джерела фінансування інвестиційної діяльності. До внутрішніх належать: прибуток, амортизаційні відрахування, страхові виплати та реінвестований прибуток. Зовнішні джерела включають: банківські кредити, облігаційні займи, державні субсидії, залучення стратегічних інвесторів та продаж корпоративних прав. Проте інвестиційна діяльність не позбавлена викликів. Макроекономічна нестабільність, вплив економічних криз, інфляція та валютні коливання можуть значно вплинути на ефективність інвестицій. Невизначеність ринку, швидкі зміни в законодавстві та політичні ризики створюють додаткові загрози. Технологічні ризики, проблеми з ліквідністю та жорстка конкуренція вимагають від підприємств гнучкості та стратегічного підходу до інвестування.

Висновки. Підвищення ефективності інвестиційної діяльності є ключовим фактором забезпечення сталого розвитку підприємства в умовах конкурентного середовища функціонування. Досягнення цієї мети потребує комплексного підходу, що включає стратегічне планування, оцінку ризиків, диверсифікацію активів, управління портфелем інвестицій та впровадження сучасних технологій. Практичне застосування теоретичних засад, адаптація до динамічних умов ринку та використання ефективних фінансових інструментів дозволяють мінімізувати ризики і максимізувати вигоди від інвестицій. Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку передбачають розробку адаптованих до українських умов моделей оцінки ефективності інвестицій, а також створення механізмів управління ризиками, що враховують специфіку місцевого ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бушовська Л.Б. Управління інвестиційною діяльністю як важливий складник економічної безпеки підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 11. С. 170–176.
2. Краус К.М., Краус К.Н., Марченко О.В. Інформація та інвестиційна діяльність підприємства: роль, зони впливу і їх взаємозв'язок. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 9. С. 35–39.
3. Поліщук Н.В., Попадюк Я.А. Теоретико-методичні аспекти інвестиційного механізму підприємства. *Бізнес Інформ*. 2023. № 11. С. 161–167.

ДОДАТОК Б

Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics», №53 (2025), 200-205
<https://modecon.mnau.edu.ua> | ISSN 2521-6392

УДК 658.152:330.322

DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V53\(2025\)-28](https://doi.org/10.31521/modecon.V53(2025)-28)

Поліщук Н. В., доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів та банківської справи, Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця, Україна

ORCID ID: 0000-0001-8037-0471

e-mail: n.polishchuk@donnu.edu.ua

Сидоренко О. В., здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня, Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця, Україна

ORCID ID: 0009-0007-0161-7247

e-mail: sydorenko.o@donnu.edu.ua

Підвищення ефективності інвестиційної діяльності господарюючого суб'єкта в умовах сучасних викликів

Анотація. У статті проаналізовано інвестиційну діяльність одного з провідних підприємств харчової промисловості в Україні – ТОВ «Ярмолінецький консервний завод». Дослідження охоплює динаміку інвестицій за 2021–2024 роки, структуру джерел фінансування, напрямки капіталоукладень, а також ключові фінансові показники, зокрема рентабельність власного капіталу (ROE) та активів (ROA). Особливу увагу приділено виявленню факторів, які впливають на ефективність інвестиційної діяльності в умовах сучасних економічних викликів, зокрема інфляція, геополітичні ризики та валютну нестабільність. На основі аналізу сформульовано рекомендації щодо удосконалення інвестиційної політики господарюючого суб'єкта. Запропоновано концептуальний підхід до управління інвестиційною діяльністю, що ґрунтується на принципах стратегічного планування, цифровізації, зниження ризик-менеджменту та сталого зростання й модернізації. Реалізація цієї концепції сприятиме підвищенню ефективності використання інвестиційних ресурсів і зміцненню конкурентних позицій господарюючого суб'єкта на ринку.

Ключові слова: інвестиції; управління інвестиційними процесами; ефективність; підприємство.

Polishchuk Natalia, Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Finance and Banking, Vasyli' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, Ukraine.

Sydorenko Oleksandra, Applicant for higher education of the second (master's) level, Vasyli' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, Ukraine.

Improving Investment Activity Efficiency of an Enterprise under Current Challenges

Abstract. Introduction. In the context of volatile macroeconomic conditions, energy price shocks, and supply-chain disruptions, improving investment efficiency is critical for Ukraine's food-processing enterprises. For canning plants, investment activity directly affects capacity utilization, product quality, and export readiness. Understanding investment dynamics and responding promptly to seasonality and raw-material risks are essential for long-term resilience.

This article examines the investment activity of Yarmolynetskyi Cannery LLC in 2021–2024 – a period marked by unstable demand, spikes in input costs, and logistics constraints. Unlike retail, canning requires capital-intensive modernization (thermal processing, sterilization, packaging), strict quality-control systems (HACCP, ISO), and robust working-capital management to bridge seasonal procurement. These features shape both the structure of capital expenditures and their economic impact.

Purpose. The aim is to substantiate theoretical and methodological approaches to improving an enterprise's investment activity by analyzing internal financial performance and evaluating the effectiveness of capital investment projects in the context of the canning industry. The study identifies key factors that affect investment outcomes – such as raw-material seasonality, energy intensity, compliance costs, and market access – and develops practical recommendations for optimizing investment policy at Yarmolynetskyi Cannery LLC.

Results. The paper presents a four-year (2021–2024) assessment of the cannery's investment activity, covering the composition and dynamics of capital investments, sources of financing (both equity and debt), and the enterprise's financial autonomy. Investment effectiveness is assessed using ROA, ROE, revenue dynamics, and the investment-to-operating-result ratio. The analysis reveals uneven cash flows caused by harvest cycles, rising energy and packaging costs, and periods of negative profitability that suppress ROE. At the same time, targeted capital expenditures (CAPEX) in processing lines, energy-efficiency retrofits, and cold-chain upgrades show potential to increase capacity utilization and reduce unit costs. Identified bottlenecks include the absence of a formalized post-investment monitoring loop, limited use of risk-adjusted appraisals (e.g., scenario or Monte Carlo analysis for seasonality and price volatility), and underdeveloped export-readiness procedures. In response, the paper proposes a strategic concept integrating phased modernization, HACCP/ISO-driven quality investments, supplier

¹ Стаття надійшла до редакції: 24.10.2025
 Received: 24 October 2025

diversification, energy-efficiency projects with measurable paybacks, and adaptive planning aligned with seasonal procurement windows.

Conclusions. Yarmolynetskiy Cannery LLC possesses tangible investment potential, yet achieving higher efficiency depends on strengthening investment governance, instituting continuous monitoring, and embedding risk-adjusted evaluations tailored to seasonality and energy exposure. Integrating ESG and innovation principles – such as waste reduction, water/heat recovery, and recyclable packaging – supports cost control and market access. The proposed concept offers a comprehensive framework for managing investment activity under uncertainty. When implemented consistently, it can stabilize profitability, enhance export readiness, and support sustainable growth.

Keywords: investments; investment process management; efficiency; enterprise.

JEL Classification: E22; G31; L25; M21; O16.

Постановка проблеми. У сучасних умовах зростання та модернізації національної економіки управління інвестиційними процесами підприємств набуває пріоритетного значення, оскільки саме інвестиції є основним джерелом відновлення виробничого потенціалу, впровадження інновацій, підвищення конкурентоспроможності та забезпечення довгострокового зростання. Стрімкі зміни у зовнішньому середовищі – економічна нестабільність, валютні коливання, трансформація ринкових вимог і загрози з боку геополітичних чинників – актуалізують потребу в переосмисленні підходів до управління інвестиційною діяльністю. У цьому контексті особливо важливо оцінювати ефективність інвестицій, їхню результативність та здатність підприємства адаптуватися до нових умов.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання інвестиційної діяльності та її ефективності досліджувалися вітчизняними та зарубіжними вченими, зокрема такими, як Брюховецька Н.Ю. [3], Бутенко О.П. [4], Деньга С.М. [1], Дідур К.М. [2], Євась Т.В. [5], Левків Т.Я. [6] та інші. У науковій літературі приділяється значна увага методології оцінки інвестицій, ризик-менеджменту та стратегічному управлінню інвестиційною діяльністю. Однак, незважаючи на наявне теоретичне та прикладне напрацювання, питання комплексної оцінки інвестиційної діяльності з урахуванням сучасних викликів (воєнний стан, інфляція, валютна нестабільність) потребує подальшого дослідження, особливо на прикладі конкретних підприємств.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є обґрунтування теоретико-методологічних підходів до підвищення ефективності інвестиційної діяльності господарюючого суб'єкта, дослідження чинників, що впливають на її результативність, та розроблення рекомендацій щодо вдосконалення інвестиційної політики цього суб'єкта.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестиційна діяльність підприємства відображає здатність залучати та ефективно використовувати ресурси для відтворення і розвитку виробництва. Для консервного заводу особливого значення набувають інвестиції у технічне переоснащення ліній, впровадження сучасних технологій обробки та зберігання сировини, а також підвищення енергоефективності. Аналіз динаміки фінансових показників ТОВ «Ярмолинецький консервний завод»

за 2021-2024 рр. дозволить оцінити як позитивні зрушення, так і проблемні аспекти його діяльності.

Основною метою інвестиційної діяльності є забезпечення зростання вартості господарюючого суб'єкта за рахунок підвищення продуктивності, оновлення основних засобів, впровадження інноваційних технологій, підвищення якості продукції та освоєння нових напрямів бізнесу. Інвестиційна діяльність орієнтована на досягнення максимальної віддачі від вкладених ресурсів у вигляді приросту чистого прибутку, підвищення рентабельності, збільшення частки ринку, оптимізації виробничих процесів та зменшення витрат. Окрім економічних цілей, управління інвестиційними процесами також може переслідувати соціальні, екологічні та репутаційні цілі, що є важливими для формування позитивного іміджу господарюючого суб'єкта серед партнерів, споживачів і суспільства в цілому [1].

Діяльність господарюючого суб'єкта у сфері інвестицій є багатоплановою і передбачає комплексний підхід до планування, організації, фінансування та контролю реалізації інвестиційних проєктів. Чітке усвідомлення її сутності, цілей і класифікаційних ознак сприяє формуванню ефективної інвестиційної стратегії, раціональному використанню ресурсів та забезпеченню стійкого розвитку в довгостроковій перспективі.

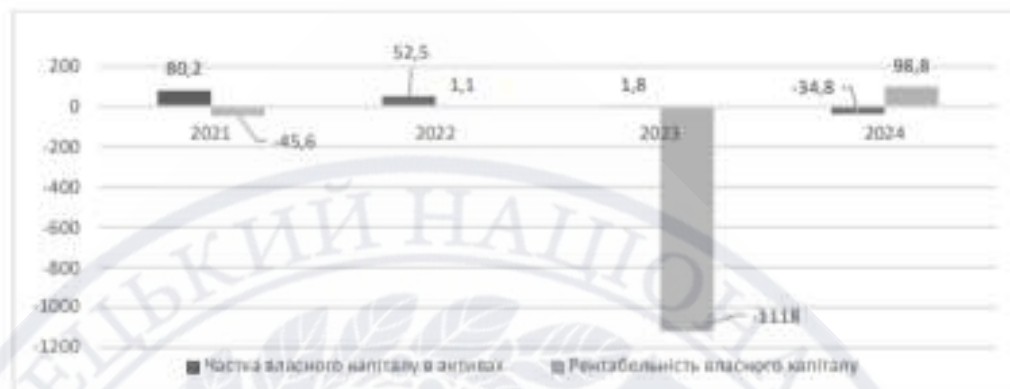
Ефективність інвестиційної діяльності є одним із ключових показників успішності господарюючого суб'єкта, оскільки вона дозволяє обґрунтовувати доцільність реалізації проєктів, обирати найвигідніші варіанти вкладень та своєчасно коригувати стратегію розвитку й модернізації.

Теоретичні підходи до оцінки ефективності поділяють на статичні (без урахування фактора часу) та динамічні (з урахуванням вартості грошей у часі). Вибір конкретного методу залежить від обсягу наявних даних, тривалості проєкту та рівня ризику [5].

У зв'язку з цим доцільним є проведення комплексного аналізу фінансово-економічних показників конкретного господарюючого суб'єкта для оцінки його інвестиційного потенціалу.

Для дослідження інвестиційного потенціалу проаналізовано фінансові показники ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» за період 2021-2024 років. Аналіз охоплює динаміку ключових параметрів, що відображають здатність підприємства залучати та ефективно використовувати інвестиційні

ресурси. Для наочного представлення результатів дослідження динаміка основних фінансових показників відображена на рисунку 1.

Рисунки 1 - Динаміка основних фінансових показників ТОВ «Ярмолинецький консервний завод», 2021-2024 роки, %

Джерело: складено автором на основі [8, 9]

У динаміці за 2021-2024 рр. спостерігається значне коливання показників фінансової стійкості та ефективності діяльності підприємства. Частка власного капіталу в активах у 2021 році становила 80,2%, що свідчило про високий рівень фінансової автономії. Проте вже у 2022 році цей показник знизився до 52,5%, а у 2023 році – до критичних 1,8%. У 2024 році спостерігається від'ємне значення (-34,8%), що вказує на перевищення зобов'язань над власним капіталом та суттєве зростання фінансових ризиків.

Рентабельність власного капіталу у 2021 році була від'ємною (-45,6%), що відображало збитковість діяльності. У 2022 році підприємство зуміло досягти позитивного результату (1,1%), однак у 2023 році показник різко знизився до -1118%, що пояснюється значними фінансовими втратами та скороченням капіталу. У 2024 році спостерігається відновлення прибутковості (98,9%), що свідчить про поступове покращення ефективності використання власних ресурсів та відновлення інвестиційної привабливості.

Таким чином, фінансовий стан ТОВ «Ярмолинецький консервний завод» характеризується нестабільністю: з одного боку – високі ризики, пов'язані з негативною динамікою власного капіталу, а з іншого – значні можливості зростання завдяки підвищенню рентабельності у 2024 році. Подальший розвиток підприємства потребує зваженої інвестиційної політики, спрямованої на відновлення та зміцнення власного капіталу, що дозволить знизити залежність від позикових ресурсів і підвищити фінансову стійкість.

Попри наявні ризики, позитивна динаміка рентабельності у 2024 році підтверджує потенціал підприємства до відновлення ефективності після кризових періодів, що формує підґрунтя для

підвищення інвестиційної привабливості за умови посилення контролю за фінансовими ризиками та оптимізації структури фінансування.

Для забезпечення результативності капітальних вкладень доцільно:

- удосконалити структуру інвестицій;
- скоротити стадії інвестиційного циклу;
- підвищити якість проєктно-кошторисної документації;
- впроваджувати економічні методи управління інвестиційним процесом.

Політика реінвестування прибутку, відновлення високої рентабельності у 2024 році та зниження навантаження інвестицій на фінансові результати створюють передумови для поступового зміцнення інвестиційного потенціалу ТОВ «Ярмолинецький консервний завод». Попри значні ризики, пов'язані з критичним скороченням власного капіталу у 2023-2024 рр., підприємство продемонструвало здатність відновлювати ефективність діяльності, що відкриває можливості для модернізації та стратегічного розвитку.

Розгляд ефективності інвестиційної діяльності господарюючого суб'єкта є фундаментальним аспектом оцінки результативності управлінських рішень у межах реалізації інвестиційних програм. Це передбачає аналіз того, наскільки вкладені кошти сприяють досягненню стратегічних цілей підприємства, підвищують його ринкову вартість та конкурентоспроможність.

Ключовими індикаторами виступають: рентабельність власного капіталу (ROE); рентабельність активів (ROA); співвідношення інвестицій у необоротні активи до чистого прибутку – показник «окупності» інвестицій.

Упродовж 2021-2024 рр. ТОВ «Ярмолинський консервний завод» здійснювало інвестиційну діяльність на тлі значних фінансових коливань. Якщо у 2021 та 2023 рр. підприємство зазнавало збитків, то у 2022 році було досягнуто незначної позитивної рентабельності, а у 2024 році спостерігалось суттєве зростання ROE до 98,9%, що свідчить про відновлення ефективності використання капіталу. Крім того, у 2024 році відбулося зменшення інвестиційного навантаження на прибуток майже вдвічі порівняно з попередніми роками, що відображає підвищення віддачі від інвестованих ресурсів. Для більш глибокої оцінки результативності інвестиційної діяльності доцільно проаналізувати показники рентабельності, які відображають рівень прибутковості від використання власного капіталу та активів.

Такі результати демонструють, що підприємство перебуває на етапі структурної трансформації: попри позитивні зрушення у сфері використання власного капіталу, ефективність управління активами залишається недостатньою, що зумовлює необхідність вдосконалення інвестиційної політики та вироблення системного підходу до управління інвестиційними потоками, який дозволить би мінімізувати ризики, збалансувати структуру активів і забезпечити їхню результативність.

У цьому контексті доцільним є формування концепції управління інвестиційною діяльністю ТОВ «Ярмолинський консервний завод». Вона спрямована на інтеграцію стратегічного планування з інструментами підвищення інвестиційної ефективності, орієнтацію на інноваційність, гнучкість та адаптивність до змін зовнішнього середовища. Її впровадження має забезпечити зростання прибутковості активів, зміцнення фінансової стійкості та підвищення конкурентоспроможності у середньо- й довгостроковій перспективі. Як показано на рисунку 2, концепція включає взаємопов'язані елементи, що відображають логіку реалізації інвестиційної політики підприємства.

Основними складовими виступають стратегічне бачення розвитку на основі інноваційної та ресурсоефективної моделі, механізми планування і реалізації програм з урахуванням пріоритетності проєктів та джерел фінансування, система управління ризиками, диверсифікована інвестиційна політика та моніторинг ефективності. Запропонована модель передбачає оцінювання не лише фінансових, а й соціально-екологічних результатів.

Реалізація концепції ґрунтується на принципах гнучкості, ефективності, співпраці та сталого розвитку. Завданнями є підвищення ефективності використання інвестиційних ресурсів, скорочення строків окупності, збільшення частки інноваційних ініціатив і мінімізація ризиків. Серед засобів їх досягнення – розробка внутрішньої інвестиційної політики, впровадження

цифрових систем управління, проведення SWOT-аналізу, модернізація виробництва й активізація маркетингової діяльності.

Оцінка результативності здійснюється за фінансовими (динаміка ROE і ROA, рівень окупності, приріст власного капіталу) та нефінансовими критеріями (зростання довіри інвесторів, активізація експорту, частка інновацій, покращення екологічних характеристик виробництва).

Очікуваний ефект полягає у зміцненні фінансової стійкості, підвищенні інвестиційної привабливості, посиленні конкурентоспроможності та створенні підґрунтя для сталого розвитку завдяки інноваціям, енергоефективності та розширенню ринків збуту. Практична реалізація може включати встановлення енергоощадного обладнання, впровадження технологій швидкого охолодження, диверсифікацію постачальників та участь у міжнародних виставках.

Таким чином, концепція управління інвестиційною діяльністю ТОВ «Ярмолинський консервний завод» є цілісною системою стратегічного розвитку, що дозволяє зміцнити фінансові позиції підприємства.

Запропонована концепція управління інвестиційною діяльністю спрямована на вдосконалення інвестиційної політики підприємства через диверсифікацію джерел фінансування, модернізацію виробництва, впровадження моніторингу ефективності проєктів та використання екологічно безпечних технологій. Її реалізація забезпечить фінансову стійкість, підвищить конкурентоспроможність продукції та зміцнить інвестиційний імідж. Ефективне управління інвестиційними потоками в поєднанні зі стратегічним баченням розвитку стане основою довгострокової стабільності та зростання позицій ТОВ «Ярмолинський консервний завод» на ринку.

Висновки. Сформована концепція поєднує стратегічне планування, ліквідний ризик-менеджмент, екологічні стандарти та інноваційний розвиток. Її впровадження дозволить скоротити строк окупності інвестиційних проєктів, підвищити ефективність використання активів і власного капіталу, забезпечити стійкість до сировинних та енергетичних ризиків, а також зміцнити фінансову стабільність підприємства й його конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Таким чином, попри фінансові коливання та зовнішні виклики, підприємство має реальні можливості для модернізації та сталого розвитку. Запровадження запропонованої концепції стане основою підвищення інвестиційної ефективності, формування позитивного іміджу та довгострокового зміцнення позицій ТОВ «Ярмолинський консервний завод» на ринку.

Рисунок 2 - Концепція підвищення ефективності інвестиційної діяльності ТОВ «Ярмолинецький консервний завод»

Джерело: авторська розробка

Література:

1. Диньга С. М. Управління ефективністю інвестиційної діяльності: методологія, інформаційно-аналітичне забезпечення : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2020. 455 с.
2. Дідур К. М. Сутність інвестиційної діяльності та методи визначення її ефективності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. №5. С. 66-73. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.5.66>.
3. Бризковецька Н. Ю., Булка І. П. та ін. Інтелектуалізація підприємств: концептуальні підходи та механізми стимулювання : монографія. Київ : Ін-т економіки пром-сті НАН України, 2022. 424 с.
4. Бутенко О. П., Чупур О. М. Організація бюджетування інвестиційних проєктів на підприємствах. *Підприємство та інновації*. 2022. Вип. 24. С. 55-60.
5. Євас Т. В., Соколовський В. С. Інвестиційна привабливість підприємства та фактори, що на неї впливають. *Львівський науковий вісник*. 2017. №2. С. 61-64.
6. Лєвків Н. З., Франчук В. І., Лєвків Н. Я., Гобіла В. В. управління конкурентоспроможністю підприємства : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 220 с.
7. Поліщук Н. В., Матсідон В. В. Особливості управління інвестиційною діяльністю підприємств в умовах воєнного стану. *Збірник наукових матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 55-річчю кафедри фінансів і банківської справи «Актуальні проблеми розвитку фінансів в умовах цифровізації економіки України»*, (м. Вінниця, 27 квітня 2023 р.). Вінниця, 2023. С. 46-48.
8. ТОВ «Промісловий консервний завод». YouControl. 2025. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/41984869.
9. Товариство з обмеженою відповідальністю «Промісловий консервний завод». Clarity Project. 2025. URL: <https://clarity-project.info/en/41984869>.
10. Doh T., Chou H., & Zhao J. Cybersecurity risk and firm investment efficiency. *Finance Research Letters*. 2025. Vol. 85. Article 108266. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.frl.2025.108266>.
11. Haberman S., & Sung J. H. Modelling Pension Plan Risk. *British Actuarial Journal*. 2000. Vol. 6(3). P. 451-545. DOI: <https://doi.org/10.1017/S1357321700001884>.
12. Jung B., Godwell D., & Mescal D. Investor relations and investment efficiency. *Contemporary Accounting Research*. 2023. Vol. 40. Article 12860. DOI: <https://doi.org/10.1111/1911-3846.12860>.

References:

1. Din'ga, S. M. (2020). *Upravlinnia efektyvnosti investytsiynoi diialnosti: Metodolohiia, informatsiino-analitychne zabezpechennia*. PUET.
2. Didur, K. M. (2023). The essence of investment activity and methods for determining its effectiveness. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 5, 66-73. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.5.66>.
3. Brizkovecska, N. Yu., Bulka, I. P., et al. (2022). *Intelektualizatsiia pidpryiemstv: Kontseptualni pidkhody ta mekhanizmy stymuluvannia*. Institute of Industrial Economics of NAS of Ukraine.
4. Butenko, O. P., & Chupyr, O. M. (2022). Organization of investment project budgeting at enterprises. *Entrepreneurship and Innovation*, 24, 55-60.
5. Yevas, T. V., & Sokolovskiy, V. S. (2017). Investment attractiveness of an enterprise and influencing factors. *Podilskyi scientific Revist*, 2, 61-64.
6. Levkiv, N. Z., Franchuk, V. I., Levkiv, N. Ya., & Hobela, V. V. (2022). *Upravlinnia konkurentosproможnistiia pidpryiemstva*. Lviv State University of Internal Affairs.
7. Polischuk, N. V., & Matsidon, V. V. (2023, April 27). *Osoblyvosti upravlinnia investytsiynoi diialnistiu pidpryiemstv v umovakh voynnoho stanu* [Conference presentation abstract]. *Zbiernyk materialiv I Vseukrainskoi naukovopraktychnoi konferentsii «Aktualni problemy rozvytku finansiv v umovakh tsyfryzatsii ekonomiky Ukrainy»*, Vinnytsia, Ukraine.
8. YouControl. (2025). *Formolynetskyi Cannery LLC*. https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/41984869.
9. Clarity Project. (2025). *Limited Liability Company «Formolynetskyi Cannery»*. <https://clarity-project.info/en/41984869>.
10. Doh, T., Chou, H., & Zhao, J. (2025). Cybersecurity risk and firm investment efficiency. *Finance Research Letters*, 2025, 85, 108266. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2025.108266>.
11. Haberman, S., & Sung, J. H. (2000). Modelling Pension Plan Risk. *British Actuarial Journal*, 2000, 6(3), 451-545. <https://doi.org/10.1017/S1357321700001884>.
12. Jung, B., Godwell, D., & Mescal, D. (2023). Investor relations and investment efficiency. *Contemporary Accounting Research*, 40, 12860. <https://doi.org/10.1111/1911-3846.12860>.

